

*GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015*

BURMISTRZ GMINY I MIASTA STRZYŻÓW

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY STRZYŻÓW NA LATA 2004-2015.

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY STRZYŻÓW NA LATA 2004-2015 SPIS TREŚCI

1. Podstawy prawne opracowania programu	str. 4
2. Założenia ogólne	str. 4
CZĘŚĆ I – ANALIZA I DIAGNOZA ŚRODOWISKA	
3. Zawartość programu:	
3.1. Krótka charakterystyka Gminy Strzyżów	str. 5
3.2. Gleby – jakość gleb i główne zagrożenia	str. 10
3.3. Rolnictwo	str.10
3.4. Lasy – struktura gatunkowa, siedliskowa, własnościowa	str.11
3.5. NATURA 2000	str.12
3.6. Zasoby surowców mineralnych	str.12
3.7. Tereny osuwiskowe	str.12
4. Analiza i diagnoza środowiska oraz tendencje rozwojowe	
4.1. Powietrze atmosferyczne	str. 14
4.2. Hałas	str. 16
4.3. Elektromagnetyczne promieniowanie nie-jonizujące	str. 18
4.4. Zasoby wodne	str. 20
4.4.1. Warunki hydrogeologiczne terenu	str. 20
4.4.2. Wody powierzchniowe	str. 22
4.4.3. Ochrona wód podziemnych	str. 25
4.4.4. Zaopatrzenie w wodę	str. 30
4.4.5. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych	str. 35
4.5. Środowisko przyrodnicze, w tym różnorodność biologiczna i krajobrazowa	str. 41
4.6. Źródła odnawialne	str. 43
4.7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, poważne awarie przemysłowe	str. 45
4.8. Plan gospodarki odpadami	str. 47
CZĘŚĆ II USTALENIA PROGRAMU	
5. Ustalenia programu	
5.1. Założenia wyjściowe Programu	str. 54
5.2. Uwarunkowania wynikające z realizacji polityki ekologicznej państwa	str. 54
5.3. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej województwa podkarpackiego	str. 54
5.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju powiatu	str. 55
5.5. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy	str. 60
5.6. Cele, priorytety oraz działania niezbędne do realizacji celów	str. 61
5.7. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji celów krótko- i średnioterminowych wraz z harmonogramem realizacji	str. 68

5.8. Zarządzanie programem ochrony środowiska	str. 78
5.9. Monitoring wdrażania programu	str. 80
5.10. Aspekty finansowe wdrażania programu	str. 83
5.11. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004 – 2015	str. 88
6. Spis opracowań źródłowych i literatury	str. 91
Zał. 1 Dane dotyczące gospodarki wodno-ściekowej zakładów i obiektów użyteczności publicznej w gminie Strzyżów	str. 92

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY I MIASTA STRYZ- ŻÓW NA LATA 2004-2015

1. Podstawy prawne opracowania programu

- 1.1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U . Nr 62, poz. 627 z późn. zmianami),
- 1.2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – o odpadach (Dz. U . Nr 62, poz. 628 z późniejszymi zmianami),
- 1.3. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U . Nr 100, poz. 1085 z późniejszymi zmianami),
- 1.4. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U . Nr 66, poz. 620),
- 1.5. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (KPGO), uchwalony Uchwałą Nr 219 Rady Ministrów z dnia 29 października 2002 r. /M. P. Nr 11/2003, poz. 159/,
- 1.6. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (Zarząd Województwa, 2003) i Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego – uchwalone przez Zarząd Województwa 3 września 2003.
- 1.7. Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami Powiatu Strzyżowskiego i Powiatowy Program Ochrony Środowiska Powiatu Strzyżowskiego.

2. Założenia ogólne

Program spełnia wymogi przepisów szczegółowych: określonych w Ustawie – Prawo ochrony Środowiska, Ustawie o odpadach, Ustawie Prawo Wodne i przepisach związanych z gospodarką środowiskiem i ochroną jego elementów,

Część strategiczna programu określa cele nadrzędne, długo i krótkoterminowe oraz pakiety działań w poszczególnych sektorach i obszarach Programu i jest zgodna z Polityką Ekologiczną Państwa i kompatybilna z następującymi dokumentami:

- Strategią Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego na lata 2002 - 2010
- Strategią Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2000 - 2006,
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego
- Programem ochrony środowiska oraz Planem Gospodarki Odpadami Województwa Podkarpackiego.

CZEŚĆ I – ANALIZA I DIAGNOZA ŚRODOWISKA

3. Zawartość programu:

3.1. Krótka charakterystyka Gminy i Miasta Strzyżów

Warunki fizyczno-geograficzne

Gmina Strzyżów, powiat Strzyżowski, województwo podkarpackie graniczy z następującymi gminami: od strony północnej z gminą Wielopole Skrzyńskie powiat Ropczycko - Sędziszowski, od strony wschodniej z gminą Czudec, Niebylec, powiat Strzyżów, od strony południowej z gminą Wojaszówka powiat Krosno, od strony zachodniej z gminą Wiśniowa, powiat Strzyżów.

Obszary gminy o największych walorach krajobrazowych objęte są ochroną prawną w Czarnorzecko – Strzyżowskim Parku Krajobrazowym oraz Strzyżowsko – Sędziszowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu. W granicach Czarnorzecko- Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego i w jego otulinie położone są miejscowości: Bonarówka, Brzeżanka, Godowa, Wysoka Strzyżowska, Żyznów, Gbiska i Żarnowa. Park zajmuje powierzchnię 4 000 ha. Strzyżowsko – Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje obszar 2000 ha i obejmuje miejscowości : Glinnik Zaborowski, Łętownia, Tropie i Zawadka.

Ponadto w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy określone są obszary ekologiczne, obejmujące tereny użytków zielonych wzdłuż rzeki Wisłok o dominującej funkcji ekologicznej i uzupełniającej funkcji rekreacyjno - sportowej. Wyklucza się tam lokalizację obiektów uciążliwych dla środowiska.

Rzeźba terenu

Gmina Strzyżów jest położona według podziału fizyczno-geograficznego Polski J.Kondrackiego na terenie 2 mezoregionów Pogórza Środkowobeskidzkiego: Pogórza Strzyżowskiego (część północno-zachodnia gminy) i Pogórza Dynowskiego (część południowo-wschodnia gminy). Granicą między tymi mezoregionami jest rzeka Wisłok.

Tereny gminy leżą na wysokości od 215 m npm w dnie doliny rzeki Wisłok w Gliniku Charzewskim do 488 m npm na wzniesieniu między Wysoką Strzyżowską a Wolą Pietruszą. Charakterystyczną rzeźbę terenu tworzą garby pogórza o wyrównanej wierzcholinie, porozcinane dolinami rzecznyymi o dość stromych zboczach. Najszerszą i najgłębszą jest dolina Wisłoka, która w Strzyżowie zmienia kierunek z równoleżnikowego na południkowy. W południowej części gminy garby Pogórza Dynowskiego są wyraźnie wyższe i stromsze i przybierają kształt wyraźnych pasm zalesionych w części grzbietowej.

Z rzeźby terenu wynikają następujące uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego:

- występowanie terenów zagrożonych osuwaniem w wyniku erozji rzecznej w wielu miejscach na zboczach dolin podmywanych przez rzeki,

- niepowtarzalny krajobraz, który może stanowić atrakcję turystyczną gminy.

Podział administracyjny gminy

Gmina Strzyżów o powierzchni łącznej 140 km² obejmuje Miasto Strzyżów o powierzchni 14 km² i następujące miejscowości gminy o łącznej powierzchni 126 km²:

	liczba ludności	% ludności	powierzchnia ha	% pow.
STRYŻÓW	8867	41,5	1381,9	9,9
- Bonarówka	194	0,9	1079,7	7,7
- Brzeżanka	381	1,8	551,3	3,9
- Dobrzechów	1600	7,5	788,6	5,6
- Gbiska	324	1,5	223,6	1,6
- Glinik Charzewski	927	4,3	567,5	4,0
- Glinik Zaborowski	600	2,8	561,4	4,0
- Godowa	2172	10,2	2075,8	14,8
- Grodzisko	1095	5,1	969,9	6,9
- Łętownia	176	0,8	351,4	2,5
- Wysoka Strzyżowska	2251	10,5	2379,9	17,0
- Tropie	429	2,0	415,2	3,0
- Zawadka	372	1,7	484,4	3,4
- Żarnowa	950	4,34	848,2	6,0
- Żyznów	1040	4,8	1334,6	9,5

Sytuacja demograficzna

Demografia, oświata, służba zdrowia, handel

Wg danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie na koniec roku 2002 było:

- w mieście Strzyżowie - **8,6 tys.** mieszkańców (8686),
- na terenach wiejskich gminy - **12,0 tys.** mieszkańców (11957),

razem **20,6 tys.** mieszkańców.

Przyrost naturalny w mieście wynosił: – 1,7 ‰ , a w gminie: – 0,5 ‰ wg US Rzeszów.

Średnia gęstość zaludnienia dla miasta Strzyżowa wynosiła w 1998 roku 616 osób/km², natomiast dla terenów wiejskich 97 osób/km².

W roku 2002 przyrost był ujemny, ale wg danych z ankiety na koniec 2003 r. było w gminie 21316 mieszkańców, czyli tendencja przyrostu uległa zmianie.

Z rocznika statystycznego 2003 Województwa podkarpackiego, Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, na koniec 2002 r. oraz danych Urzędu Gminy i Miasta Strzyżów charakterystyka gminy była następująca:

	Miasto Strzyżów	Tereny wiejskie gminy
- pracujących	3048 osób	3690 osób
- bezrobotni	806 osób	1323 osób
- sieć wodociągowa	20,7 km	35,4 km
- sieć kanalizacyjna	18,9	-
- przyłącza wodociągowe	844 szt.	1826 szt.
- przyłącza kanalizacyjne	682 szt.	-
- zdroje	3 szt.	-
- zużycie wody	167,7 tys. m ³ /r	513,9 tys. m ³ /r
- zużycie wody na 1 M	19,5 m ³ /r	42,9 m ³ /r
- mieszkania	2361 szt.	2901 szt.
- ilość osób w mieszkaniach	3,66 osoby	4,15 osoby
- szkoły podstawowe	2 szt.	12 szt.
- liczba uczniów	672	907
- gimnazja	1 szt.	6 szt.
- liczba uczniów	466	536
- szkoły zawodowe	5 oddz./184 uczniów	-
- szkoły średnie	15 oddz./476 uczniów	-
- szkoły średnie zawodowe	13 oddz./365 uczniów	-
- szkoły ponad-gimnazjalne	3 oddz./114 uczniów	-
- licea ogólnokształcące	7 oddz./217 uczniów	-
- licea profilowane	4 oddz. 134 uczniów	-
- technika	1 oddz. 61 uczniów	-
- szkoły policealne	2 oddz. 53 uczniów	-
- przedszkola	2/352 dzieci	-
-oddział przedszkolny przy szkole		7/70 dzieci
- szpitale	1/ 147 łóżek	
- przychodnie	1	-
- apteki	5	
- biblioteki	1	6
- kina stałe	1	-
- sklepy	162/414 pracujących	66/ 107 pracujących
- stacje paliw	3(ul. Sobieskiego)	2(m. Godowa, m. Żyznów)
- targowiska	1	-
- podmioty gospodarki	664	451
- wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w gminie	1043,5 tys. zł w roku 2002.	

Według danych UGiM w Strzyżowie w budowie jest kolejna stacja paliw w Dobrzecho-
wie.

Prognoza demograficzna – podstawowy parametr rozwoju miasta i gminy

W okresie objętym prognozą do 2015 r. liczba ludności w mieście będzie nieznacznie wzrastać (do ok. 9550 osób), kosztem migracji ludności z terenów wiejskich (ok. 12 750 osób) do miasta Strzyżowa.

Tab 1. Szacunkowa prognoza liczby ludności w poszczególnych miejscowościach

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców [1999 r.]	Prognozowana liczba mieszkańców [2015r.]
1	Miasto Strzyżów	8 867	9 550
Teren miejski		8 867	9 550
1	Bonarówka	194	200
2	Brzeżanka	381	392
3	Dobrzechów	1 600	1 640
4	Glinik Charzewski	927	941
5	Glinik Zaborowski	600	612
6	Godowa	2 172	2 204
7	Grodzisko	1 095	1 105
8	Gbiska	324	335
9	Łętownia	176	184
10	Wysoka Strzyżowska	2 251	2 287
11	Tropie	429	440
12	Zawadka	372	380
13	Żarnowa	950	970
14	Żyznów	1 040	1 060
Ogółem tereny wiejskie		12 511	12 750
Ogółem miasto i gmina		21 378	22 300

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzyżów opracowane przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie w 2000 r.

Sytuacja gospodarcza i sektor gospodarczy

Zakłady produkcyjne i usługowe:

- Cukiernicza Spółdzielnia „Roksana”, ul. Mostowa 35, 38-100 Strzyżów,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego M. Leśniak, ul. Bieszczadzka 5A, 38-100 Strzyżów,
- Fabryka Maszyn w Strzyżowie, ul. 1 Maja 38 A, 38-100 Strzyżów,
- Ośrodek Maszynowy w Strzyżowie, ul. Modrzewiowa 1, 38-100 Strzyżów,
- Produkcyjno – Usługowa Spółdzielnia Pracy „Auto Service”, ul. 1 Maja, 38-100 Strzyżów
- GS„SCH” Wytwórnia Wód Gazowanych, ul. Graniczna 3, 38-100 Strzyżów.

Zarys budowy geologicznej

Podłoże geologiczne miasta i gminy Strzyżów budują formacje fliszu Karpat Zewnętrznych : kompleksy skał łupkowo - piaskowcowych z domieszką margli i innych utworów, które są silnie pofałdowane, odkute od podłoża i przesunięte ku północy w postaci płaszczowizn. Wyróżnia się tutaj jednostkę tektoniczną skolską, która obejmuje większość terenu gminy, gdzie występuje obniżenie tektoniczne zwane Depresją Strzyżowską, które wypełniają piaskowce i łupki warstw krośnieńskich górnych. Na północnym – wschodzie gminy, w okolicach Glinika Charzewskiego występują piaskowce grubo-ławicowe oraz łupki, rogowce i margle warstw menilitowych.

Utwory Depresji Strzyżowskiej tworzą liczne fałdy i łuski, które są poprzecinane uskokami o kierunku zbliżonym do południkowego. Najbardziej wyraźny uskok przebiega wzdłuż doliny Wisłoka poniżej Strzyżowa. W południowej części gminy w rejonie Wysokiej Strzyżowskiej i Bonarówki odsłaniają się utwory jednostki pod-śląskiej z łupków i margli pstrych oraz śląskiej z łupków wierzowskich, piaskowców i zlepieńców lgoeckich, łupków zielonych i pstrych. Z okresu zlodowacenia północno - polskiego pochodzą lessy piaszczyste występujące głównie w południowo-wschodniej części gminy w okolicy Żarnowej, Godowej i Wysokiej Strzyżowskiej oraz na północ od miasta Strzyżowa w okolicy Tropie. W dnie doliny Wisłoka i jego dopływów występują osady aluwialne reprezentowane przez ropy, piaski i żwiry rzeczne.

Z budowy geologicznej wynikają następujące uwarunkowania dla zagospodarowania przestrzennego:

- występowanie licznych obszarów usuwiskowych,
- występowanie surowców mineralnych na terenie gminy: piaskowców, łupków bitumicznych, diatomitów, surowców ilastych.

Klimat i jego osobliwości

Na kształtowanie się warunków klimatycznych wpływają głównie: położenie geograficzne, rzeźba terenu, wzniesienie nad poziom morza, stosunki hydrogeograficzne i hydrogeologiczne a także roślinność.

Strzyżów, jak i cały obszar Europy Środkowej, znajduje się w strefie ścierania się wpływów kontynentalnych i oceanicznych mas powietrza. Częste zmiany pogody w tym rejonie przyczyniły się do nazwania tego klimatu przejściowym.

Średnia roczna temperatura powietrza w Strzyżowie – 7,4 °C stawia go w typie klimatu umiarkowanie ciepłego. W ciągu roku obserwuje się całkowity zanik dni gorących z temperaturą wyższą od 18 °C występujących w kontynentalnym typie klimatu na tej samej szerokości geograficznej. Występują 3 miesiące z temperaturą ujemną, co np. w klimacie morskim jest niespotykane. Duża różnica pomiędzy temperaturą wiosny i jesieni oraz występowanie grudnia (miesiąc astronomicznie jesienny) z temperaturą o 3,4 °C niższą od marca (miesiąc astronomicznie zimowy) stawia okolice Strzyżowa w strefie klimatu bardziej kontynentalnego.

Wartość międzydobowej zmienności temperatury w ciągu roku wynosi około 2 °C. Wielkość ta jest dość duża i potęgująca przejściowość klimatu Strzyżowa.

Przejściowy klimat Strzyżowa uwidacznia się również przez dużą ilość dni z frontami atmosferycznymi. Podczas 225 dni w roku przemieszczają się fronty atmosferyczne. Przechodzące fronty wywołują ogromne zmiany elementów meteorologicznych.

Okres wegetacyjny roślin rozpoczyna się na przełomie marca i kwietnia, a kończy się w pierwszej dekadzie listopada. Jego długość waha się od 215 do 220 dni.

Obszar gminy otrzymuje rocznie 620 – 680 mm opadów, które są nierównomiernie rozłożone w ciągu roku. Najwięcej opadów przypada na czerwiec i lipiec.

Przeważają wiatry zachodnie i południowo-zachodnie (około 45 %). Udział cisz jest duży – ponad 19 %, co jest zjawiskiem niekorzystnym dla higieny atmosfery - następuje hamowanie procesu wywiewania zanieczyszczeń.

Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi średnio 60. Liczba dni pochmurnych w roku waha się średnio od 120 do 146, a pogodnych od 30 do 55.

Obszar gminy cechują duże dobowe amplitudy temperatury powietrza i duże opady, szczególnie latem.

3.2. Gleby – jakość gleb i główne zagrożenia

Gleby występujące na terenie gminy Strzyżów są głównie glebami brunatnymi i bielcowymi, wykształconymi na podłożu glin powstałych z wietrzenia skała fliszowych bądź na podłożu lessów piaszczystych.

W dnach dolin Wisłoka, Stobnicy i innych cieków wodnych wytworzyły się gleby typu mad na podłożu osadów rzecznych. Te gleby są najbardziej urodzajne w całej gminie.

Zdecydowana większość terenów gminy znajduje się w użytkowaniu rolniczym (66 % powierzchni gminy zajmują użytki rolne). Największą powierzchnię zajmują grunty o glebach IV klasy bonitacyjnej. Gleby klas I – III występują głównie w dolinach Wisłoka i Stobnicy oraz na płaskich wierzchołkach garbów pogórza.

Degradacja gleb

Na terenie gminy Strzyżów nie ma obszarów zdegradowanych gleb, które należałoby poddać rekultywacji.

3.3. Rolnictwo

Struktura użytkowania ziemi – użytki rolne, pastwiska

Powierzchnia użytków rolnych według sposobu użytkowania wynosiła:

- grunty orne	7277 ha
- sady	106 ha
- łąki trwałe	419 ha
- pastwiska trwałe	1412 ha

razem: 9214 ha

Charakterystyczną cechą rolnictwa gminy jest niska towarowość gospodarstw rolnych, tj. duży udział gospodarstw, których główna produkcja przeznaczona jest na tzw. samozaopatrzenie (75 – 80 % gospodarstw).

Średnia wielkość gospodarstw wynosi ok. 2,10 ha i jest zbliżona do średniej powiatu (3,0 ha) i województwa (3,5 ha).

W uprawach zdecydowanie przeważają zboża:

- pszenica	ok. 34 % zasiewów
- żyto	ok. 5,5 % zasiewów
- owies	ok. 5,8 % zasiewów
- jęczmień	ok. 3,8 % zasiewów.

Ziemniaki zajmują ok. 18,0 % powierzchni upraw. Mały jest udział upraw towarowych, tj. rzepaku, rzepiku, buraków cukrowych, warzyw, roślin strączkowych, kukurydzy.

3.4. Lasy – struktura gatunkowa, siedliskowa, własnościowa

Zalesianie na terenie gminy prowadzi się na terenach przeznaczonych do zalesienia w miejscowym planie przestrzennego zagospodarowania gminy.

Wielowiekowy rozwój osadnictwa na terenie gminy spowodował zniszczenie na większości obszaru naturalnej szaty roślinnej i siedlisk zwierząt dziko żyjących. Aktualnie największym bogactwem gatunkowym charakteryzują się lasy oraz tereny o mozaikowej strukturze leśno – rolnego użytkowania terenu.

Powierzchnia lasów w gminie wynosi 3329 ha, co stanowi ok. 23 % powierzchni gminy. Jest to wielkość porównywalna ze stopniem zalesienia powiatu (23,8 %) i województwa podkarpackiego (35,9 %).

Lasy prywatne stanowią 39,4 % ogólnej powierzchni leśnej na terenie miasta Strzyżowa i 46,3 % na terenach wiejskich gminy. Znaczna część lasów znajduje się w strefie chronionego krajobrazu.

Degradacja lasów:

Ochrona i pielęgnacja zasobów leśnych prowadzona jest przez nadleśnictwo. Lasy na terenie gminy nie są w szczególny sposób zdegradowane.

3.5. NATURA 2000

Program NATURA 2000 został powołany celem utworzenia ekologicznej sieci Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) oraz Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO). Obszary te wyznaczane są na podstawie tzw. Dyrektywy Siedliskowej Rady Europy z roku 1992 oraz tzw. Dyrektywy Ptasiej (1979). Wyznaczenie SOO i OSO nakłada na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek zachowania wartości przyrodniczych, które były podstawą ich wytypowania.

Na podstawie ogólnych zaleceń Dyrektyw Polska została zobligowana do zaprojektowania sieci NATURA 2000.

Na obecnym etapie prac nad programem NATURA 2000 w Polsce zaproponowano 420 obszarów Natura 2000, w tym:

Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk	184
Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków	71

Powierzchni łączna 4 118 061,6 ha, w tym ochrona siedliskowa 1 185 288,9 ha i ochrona ptaków 3 311 396,3 ha.

Z terenu województwa podkarpackiego na obecnym etapie prac nad programem NATURA 2000 zostały wytypowane następujące **Specjalne Obszary Ochrony** (na podstawie Dyrektywy Siedliskowej):

PLC 180001	Bieszczady
PLH 180001	Ostoja Magurska

oraz **Obszary Specjalnej Ochrony** (na podstawie Dyrektywy Ptasiej):

PLC 180001	Bieszczady
PLB 180001	Pogórze Przemyskie

Na terenie Gminy Strzyżów w ramach programu NATURA 2000 nie proponuje się wyznaczenia obszarów ochrony objętej ochroną europejską.

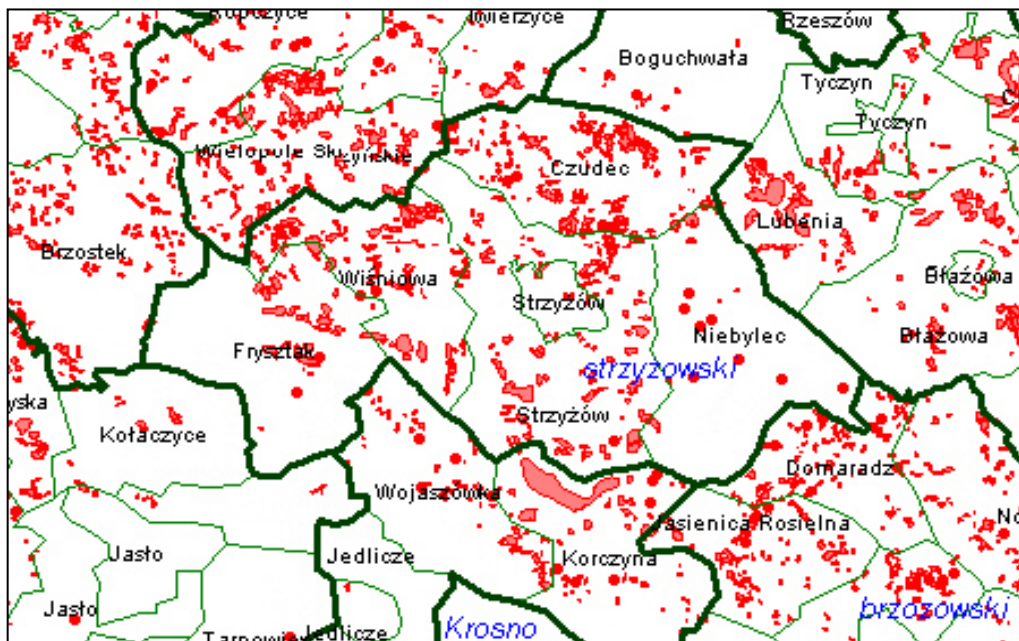
3.6. Zasoby surowców mineralnych

Na terenie gminy Strzyżów nie ma złóż kopalin.

3.7. Tereny osuwiskowe

Znaczna część obszaru powiatu strzyżowskiego oraz Miasta i Gminy Strzyżów jest objęta terenami zagrożonymi osuwiskami.

Poniżej zamieszczono mapę powiatu z zaznaczeniem obszarów osuwiskowych:

Mapa 1. Mapa lokalizacji terenów osuwiskowych na terenie powiatu strzyżowskiego.

4. Analiza i diagnoza środowiska oraz tendencje rozwojowe

4.1. Powietrze atmosferyczne

Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w gminie Strzyżów:

Opracowanie „Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2001 roku” Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie (Rzeszów 2002) określa szczegółowo stan czystości środowiska w województwie.

Zakres pomiarowy czystości powietrza obejmuje pomiary 24-godzinne stężeń zanieczyszczeń podstawowych tj. SO_2 , NO_2 , pył zawieszony oraz dodatkowo stężenia metali ciężkich w pyłe zawieszonym. Dokonywano również pomiary miesięcznego opadu pyłu.

W zakresie dwutlenku siarki stężenia średnioroczne w województwie podkarpackim nie przekroczyły 50 % dopuszczalnej normy średniorocznej. Najwyższe wartości w województwie notowano w rejonie Jarosławia, natomiast stężenia średnioroczne SO_2 w obrębie powiatu Strzyżowskiego były w zakresie 1 - 4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, średnio w powiecie ok. 2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Zatem rejon Strzyżowa jest jednym z najmniej skażonych terenów województwa pod względem zanieczyszczenia SO_2 . Podobnie w zakresie stężeń NO_2 w skali województwa należy stwierdzić, iż ponad 80 % wyników pomiarów tych stężeń nie przekroczyło 50

% normy dopuszczalnej. Gmina Strzyżów należy tu również do mniej zanieczyszczonych rejonów – stężenia średnioroczne NO₂ wynoszą tu 8 – 20 µg/m³, przy maksymalnej wartości w województwie ponad 44 µg/m³ (w Rzeszowie). W zakresie stężeń pyłu zawieszonego (drobnego) Gmina Strzyżów jest również jednym z czystszych terenów województwa – maksymalne stężenia pyłu zawieszonego notowane są w rejonie Rzeszowa i Jarosławia – ponad 44 µg/m³, na terenie gminy stężenia te wynosiły 8 – 16 µg/m³, średnio ok. 12 µg/m³. Opad pyłu na omawianym terenie gminy jest również niewielki – 38,2 g/m²rok, przy maksymalnej wartości w województwie ponad 315 g/m²rok.

Należy stwierdzić tendencję spadkową stężeń podstawowych zanieczyszczeń na terenie miast, co związane jest z likwidacją niektórych zakładów pracy, jak również z działaniami proekologicznymi (wymiana kotłowni węglowych na zasilane paliwem ekologicznym: gaz ziemny lub olej opałowy lekki).

Reasumując – stan czystości powietrza w rejonie rozpatrywanej gminy jest zadowalający.

Na stan czystości powietrza atmosferycznego w obrębie gminy poza własnymi, niewielkimi źródłami zanieczyszczeń, składają się zanieczyszczenia transgraniczne docierające na ten obszar z dużych odległości.

Omówienie stanu czystości powietrza atmosferycznego w gminie:

Jakość powietrza według pomiarów i szacunków Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska jest dobra. Roczna wartość stężenia niektórych zanieczyszczeń w powietrzu na terenie gminy była dużo niższa od wartości dopuszczalnych:

- dwutlenek siarki	7,8 µg/m ³	19,5 % NDS
- dwutlenek azotu	3,7 µg/m ³	9,25 % NDS
- tlenek węgla	700,0 µg/m ³	35 % NDS
- pył zawieszony ogółem	26,3 µg/m ³	26,3 % NDS.

Jakość powietrza jest różna w zależności od zagospodarowania terenu. Znacznie lepsza jest jakość i czystość powietrza w słabo zaludnionych leśnych obszarach na południu i wschodzie gminy, natomiast gorsza w samym mieście Strzyżowie, gdzie znajduje się większość głównych emitorów emitujących zanieczyszczenia do powietrza.

Poniżej podano według decyzji o dopuszczalnej emisji emisje najważniejszych substancji do powietrza z największych zakładów przemysłowych Strzyżowa:

	SO ₂	NO ₂	CO	pył ogółem
	t/rok			
Strzyżowska Fabryka Mebli	79,0	21,5	207,8	70,37
Fabryka Maszyn	25,4	4,4	10,4	22,4
Cukiernicza Spółdz. ROKSANA	8,5	0,8	37,0	9,8
Wytw. Mas Bitumicznych	1,43	0,88	4,54	1,56

Kotł. ul. Łukasiewicza	0,30	1,72	0,31	0,05
Zakład Przetw. Mięsnego Leśniak	0,12	0,06	0,28	0,03

Oprócz wyżej wymienionych substancji niektóre małe zakłady emitują pewne ilości ksyłenu, toluenu, benzenu i innych substancji.

Ponadto źródłem zanieczyszczenia powietrza jest ruch samochodowy zwłaszcza na drogach krajowych i wojewódzkich (szczególnie w mieście Strzyżów i na drodze Rzeszów – Krosno). Z kolei ruch pociągów na trasie kolejowej jest mało znaczący ze względu na zanieczyszczenie powietrza, gdyż chociaż linia nie jest zelektryfikowana, to jednak ilość kursujących pociągów jest minimalna.

W gminie nie ma większych zakładów pracy emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń do atmosfery.

Do jednostek, które w przyszłości będą zobowiązane uzyskać **pozwolenie zintegrowane** należy według wstępnego wykazu WIOŚ zaliczyć jedynie PGKiM Strzyżów.

Większość kotłowni lokalnych została już zamieniona z węglowych na gazowe lub olejowe. We wszystkich obiektach należących do Gminy lub pozostających w zarządzie gminy kotłownie zostały przebudowane z kotłowni węglowych na gazowe. Podobnie wszystkie kotłownie Spółdzielni Mieszkaniowej i kotłownie w budynkach zbiorowego zamieszkania zostały zmienione na gazowe.

Poniżej podano wykaz większych kotłowni zlokalizowanych przy osiedlach mieszkaniowych:

- ul. Łukasiewicza
- ul. Zawale,
- ul. Grunwaldzka,
- ul. Sanocka
- ul. Południowa.

Natomiast węglowe pozostały małe kotłownie w budynkach prywatnych.

Niezbędna jest kontynuacja zamiany kotłowni lokalnych węglowych na zasilanie gazem ziemnym lub olejem opalowym lekkim (paliwa ekologiczne). Miejscowy plan ogólny przestrzennego zagospodarowania gminy przewiduje ogrzewanie budynków mieszkalnych i budynków usługowych na zasadzie małych kotłowni wbudowanych.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie nie odnotował w latach 2000 – 2003 przekroczeń dopuszczalnej emisji w stosunku do wydanych decyzji o dopuszczalnej emisji (pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza) dla jednostek organizacyjnych z terenu gminy Strzyżów.

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzących z zakładów przemysłowych i usługowych będzie polegać na:

- modernizacji istniejących zakładów w kierunku minimalizacji ilości emitowanych zanieczyszczeń,
- dopuszczeniu lokalizacji nowych zakładów tylko na terenach wyznaczonych do tego celu w planach miejscowych i pod warunkiem zastosowania optymalnych rozwiązań technicznych w zakresie redukcji ilości emitowanych zanieczyszczeń.

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza powodowanych przez transport samochodowy będzie polegać na:

- rozbudowie i modernizacji układu drogowego w kierunku eliminacji ruchu tranzytowego z centrum miasta,
- zagospodarowaniu otoczenia drogi Babica - Warzyce w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na otoczenie (ekrany, zieleń izolacyjna, budynki nie przeznaczone na pobyt ludzi),
- budowa i oznakowanie ścieżek rowerowych,
- tworzenie ułatwień dla ruchu pieszego w terenach osadniczych gminy.

4.2. Hałas

Klimat akustyczny w środowisku (zarówno zamieszkania, wypoczynku, jak też pracy) oceniany może być zarówno subiektywnie, jak też przy pomocy obiektywnych wartości zmierzonych poziomów dźwięku.

W pomiarach i ocenie poziomu dźwięku preferowana jest krzywa korekcyjna A. Ze względu na różnorodne oddziaływanie hałasu na organizm ludzki, hałasy podzielić można w zależności od ich poziomu A na następujące grupy:

- 1) poniżej 35 dB,
- 2) 35-70dB,
- 3) 70-85 dB,
- 4) 85-130dB,
- 5) powyżej 130 dB.

Rozpatrując szkodliwy wpływ hałasu na człowieka można stwierdzić, że hałasy o poziomie nie przekraczającym 35 dB(A) są dla zdrowia nieszkodliwe, czasami denerwujące. Niekiedy dźwięki wytworzone przez naturę działają korzystnie. Hałasy o poziomie A 35 - 70 dB wpływają ujemnie na organizm, powodując zmęczenie układu nerwowego, obniżenie czułości wzroku, utrudniają zrozumienie mowy, porozumiewanie się, niekorzystnie wpływają na sen i wypoczynek. Ciągła ekspozycja hałasu o poziomie A 70 - 85 dB wpływa ujemnie na wydajność pracy, działa szkodliwie na zdrowie. Następuje osłabienie słuchu, bóle głowy, zaburzenia nerwowe. Hałasy o poziomach zawartych w przedziale 90 - 130 dB(A) są niebezpieczne dla organizmu, powodując liczne zaburzenia, m.in. układu krążenia, układu pokarmowego. Hałasy o poziomach wyższych od 130 dB(A) wytwarzają drgania niektórych organów wewnętrznych człowieka, powodując ich choroby oraz zniszczenie. Przebywanie w hałasie o tym poziomie powoduje zaburzenia równowagi, mdłości, zmienia proporcję zawartości różnych składników we krwi, wywołując pewne choroby psychiczne itp.

Specyficzną, lecz bardzo istotną grupę ocen stanowią wyniki badań subiektywnych, korelowane często z rezultatami pomiarów poziomów hałasu. Prowadzone tak badania Państwowego Zakładu Higieny (PZH) pozwalają na wyróżnienie, które z rodzajów hałasu stanowią znaczną uciążliwość. I tak zasadniczą uciążliwość dla środowiska stwarza hałas komunikacyjny, pochodzący od komunikacji drogowej i ulicznej. Rezultaty badań wskazują, że granicą, powyżej której uciążliwość hałasu potęguje się znacznie, jest $L_{Aeq} = 60$ dB. Interesujące jest, że hałasowi w środowisku przekraczającemu 60 dB (poziom równoważny) towarzyszą takie „efekty”, jak (wg badań PZH):

- znaczny wzrost występowania objawów zakłóceń emocjonalnych (zmęczenie, poczucie niewyspania, niespokojny sen, trudności w skupieniu uwagi itp.),
- wzrost częstości występowania objawów chorobowych (bicie i kołatanie serca, szybkie męczenie się, duszności, zawroty głowy, uderzenia krwi do głowy, bóle mięśni i stawów, itp.),
- zwiększenie się ilości zażywania różnego rodzaju leków, a przede wszystkim: nasennych, uspokajających, związanych z chorobami serca, nadciśnieniem, chorobami reumatycznymi, itp.

Subiektywne badania hałasu są szczególnie istotne, jeśli ich wyniki można skorelować z rezultatami obiektywnych pomiarów. Reprezentatywny przykład wyników takich działań przedstawić można na podstawie skali ocen opracowanej dla hałasu komunikacyjnego (PZH):

mała uciążliwość (hałasu)	$L_{Aeq} < 52$ dB,
średnia uciążliwość	$52 < L_{Aeq} < 62$ dB,
duża uciążliwość	$63 < L_{Aeq} < 70$ dB,
bardzo duża uciążliwość	$L_{Aeq} > 70$ dB.

Dokładniejsza analiza skali uciążliwości hałasu komunikacyjnego, zewnętrznego, ocenianego przez ludzi znajdujących się w pomieszczeniach wskazuje, że:

- hałas o poziomie na zewnątrz pomieszczeń zawierający się w granicach do 50 dB praktycznie zupełnie nie jest uciążliwy,
- uciążliwość hałasu komunikacyjnego o poziomie nie przekraczającym 55 dB można ocenić jako niewielką, sporadycznie dającą znać o sobie,
- hałas o poziomie do 60 dB powoduje już znacznie więcej negatywnych ocen (ok. 40%),
- „strefą przejściową” między przeciętną a bardzo dużą uciążliwością jest zakres poziomów ponad 55 dB do ok. 65 dB,
- powyżej 65 uciążliwość staje się bardzo duża (3/4 ocen negatywnych przy poziomie 70 dB).

Gmina Strzyżów:

Przeprowadzone zostały pomiary i dokonano oceny warunków akustycznych w środowisku w zasięgu oddziaływania instalacji w Fabryce Mebli „SANCRO” Sp. z o.o. w Targowiskach, Oddział w Strzyżowie. Z przeprowadzonej oceny wynika, że poziom hałasu w środowisku przekracza wartość dopuszczalną. W toku jest postępowanie w sprawie wydania pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska przez fabrykę.

Ziemskie pole elektryczne jest polem praktycznie stałym i jego wartość wynosi średnio około 100 V/m. Wartość ta zależy od szerokości geograficznej oraz pory roku. Obserwowano wartości od 75 do 250 V/m. Jako wartość średnią przyjmuje się 130 V/m. Wartość natężenia pola ziemskiego maleje eksponencjalnie wraz z oddalaniem się od jej powierzchni. Występowanie chmur, a zwłaszcza chmur burzowych, zwiększa lokalne natężenie pola przy powierzchni ziemi do wartości powyżej 1000 V/m. Maksymalne natężenie pola pod chmurami, w trakcie przechodzenia frontu atmosferycznego może osiągać wartości około 30000 V/m.

Pola elektryczne towarzyszące wyładowaniom burzowym charakteryzują się wysokimi amplitudami, dużą zmiennością w czasie i szerokim widmem częstotliwości. Całkowity czas trwania pojedynczego wyładowania nie przekracza jednej dziesiątej sekundy, przepływ wielkiego prądu wyładowania trwa na ogół około jedną dziesięciotysięczną sekundy.

Natężenie pola elektrycznego w bezpośredniej bliskości kanału wyładowania jest rzędu 106 kV/m i maleje wykładniczo wraz z odległością od miejsca wyładowania. Wyładowaniom atmosferycznym towarzyszą także zmienne pola elektryczne, największe ich amplitudy występują w zakresie częstotliwości od 10 do 100 kHz. Pozaziemskie źródła energii mogą również generować pola elektryczne w atmosferze, źródłem takim jest w pierwszym rzędzie Słońce (promieniowanie słoneczne). Przyjmuje się jednak, że pola te są tak słabe, że nie mają istotnego wpływu na funkcje organizmów.

Naturalne pola magnetyczne są polami praktycznie stacjonarnymi. Gęstość strumienia naturalnego pola magnetycznego wynosi 50 μ T. Plamy na Słońcu mogą powodować tzw. „burze magnetyczne”, w czasie, których występują zmiany strumienia rzędu 1 μ T. Plamom słonecznym towarzyszą także mikroimpulsy pola magnetycznego o amplitudach około 3 nT. Zmiany te trwają od 1 ms do około 100 s. Wyładowaniom atmosferycznym, natomiast, towarzyszą pola magnetyczne o gęstościach strumienia sięgających około 100 μ T w odległości 100 metrów od miejsca uderzenia.

Dla porównania - sztuczne pola wytwarzane współcześnie przez radary są od 10^{10} do 10^{20} razy silniejsze od pól naturalnych występujących na powierzchni ziemi a sztuczne pola magnetyczne sięgają wartości kilku tesli.

Badania naukowe zmierzające do wyjaśnienia mechanizmów działania pól elektromagnetycznych na środowisko przyrody ożywionej i jej składniki są prowadzone w wielu ośrodkach. Podstawową trudność stanowi niewątpliwy niedostatek wiedzy o regulacyjnej roli odgrywanej przez pola elektryczne i magnetyczne w przebiegu procesów życiowych w komórkach, tkankach, organach i organizmach. Ponadto reakcja organizmu na działanie czynnika zewnętrznego, jakim jest pole elektromagnetyczne jest zawsze uzależniona od bardzo dużej liczby innych czynników wpływających na stan organizmu i jego otoczenie. Ponadto, wszystkie organizmy posiadają, w pewnym zakresie, zdolność dostosowywania się do niekorzystnych warunków zewnętrznych. Zdolność ta dodatkowo utrudnia uchwycenie progowych wartości natężeń pól, traktowanych jako czynnik pobudzający.

Przyjęty został podział skutków działania niejonizujących pól elektromagnetycznych na organizmy na: termiczne i nietermiczne.

Działaniami termicznymi są te, które wywołują zauważalny (mierzalny) wzrost temperatury obiektów biologicznych (komórek, tkanek, organów, organizmów) na skutek wydzielania się energii pola elektromagnetycznego w postaci ciepła w tych obiektach. Intensywność tych działań jest bezpośrednio związana z ilością energii pochłanianej przez obiekt. Efekty termiczne są mocno uzależnione od częstotliwości pól. Poszczególne tkanki i organy pochłaniają energię nierównomiernie. Wiadomo, że im wyższe są częstotliwości pola tym mniejsza jest głębokość jego wnikania do wnętrza organizmów czy tkanek.

Działania nietermiczne wiążą się na ogół ze zjawiskiem reorientacji (zmiany położenia) cząstek organicznych, jaka następuje pod wpływem zewnętrznego pola lub z „modulacją” procesów przenikania jonów przez błony komórek.

W zakresie promieniowania niejonizującego należy wymienić projekty budowy nowych linii napowietrznych wysokiego napięcia:

Gmina Strzyżów:

Na terenie miasta Strzyżów usytuowana jest stacja elektroenergetyczna 110/15 kV GPZ Strzyżów. GPZ Strzyżów jest połączony z systemem elektroenergetycznym dwoma liniami napowietrznymi 110 kV:

- Boguchwała – Strzyżów
- Strzyżów – Krosno Białobrzegi.

W perspektywie opracowania niniejszego, tj. do 2015 roku energetyka nie przewiduje budowy nowych linii energetycznych wysokich napięć.

Stacje bazowe telefonii komórkowej:

Na terenie gminy Strzyżów znajduje się wieża stalowa o wysokości 60 m przy ul. Partyzantów przeznaczona na założenie instalacji stacji bazowych telefonii komórkowej. Stacje te powodują w najbliższym sąsiedztwie wzrost promieniowania niejonizującego, jednak w strefie zagrożenia nie występuje zabudowa mieszkalna.

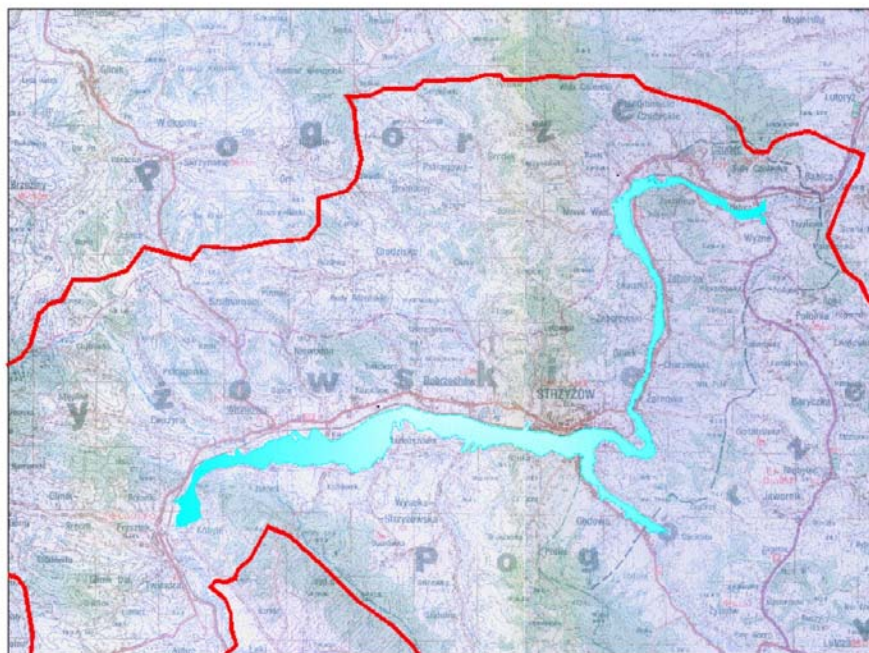
4.4. Zasoby wodne

4.4.1. Warunki hydrogeologiczne terenu

Zagrożenia powodziowe

Istotnym elementem o znaczeniu ponad lokalnym jest występowanie terenów zalewowych wodami $Q_{1\%}$ rzeki Wisłoka i Stobnicy. Główne powiązania z otaczającymi gminami są konsekwencją roli miasta jako siedziby powiatu, gdzie zlokalizowane są instytucje realizujące zadania publiczne o charakterze ponad-gminnym związane z gospodarką wodną oraz ochroną przeciwpowodziową.

Z warunków hydrologicznych wynika występowanie zagrożenia powodziowego na znacznych obszarach w dnach dolin rzecznych, co zaznaczono na mapie poglądowej terenów zalewowych powiatu strzyżowskiego (mapa 2). Dla rzeki Wisłok i Stobnicy zaznaczono zasięg terenów zagrożonych przez przepływ $Q_{1\%}$, natomiast dla pozostałych cieków tereny zalanych podczas wezbrań z 1999 i 2000 r., które były niższe od poziomu wody przy przepływie $Q_{1\%}$.

POGLĄDOWA MAPA TERENÓW ZALEWOWYCH
NA TERENIE POWIATU STRZYŻOWSKIEGO

Mapa 2. Tereny zalewowe powiatu strzyżowskiego

Polityka zagospodarowania terenów zagrożonych polegać będzie na:

- nie poszerzaniu terenów przeznaczonych do zainwestowania w planach zagospodarowania przestrzennego,
- nie zwiększaniu intensywności zabudowy w obrębie już wyznaczonych terenów zainwestowania,
- wykorzystaniu terenów zalewowych na cele lokalizacji terenów zieleni i urządzeń rekreacyjnych oraz innych obiektów, których zalanie nie spowoduje znacznych strat materialnych (np. parkingi).
- pozostawienie części terenu pod rolnicze wykorzystanie bez możliwości lokalizacji nowych obiektów kubaturowych,
- kształtowanie zieleni wysokiej na terenach zagrożonych w sposób nie utrudniający przepływu wód powodziowych, np. pasma równoległe do osi doliny,
- kształtowaniu układu komunikacyjnego w sposób umożliwiający szybką ewakuację ludności z terenów zagrożonych.

Z ustawy Prawo Wodne wynika, że wprowadzanie zmian w funkcjonowaniu obszarów zalewowych wymaga uzgodnienia zamierzeń ze służbami gospodarki wodnej i ochrony środowiska, oceny oddziaływania tych zamierzeń na środowisko oraz na etapie procedury lokalizacyjnej uzyskania pozwolenia wodno – prawnego.

Na terenie gminy nie istnieją wały przeciwpowodziowe. Niewielki odcinek obwałowania istnieje na długości składowiska odpadów zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Wisłok.

W terenach zalewowych rzek Wisłok i Stobnica znajduje się ujęcie wody dla Cukierniczej Spółdzielni „ROKSANA”. Komunalne ujęcia wody nie są zlokalizowane na terenach zalewowych. Odnośnie ujęć prywatnych brak informacji.

4.4.2. Wody powierzchniowe

Gmina Strzyżów jest położona w całości w zlewni rzeki Wisłok, która jest dopływem rzeki San. Najważniejszym dopływem Wisłoka na terenie gminy jest rzeka Stobnica. Ponadto dopływami Wisłoka na terenie gminy są potoki: Różanka i Kopytko. Podobnie jak wszystkie rzeki karpackie Wisłok i jego dopływy charakteryzują się dużą nieregularnością przepływów, co dla dwu największych rzek gminy przedstawiono w tabeli poniżej.

Tab 2. Charakterystyka hydrologiczna głównych rzeki gminy Strzyżów

Rzeka	Wodowskaz	Okres obserwacji	Przepływy [m ³ /s]				
			WWQ	SWQ	SSQ	SNQ	NNQ
Wisłok	Żarnowa	1951-1990	704,0	177,0	12,80	1,98	0,65
Stobnica	Godowa	1981-1990	362,0	93,8	2,91	0,44	0,30

Skróty użyte w tabeli oznaczają:

- WWQ - przepływ najwyższy
- SWQ - przepływ średni z maksimów rocznych
- SSQ - przepływ średni
- SNQ - przepływ średni z minimów rocznych
- NNQ - przepływ najniższy

Źródło: Atlas Posterunków Wodowskazowych dla potrzeb państwowego monitoringu środowiska, PIOŚ 1996.

Badanie jakości wód powierzchniowych jest dokonywane w ramach monitoringu regionalnego województwa podkarpackiego. Na terenie gminy Strzyżów są zlokalizowane 4 przekroje pomiarowo-kontrolne: na Wisłoku powyżej Strzyżowa (km 100,2 – Dobrzechów) i poniżej Strzyżowa (km 91,7 – Żarnowa), na Stobnicy (km 0,3 – Strzyżów) i na Różance w Dobrzechowie.

W roku 2001 we wszystkich badanych profilach jakość wód nie odpowiadała żadnej klasie czystości wód wg klasyfikacji ogólnej. Zdecydowały o tym wartości wskaźników bakteriologicznych. W profilu na Wisłoku poniżej Strzyżowa oraz na Stobnicy także

wartości wskaźników fizykochemicznych nie odpowiadały żadnej klasie czystości wód ze względu na wysokie stężenie azotu azotynowego. Podstawową przyczyną złej jakości wód powierzchniowych jest brak systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków w większości terytorium gminy.

Źródło: Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2001 r., WIOŚ, 2002.

Jakość powierzchniowych wód płynących województwa podkarpackiego w 2002 r. – ocena ogólna jest przedstawiona na mapie (mapa 3).

Mapa 3. Jakość powierzchniowych wód płynących w roku 2002

Wyżej wymieniona klasyfikacja była oparta na Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie kla-

syfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi /Dz. U . Nr.116/92 poz. 503/.

Aktualnie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód /Dz. U . Nr 32/04, poz. 284/.

Rozporządzenie to wprowadza klasyfikację obejmującą pięć klas jakości wód powierzchniowych, z uwzględnieniem kategorii jakości wody A1, A2, i A3, określonych w przepisach w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności wodę przeznaczoną do spożycia wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia /Dz. U . Nr 204/02, poz. 1728/, gdzie:

- kategoria A1 - woda wymagająca prostego uzdatniania fizycznego (filtracji i dezynfekcji),
- kategoria A2 – woda wymagająca typowego uzdatniania fizycznego i chemicznego (wstępnego utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, dezynfekcji- chlorowania końcowego),
- kategoria A3 - woda wymagająca wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego (wstępnego utleniania, koagulacji, flokulacji, dekantacji, filtracji, adsorpcji na węglu aktywnym, dezynfekcji – ozonowania, chlorowania końcowego).

Klasy dla prezentowania stanu wód powierzchniowych:

klasa I – wody o bardzo dobrej jakości:

- a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A1,
- b) wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na żadne oddziaływania antropogeniczne;

klasa II – wody dobrej jakości:

- a) spełniają w odniesieniu do większości wskaźników jakości wody wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych;

klasa III – wody zadawalającej jakości:

- a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A2,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują umiarkowany wpływ oddziaływań antropogenicznych;

klasa IV – wody nie-zadawalającej jakości:

- a) spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, w przypadku ich uzdatniania sposobem właściwym dla kategorii A3,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany ilościowe i jakościowe w procesach populacji biologicznych;

klasa V – wody złej jakości:

- a) nie spełniają wymagania określone dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia,
- b) wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują, na skutek oddziaływań antropogenicznych, zmiany polegające na zaniku występowania znacznej części populacji biologicznych.

Zbiorniki małej retencji

Na terenie gminy istnieje zbiornik retencyjny na potoku Łętownia w miejscowości Łętownia, który jest w znacznym stopniu zamulony i wymaga oczyszczenia. Spełnia on funkcję rekreacyjną i stanowi element ochrony przeciwpowodziowej. Obecnie został wydzierżawiony osobie prywatnej, która po przeprowadzeniu niezbędnych prac wykorzystywać go będzie w celach rekreacyjnych. Kąpielisko korzysta z wody przepływowej z potoku Łętownia. Woda pobierana na potrzeby kąpieliska spełnia wymogi stawiane wodzie przeznaczonej na potrzeby kąpielisk. W sezonie z kąpieliska korzysta do 300 osób dziennie, w dni wolne od pracy więcej.

W planach Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych jest budowa zbiornika retencyjnego Wisłoczysko Rędziny nad rzeką Wisłok.

Polityka kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego w zakresie wód powierzchniowych i zagrożenia powodziowego:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń w wodach opadowych i ściekach oczyszczonych odprowadzanych do wód powierzchniowych,
- umożliwienie budowy wałów przeciwpowodziowych nad rzeką Wisłok,
- nie rozszerzania terenów przeznaczonych do zainwestowania i nie zwiększania intensywności ich zainwestowania w stosunku do ustaleń MPZP do czasu budowy wałów przeciwpowodziowych,
- wykluczenia inwestowania na obszarze międzywała w przypadku budowy wałów przeciwpowodziowych,
- zachowania i rekonstrukcji naturalnego otoczenia koryt cieków wodnych,
- zagospodarowanie terenów zalewowych położonych w dolinach pozostałych rzek w sposób minimalizujący straty powstające w wyniku powodzi,
- umożliwienia wykorzystania cieków i terenów nadbrzeżnych dla celów sportu, rekreacji i turystyki.

4.4.3. Ochrona wód podziemnych

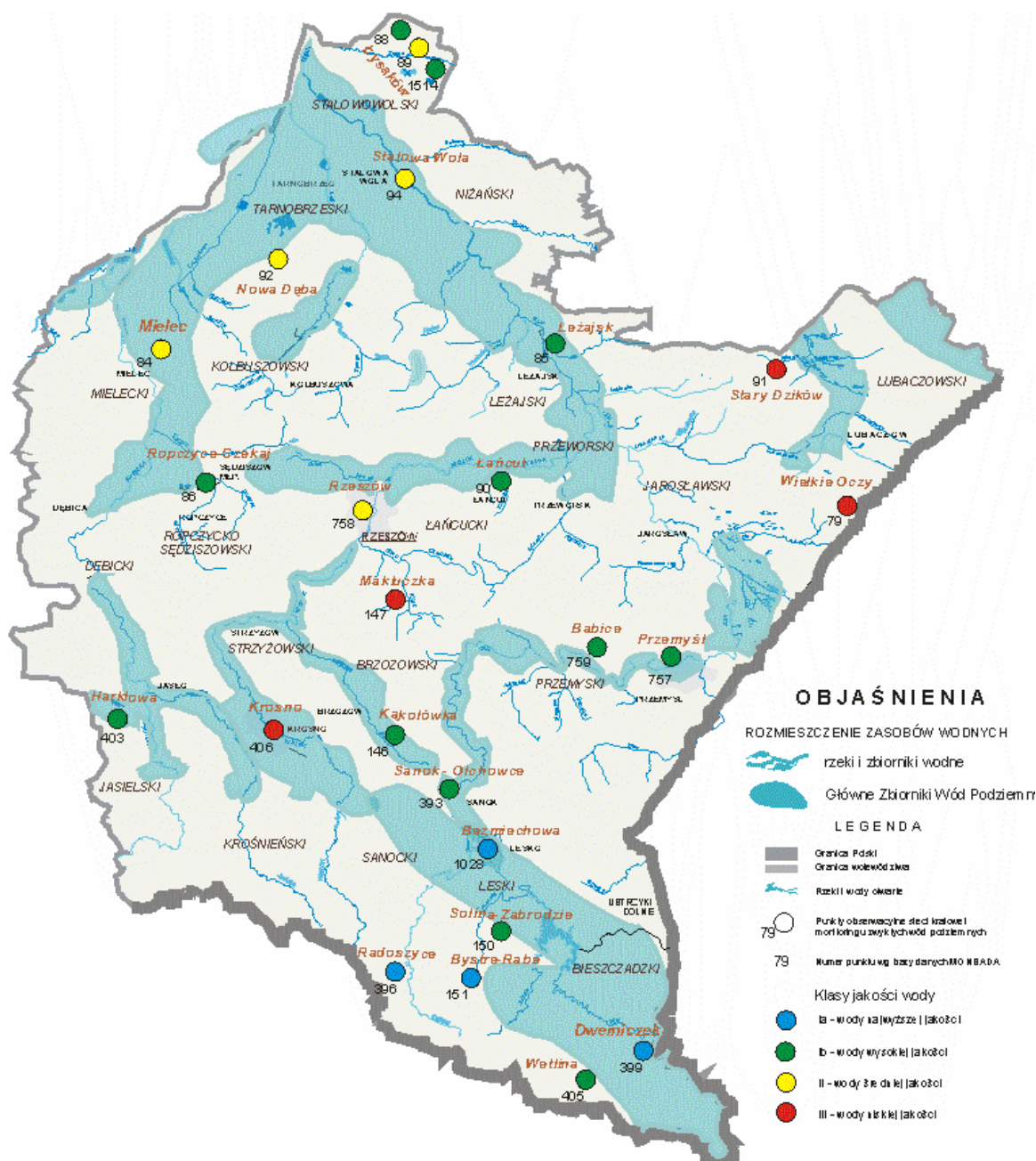
Wody podziemne na terenie gminy to głównie wody szczelinowe i szczelinowo-porowe w utworach fliszowych wieku oligoceńskiego. Głębokość zalegania wód podziemnych jest zmienna i wynosi od kilku do kilkudziesięciu metrów. Potencjalna wydajność typowego otworu studziennego nie przekracza 2 m³/h na większości terenu gminy, lokalnie wynosi od 2 – 5 m³/h. Najbardziej zasobne w wody podziemne są czwartorzędowe twory aluwialne doliny Wisłoka, gdzie wydajność otworu studziennego przekracza 10 m³/h.

Profesor Kleczkowski w „Atlasie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych” wyróżnił tu zbiornik wód podziemnych „Dolina rzeki Wisłok”, wymagający szczególnej ochrony. Pomimo, że obszar ochronny formalnie nie został jeszcze utworzony z uwagi na niewielkie zasoby wód podziemnych w innych utworach, zagospodarowanie doliny Wisłoka na terenie całej gminy powinno odbywać się w sposób zapewniający ochronę zasobów wód podziemnych pod względem ilościowym i jakościowym.

W 1991 r. w sąsiedztwie gminy, w miejscowości Wiśniowa, odkryto wody termalne występujące na głębokości 3698 m, o wydajności 180 m³/h, wypływających pod ciśnieniem 76 atmosfer i temperaturze 84 °C.

Brak jest danych o jakości wód podziemnych ujmowanych studniami gospodarskimi. Monitoring jakości wód podziemnych jest realizowany w oparciu o krajową i lokalne sieci monitoringu wód podziemnych. Przy ocenie jakości wód podziemnych wykorzystuje się aktualnie „Klasyfikację jakości zwykłych wód podziemnych dla potrzeb monitoringu środowiska”. W stosunku do roku 2001 r. stwierdzono w 2002 r. podobną jakość wód podziemnych. Wody I klasy stwierdzono w GZWP, II klasy były wody czwartorzędowe, a III klasy wody podziemne w otworach poza GZWP

Lokalizację zbiorników wód podziemnych i ogólną ocenę jakości wód podziemnych wg badań wykonanych w 2002 r. przez WIOŚ przedstawiono na mapie 4.

Mapa 4. Ocena jakości wód podziemnych według badań z roku 2002

Badania prowadzone przez WIOŚ w 2002 r. były prowadzone w oparciu o projekt rozporządzenia, które aktualnie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód/ Dz. U. Nr 32/04, poz. 284/.

Rozporządzenie to wprowadza pięć klas jakości wód podziemnych:
Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których żaden ze wskaźników nie przekracza wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a skład chemiczny upoważnia do wykorzystania ich bez uzdatnienia, a wartości wskaźników ja-

kości wody są kształtowane jedynie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w warstwie wodonośnej,

Klasa II – wody dobrej jakości, dla których z wyjątkiem żelaza i manganu pozostałe wskaźniki jakości nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody do spożycia przez ludzi lub uzyskuje się wymaganą jakość po prostym uzdatnieniu fizycznym, a wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływanie antropogeniczne,

Klasa III – wody zadawalającej jakości, dla których wykorzystanie wód do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia wymaga typowego uzdatnienia fizycznego i chemicznego i mniejsza część wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów lub słabego oddziaływania antropogenicznego,

Klasa IV – wody nie-zadawalającej jakości, których wykorzystanie przez ludność wymaga wysokosprawnego uzdatniania fizycznego i chemicznego i w odzie tej większość wskaźników jakości wody przekracza wartości dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a wartości wskaźników jakości wody są podwyższone w wyniku naturalnych procesów oraz słabego oddziaływania antropogenicznego,

Klasa V – wody złej jakości, nie nadające się do wykorzystania, których uzdatnianie jest nieopłacalne, wody nie spełniające wymagań określonych dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a wartości wskaźników jakości wody potwierdzają oddziaływania antropogeniczne.

Ochrona wód podziemnych

Woda jest czynnikiem życiodajnym i jest potrzebą, bez zaspokojenia której nie może żyć gatunek ludzki oraz wiele gatunków fauny i flory.

W hierarchii zaspokojenia potrzeb woda zajmuje drugie miejsce po powietrzu. Woda jest najpowszechniejszym rozcieńczalnikiem, stąd rozcieńcza emitowane do środowiska prawie wszystkie zanieczyszczenia.

Stąd ochrona wód jest najważniejszym po ochronie powietrza problemem w ochronie środowiska.

Ochrona wód polega na zapewnieniu ich najlepszej jakości, w tym utrzymaniu ilości wody na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej, w szczególności przez:

- utrzymanie jakości wód powyżej albo co najmniej na poziomie wymaganym w przepisach,
- doprowadzenie jakości wód, co najmniej do wymaganego przepisami poziomu, gdy nie jest on osiągnięty.

Poziom jakości wód jest określony z uwzględnieniem ilości substancji i energii w wodach oraz stopnia zdolności funkcjonowania ekosystemów wodnych. Stąd wprowadzono klasyfikację wód podziemnych, wód powierzchniowych płynących i stojących, określając dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń charakterystycznych wskaźników.

Szczególnej ochronie podlegają wody podziemne i obszary ich zasilania, z uwagi na to, że stanowią one podstawowe źródło zaopatrzenia ludności w wodę. Stąd też należy zmniejszyć ryzyko zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania, a także utrzymać w równowadze zasoby tych wód.

W tym celu określono obszary ochronne zbiorników wód podziemnych i głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), podlegających szczególnej ochronie.

Ochronę zasobów wód podziemnych prowadzi się przez ustanawianie stref ochronnych źródeł i ujęć wody. Przez strefę ochrony źródła wody i ujęcia wody rozumie się obszar poddany zakazom, nakazom i ograniczeniom w zakresie użytkowania gruntów i korzystania z wody obejmujący ujęcie wody, źródło wody lub jego część oraz grunty przylegające do ujęcia i źródła wody (zasobów wód podziemnych).

Strefę ochrony dzieli się na teren ochrony bezpośredniej i pośredniej, wewnętrzny i zewnętrzny. Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje grunty, na których jest usytuowane ujęcie wody oraz otaczający je pas gruntu o szerokości licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody. Przy studniach wierconych pas ten wynosi ca 8-10 m, przy studniach kopanych od 10-15 m, przy studniach zbiorczych poziomych systemów drenażowych od 10-15 m, a przy ujęciach naturalnego wypływu wód podziemnych od 15 do 20 m.

Teren strefy ochrony pośredniej wewnętrzny obejmuje obszar wyznaczony 30 dniowym czasem przepływu wody w warstwie wodonośnej do ujęcia, a teren zewnętrzny obejmuje obszar wyznaczony 25 letnim czasem wymiany wody w warstwie wodonośnej.

Stąd na właścicielach gruntów położonych na terenie ochrony pośredniej może być nałożony obowiązek zlikwidowania nieczynnych studni i ognisk zanieczyszczeń, oraz stosowania określonych upraw rolnych i leśnych.

Z uwagi na to, że strefę ochronną wyznacza się na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrogeologicznej, wszystkie ujęcia wód podziemnych winny posiadać aktualną dokumentację hydrogeologiczną z zatwierdzonymi zasobami wodnymi i określoną dopuszczalną depresją eksploatacyjną. Przy określaniu terenów ochronnych, zakazów i nakazów dotyczących użytkowania gruntów na terenie ochrony pośredniej należy uwzględnić podział na teren ochronny wewnętrzny i zewnętrzny oraz w oparciu o warunki infiltracji zanieczyszczeń do ujmowanego poziomu wodonośnego, co można dokonać w oparciu o dokumentację hydrogeologiczną.

Ochrona wód podziemnych to działalność zmierzająca do zapewnienia zarówno dostatecznej ilości i odpowiedniej jakości wód podziemnych. Rozróżnia się czynną i bierną ochronę wód podziemnych. Czynna ochrona polega przede wszystkim na likwidacji ognisk zagrożenia. Elementami biernymi ochrony wód podziemnych są tak zwane strefy ochronne, w których obowiązują zakazy i ograniczenia różnych czynności gospodarczych. Elementem czynnym w strefie ochronnej może być nakaz usunięcia lub zabezpieczenia potencjalnego ogniska zagrożeń, do których zaliczamy: składowiska odpadów stałych, nieszczelności w urządzeniach kanalizacyjnych, tereny niewłaściwego magazynowania surowców, pół-prefabrykatów i wyrobów gotowych, emisje pyłów i gazów, wody powierzchniowe będące odbiornikami dużej ilości ścieków, obszary przechowywania i intensywnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, tereny rolniczego wykorzystywania gnojowicy, źródła zanieczyszczeń na terenie obejmującym gospodarstwa jak: nieszczelne doły kłoczne, szamba, gnojowniki, stajnie i chlewnie.

Stąd dla ochrony wód podziemnych należy na bieżąco kontrolować szczelność zbiorników bezodpływowych na ścieki, szczelność przewodów kanalizacyjnych i obiektów oczyszczalni ścieków, oraz szczelność zbiorników na gnojowicę oraz nawóz naturalny, a także szczelne podłoże magazynów ze środkami ochrony roślin i nawozami sztucznymi.

Gmina winna wykonać szczegółową inwentaryzację rozmieszczenia bezodpływowych zbiorników na ścieki i zobowiązać właścicieli do ich uszczelnienia i przeprowadzenia próby szczelności.

Szczegółnej kontroli wymagają zbiorniki i przewody stacji paliwowych.

Zgodnie z art. 58 Ustawy Prawo Wodne strefę ochronną ustanawia w drodze rozporządzenia dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody. Do wniosku o ustanowienie strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dołącza się dokumentację hydrogeologiczną. Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody organ właściwy do wydania pozwolenia wodno-prawnego i kopię wydanej decyzji przekazuje dyrektorowi regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

Polityka kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego w zakresie wód podziemnych :

- w odniesieniu do terenów całej gminy:
 - ochrona zasobów wód podziemnych wysokiej jakości występujących w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 432 „Dolina rzeki Wisłok” poprzez wyposażenie w systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków, przeznaczenie wód wysokiej jakości do spożycia i dla przemysłu spożywczego, stosowania specjalnych zabezpieczeń przy budowie dróg ekspresowych, stacji paliw i składowisk odpadów komunalnych, zakaz prowadzenia rurociągów transportujących substancje chemiczne mogących zanieczyścić wody podziemne.
- w odniesieniu do strefy miejskiej polegać będzie na:
 - rozbudowie i modernizacji systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków dla obsługi całości terenów zainwestowania miejskiego,
 - kształtowaniu zagospodarowania otoczenia koryta Wisłoka w kierunku utworzenia parku nadrzecznego.
- w odniesieniu do strefy wiejskiej polegać będzie na:
 - budowie systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków dla obsługi zwartych terenów osadniczych w poszczególnych miejscowościach,
 - wyposażeniu rozproszonej zabudowy i obiektów zlokalizowanych poza terenami osadniczymi w indywidualne urządzenia do oczyszczania ścieków,
 - zachowaniu i rekonstrukcji naturalnego otoczenia cieków wodnych.

4.4.4. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę

Miasto i gmina Strzyżów nie są obecnie powiązane z otaczającymi je gminami w zakresie zaopatrzenia w wodę. Wszystkie źródła zaopatrzenia w wodę dla miejscowości gminy znajdują się na jej terenie.

Miasto Strzyżów zaopatrywane jest w wodę z wodociągu komunalnego zasilanego z systemu ujęć wód podziemnych. Woda ujmowana jest za pomocą studni wierconych: S-1 (ul. Kombatantów) w ilości $Q_{maxd} = 440 \text{ m}^3/\text{d}$, S-1bis(ul. Kościuszki) w ilości

$Q_{max} = 440 \text{ m}^3/\text{d}$ i S-2 (ul. Kombatantów) w ilości $Q_{maxd} = 134 \text{ m}^3/\text{d}$, czyli łączny pobór $Q_{max} = 1014 \text{ m}^3/\text{d}$, zgodnie z Decyzją Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie OS-III-5-6210/51/97/98 z dnia 19 stycznia 98 w sprawie udzielenia na 10 lat pozwolenia wodnoprawnego Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Strzyżowie na pobór wody i eksploatację urządzeń służących do poboru wody.

Dodatkowo ujęcia lokalne: ul. 8 –go Marca, ul. Rynek, ul. Daszyńskiego i ul. Południowa. Stacja uzdatniania wody istnieje na ujęciu przy ul. Południowej, gdzie prowadzone jest odżelezianie i odmanganianie. Dezynfekcji(chlorowaniu) poddawana jest woda na głównych ujęciach. Ujęcie przy ul. Rynek wyposażone jest w lampę bakteriobójczą. Brak jest danych na temat jakości wody u źródła. Woda po uzdatnieniu spełnia wymogi wody przeznaczonej do spożycia. Strefy ochronne ochrony bezpośredniej ujęć są zachowane zgodnie z pozwoleniem wydanym przez Starostę Strzyżowskiego.

Wodociąg komunalny może być dodatkowo zasilany z ujęcia infiltracyjnego na potoku Łętownia. Woda gromadzona jest w zbiornikach o pojemności $V = 2 \times 500 \text{ m}^3$ na osiedlu „pod Łętownią”, gdzie podlega procesowi dezynfekcji.

System wodociągowy obejmuje swym zasięgiem ok. 80 % miasta. Do miejskiej sieci wodociągowej podłączonych jest 844 budynków i korzysta z niej około 7 tys. mieszkańców w Strzyżowie, a także ok. 250 mieszkańców Dobrzechowa - Kolonii. Pozostała część mieszkańców głównie na obrzeżach miasta korzysta z własnych studni i ujęć. Jakość wody odpowiada wodzie przeznaczonej do spożycia. Długość sieci wodociągowej ogółem bez przyłączy wynosi ok. 21 km, w tym 5 km przewodów magistralnych i 16 km sieci rozdzielczej. Łączna długość sieci z przyłączami wynosi ok. 31 km, o średnicach $d = 25 \text{ mm}$ do 300 mm. Stan techniczny sieci wodociągowej określa się jako średni. Liczba awarii w roku oscyluje koło 60 szt., a wielkość strat w sieci wynosi ok. 30 %. Najczęstsze przyczyny awarii to korozja rur stalowych. W ramach modernizacji sieci wodociągowej wymienia się wyeksploatowane odcinki. Systemem zaopatrzenia w wodę zarządza Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Strzyżowie Sp. z o . o . Pod budowę ujęcia wód powierzchniowych rezerwuje się teren w miejscowości Dobrzechów oraz teren dla ujęcia z potoku Różanka.

Na terenie gminy są lokalne grawitacyjne systemy wodociągowe utrzymywane i zarządzane przez prywatne spółki. Brak jest danych szczegółowych na temat tych wodociągów. Systemy te są zasilane wodami podziemnymi ze źródeł, ze zbiornikami i krótkimi odcinkami sieci wodociągowej. Ilość budynków podłączonych do sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach gminy z początkiem wieku podano w tabeli.

Tab 3. Ilość budynków w gminie podłączonych do sieci wodociągowej

Lp.	Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych		Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej	Procent budynków podłączonych do sieci wodociągowej
		ogółem	w zabudowie rolniczej		
1	Bonarówka	47	42	29	61,7
2	Brzeżanka	103	96	70	68,0
3	Dobrzechów	425	392	147	34,6
4	Glinik Charzewski	250	225	119	47,6
5	Glinik Zaborowski	165	150	107	64,4
6	Godowa	600	520	296	49,3
7	Grodzisko	365	300	150	41,1

Lp.	Miejscowość	Liczba budynków mieszkalnych		Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej	Procent budynków podłączonych do sieci wodociągowej
		ogółem	w zabudowie rolniczej		
8	Gbiska	86	70	37	43,0
9	Łętownia	50	40	24	48,0
10	Wysoka Strzyżowska	605	540	319	52,7
11	Tropie	122	106	70	57,4
12	Zawadka	103	94	57	55,3
13	Żarnowa	250	220	170	68,0
14	Żyznów	284	258	151	53,2
15	Strzyżów	1580	315	1260	79,7
Ogółem		4970	3433	3006	60,5

Źródło: dane UMiG Strzyżów i SUIKZPG Strzyżów

Z tabeli wynika, że najwięcej jest podłączonych budynków do sieci wodociągowej w mieście Strzyżowie, a na terenach wiejskich w m. Bonarówka, Brzeżanka, Glinnik Zaborowski i Żarnowa. Najmniej jest budynków podłączonych w Dobrzechowie. Pozostała część budynków nie podłączonych do sieci wodociągowej posiada własne ujęcia wodne.

Część ujęć posiada wyznaczone strefy ochronne. Istniejące spółki wodne na ogół nie są zarejestrowane i nie posiadają pozwoleń wodno-prawnych na pobór wody, jakość wody w wodociągach zagrodowych zbiorczych i indywidualnych nie jest kontrolowana, brak jest pomiaru ilości zużywanej wody.

Wielkość zapotrzebowania i zużycia wody

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzyżów, opracowane przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie w 2000 r., zapotrzebowanie na wodę obliczono na podstawie ilości mieszkańców i wskaźnika jednostkowego $q_j = 130 \text{ dm}^3/\text{M.d}$ dla gospodarstw domowych na wsi i $q_j = 150 \text{ dm}^3/\text{M.d}$ dla gospodarstw domowych w mieście oraz współczynniki nierównomierności zużycia: dobowy $N_d = 1,3$ i godzinowy $N_g = 1,8$.

Tab. 4. Zapotrzebowanie na wodę w mieście i gminie Strzyżów

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców [1999 r.]	Zapotrzebowanie na wodę		
			Qśrd [m^3/d]	Qmaxd [m^3/d]	Qmaxh [m^3/h]
1	Bonarówka	194	25,2	32,8	1,9
2	Brzeżanka	381	49,5	64,4	3,7
3	Dobrzechów	1 600	208,0	270,4	15,6
4	Glinnik Charzewski	927	120,5	156,7	9,0
5	Glinnik Zaborowski	600	78,0	101,4	5,9
6	Godowa	2 172	282,4	367,1	21,2
7	Grodzisko	1 095	142,4	185,1	10,7
8	Gbiska	324	42,1	54,8	3,1
9	Łętownia	176	22,9	29,7	1,7
10	Wysoka Strzyżowska	2 251	292,5	380,3	21,9
11	Tropie	429	55,8	72,5	4,2
12	Zawadka	372	48,3	62,9	3,6
13	Żarnowa	950	123,5	160,5	9,3

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców [1999 r.]	Zapotrzebowanie na wodę		
			Qśrd [m ³ /d]	Qmaxd [m ³ /d]	Qmaxh [m ³ /h]
14	Żytnów	1 040	135,2	175,8	10,1
15	Strzyżów	8 867	1330,0	1729,1	99,8
Ogółem		21 378	2956,4	3843,5	221,7

Z tabeli wynika, że zapotrzebowanie maksymalne dobowe w mieście wynosi ok. 1730 m³/d, a w gminie ok. 2115 m³/d.

Tab. 5. Komunalne systemy zaopatrzenia w wodę w gminie Strzyżów w 2002 r.

Lp.	System zaopatrzenia w wodę	Ujęcie wody	Wydajność [m ³ /d]
1	Wodociąg: m. Strzyżów	podziemnej	1000
Razem gmina: wodociągów szt. 1, o długości ca L= 31 km - o wydajności ca 1000 m ³ /d.			

Uwarunkowania sprzyjające rozwojowi miasta i gminy w aspekcie zaopatrzenia w wodę:

- dobrze rozwinięta sieć wodociągowa w mieście,
- możliwość realizacji grawitacyjnych systemów wodociągowych ze źródeł,
- brak deficytów wody do spożycia,
- wysoki stopień rozpowszechnienia w gminie wodociągów zagrodowych.

Problemy do rozwiązania w zakresie zaopatrzenia w wodę:

- zaopatrzenie w wodę mieszkańców gminy z wiejskich wodociągów gwarantujących wodę zdatną do spożycia,
- opracowanie inwentaryzacji technicznej istniejących urządzeń wodociągowych i systemów zaopatrzenia w wodę zbiorczych i indywidualnych zagrodowych,
- wydanie pozwoleń wodno-prawnych na pobór wody z ustanowieniem stref ochronnych,
- zdobycie środków finansowych na utrzymanie w odpowiednim stanie technicznym systemów zaopatrzenia w wodę wraz z założeniem pomiarów.

Dane o wodociągach zakładowych

W Zał. 1 podano dane dotyczące gospodarki wodno-ściekowej w zakładach wg otrzymanych ankiet.

Cel strategiczny, zadania i uwarunkowania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

W związku z przyjęciem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzyżów opracowane przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie w 2000 r. w Załączniku Nr 1 do Uchwały

Rady Miejskiej Strzyżów nr XXXVI/291/01 z dnia 13 grudnia 2001 r. przyjęto następujące ustalenia:

- **Celem strategicznym** w zakresie infrastruktury technicznej winna być rozbudowa systemów infrastruktury technicznej dla podniesienia standardów życia mieszkańców,
- **Celami operacyjnymi /zadaniami/** w sferze infrastruktury technicznej winny być:
 - zwiększenie niezawodności istniejących systemów infrastruktury technicznej,
 - uzbrojenie terenów wiejskich,
 - zabezpieczenie systemów wodnych przed powodzią,
 - rozbudowa i „zalegalizowanie” istniejącej sieci wodociągowej na terenach wiejskich pozwalająca na dostawę wymaganej ilości i jakości wody do spożycia,
 - rozbudowa systemu kanalizacji w mieście Strzyżowie pozwalająca na uzbrojenie terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej,
 - skanalizowanie terenów wiejskich, z wykonaniem lokalnych oczyszczalni ścieków.
- **Uwarunkowania sprzyjające realizacji celów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej**
 - zasoby wód podziemnych, źródeł wody i możliwość realizacji systemów grawitacyjnych,
 - dobrze rozwinięta sieć wodociągowa,
 - istnienie nowoczesnej i wysokoefektywnej miejskiej oczyszczalni ścieków.
- **Uwarunkowania ograniczające realizację celów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej**
 - występowanie zagrożenia powodziowego na znacznych obszarach miasta i na terenach poszczególnych wsi,
 - występowanie licznych osuwisk, wskutek nieuregulowanych stosunków wodnych,
 - bakteriologiczne skażenie wód podziemnych i powierzchniowych będące wynikiem braku kanalizacji na terenach wiejskich.

Polityka rozwoju systemów infrastruktury technicznej w zakresie zaopatrzenia w wodę:

- system zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Strzyżów powinien zapewnić wszystkim mieszkańcom jak i pozostałym odbiorcom wymaganą ilość wody oraz zapewnić jej jakość.
- polityka rozwoju winna obejmować zarówno rozwój „do wewnątrz”, czyli restrukturyzację i modernizację systemów, jak i rozwój „na zewnątrz”, tj. rozbudowę i rozszerzenie terytorialne systemów.
- zaopatrzenie w wodę miasta Strzyżowa odbywać się będzie na dotychczasowych zasadach, tj. z wykorzystaniem istniejących ujęć wody. Miasto Strzyżów oraz część Dobrzechowa - Kolonii zaopatrywane będą z wodociągu komunalnego zasilanego z systemu ujęć wód podziemnych. Dodatkowo istnieje możliwość zasilania z ujęcia infiltracyjnego na potoku Łętownia. W skład ujęcia wód podziemnych wchodzi sześć następujących studni: S-1 bis przy ul. Kościuszki, S-1 przy ul. Kombatantów, S-2 przy ul. Kombatantów, Nr 2 przy ul. Daszyńskiego, Nr 3 przy ul. 8 Marca 3, Nr 4 Rynek 12. Posiadają one jedynie ustanowione strefy ochrony bezpośredniej. Z uwagi na specyfikę fliszowej warstwy wodonośnej oraz wyniki badań bakteriologicznych, które potwierdziły fakt wystarczającego zabezpieczenia warstw wodonośnych, odstąpiono

w decyzji Urzędu Wojewódzkiego od ustalania terenu ochrony pośredniej wewnętrznej i zewnętrznej ww. studni.

- dla zapewnienia odbiorcom wymaganych standardów usług w zakresie ilości i jakości wody oraz niezawodności jej dostawy wymagane jest: utrzymanie w dobrym stanie technicznym ujęć wody, urządzeń technologicznych, a także rozszerzenie zakresu opomiarowania i automatyzacji procesów, zwiększanie zasięgu obsługi poprzez rozbudowę terytorialną systemów oraz doprowadzenie sieci wodociągowej do terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, usługi i działalność produkcyjną.
- zakłada się utrzymanie, modernizację i rozwój dotychczasowych sposobów zaopatrzenia w wodę, tj. głównie z lokalnych wodociągów o charakterze grawitacyjnym bazujących na źródłach, z uwagi na ich rozpowszechnienie, dużą ilość naturalnych źródeł i układy funkcjonalno – przestrzenne poszczególnych wsi.
- brak inwentaryzacji istniejących ujęć lokalnych oraz danych o ich wydajności uniemożliwia zbilansowanie zasobów wodnych z potrzebami oraz określenie rezerw wody do spożycia.
- na terenie gminy przewiduje się docelowo budowę wodociągów gminnych, co wymaga badań hydrogeologicznych i określenia przez hydrogeologów wielkości dyspozycyjnych zasobów wodnych.
- na terenach nieuzbrojonych w sieć wodociągową, bądź z najmniejszą liczbą budynków podłączonych do sieci należy w pierwszej kolejności planować funkcjonowanie gminnych systemów zaopatrzenia w wodę, a rozwój jednostek osadniczych powinien być determinowany możliwością zapewnienia dostawy wody o wymaganej ilości i jakości zgodnie z obowiązującymi przepisami
- pod budowę nowych ujęć wody utrzymuje się rezerwę terenu w m. Dobrzechów oraz teren dla ujęcia wód z potoku Różanka.
- zapotrzebowanie wody w mieście i gminie oszacowano w analizie stanu istniejącego zaopatrzenia gminy i miasta w wodę i wynosi dla m. Strzyżowa ca 1730 m³/d, a dla terenów wiejskich ca 2115 m³/d. Ponadto dla gminy winna być zapewniona woda do celów przeciwpożarowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- prywatne spółki wodne winny być zarejestrowane i posiadać pozwolenia na pobór wody, ustanowione strefy ochronne dla ujęć oraz niezbędną inwentaryzację, dokumentację techniczną i ruchową.

Rozwój systemów zaopatrzenia w wodę

Dla pełnego pokrycia zapotrzebowania na wodę w mieście konieczna jest dalsza rozbudowa sieci wodociągowej na terenie miasta oraz wykonanie nowych studni głębinowych.

4.4.5. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych

Miasto i gmina Strzyżów nie są obecnie powiązane z otaczającymi je gminami w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

System kanalizacji miasta Strzyżowa

System kanalizacji głównie ogólnospławnej, którym ścieki są odprowadzane do miejskiej oczyszczalni ścieków posiada miasto Strzyżów w lewobrzeżnej części. Długość

sieci kanalizacyjnej ogółem (bez indywidualnych podłączeń do odbiorców) wynosi ok. 22 km, Na sieci funkcjonuje przepompownia ścieków. Kanalizacja ogólnospławna pochodzi z lat sześćdziesiątych XX wieku, a jej stan techniczny określa się jako średni, natomiast stan techniczny kanalizacji sanitarnej z 1995 r. jest bardzo dobry.

Sieć kanalizacyjną tworzą następujące kolektory:

- Nr 1 - ogólnospławny o średnicy 0,8 m, odprowadzający ścieki z zachodniej części miasta, obecnie przeciążony,
- Nr 2 - ogólnospławny o średnicy 0,9 m zbierający ścieki z centralnej części miasta,
- Nr 3 - ogólnospławny o średnicy 0,6 m, odprowadzający ścieki z północno-wschodniej części miasta,
- Nr 4 - sanitarny o średnicy 0,25 m, odprowadzający ścieki z budownictwa wielorodzinnego na osiedlu Słowackiego,
- Nr 7 - odprowadzający ścieki sanitarne z osiedla 1000 – lecia oraz z terenu baz i zakładów zlokalizowanych w zachodniej części miasta,
- Nr 8 – odprowadzający ścieki z Fabryki Mebli i osiedla zakładowego.

Miejski system kanalizacyjny obejmuje obecnie swym zasięgiem około 80 % powierzchni miasta. Do kanalizacji miejskiej podłączonych jest około 680 budynków, co stanowi 45 % ogółu zabudowy mieszkaniowej w Strzyżowie. Zabudowa mieszkaniowa usytuowana w prawobrzeżnej części miasta nie posiada kanalizacji zbiorczej, a jedynie rozwiązania indywidualne. Będzie ona podłączona do miejskiej oczyszczalni ścieków w kolejnym etapie jej rozbudowy. Obecnie około 65 % mieszkańców Strzyżowa korzysta z kanalizacji. W Strzyżowie systematycznie prowadzi się prace związane z uporządkowaniem gospodarki ściekowej i rozdzieleniem ścieków sanitarnych od deszczowych.

Generalnie na terenie miasta zakłada się uporządkowanie gospodarki ściekowej w systemie rozdzielczym wg „Koncepcji uporządkowania gospodarki ściekowej w mieście Strzyżowie – I i II etap”, opracowanej w 1995 r. przez RARR S.A . Biuro Projektów „Miastoprojekt” w Rzeszowie.

Etap I obejmuje północno-zachodnią stronę lewobrzeżnej części miasta, gdzie wzdłuż ul. Kościuszki przewidziano budowę kanału sanitarnego z włączeniem ścieków ze Szkoły Podstawowej w Tropii i dalej wzdłuż ul. Sobieskiego z przyjęciem ścieków z przyległych terenów oraz osiedla przy ul Głowackiego, aż do Osiedla 1000 – lecia. Kanał główny o średnicy 0,40 m prowadzony jest dalej wzdłuż torów PKP do włączenia do istniejącego kolektora. Etap I obejmie tereny przy ul. Kościuszki i Głowackiego, Osiedle „Pod Łętownią”, Osiedle 1000-lecia, Osiedle 1-go Maja, ul. Sobieskiego, Kombatantów, Przekopną i Zajązkowskiego.

Etap II obejmuje tereny: Osiedle 8-go Marca, Osiedle Ratośniówki II i I , Osiedle Staszica, Osiedle pod Żarnowską górą, ul. Działy, Tunelową, Tepera i Mostową. Wraz z siecią budowana będzie pompownia ścieków.

Opracowana jest koncepcja kanalizacji sanitarnej dla prawobrzeżnej części Strzyżowa obejmująca ulice: Bieszczadzką, Południową, Spółdzielczą, Mostową, Podgórze, Zieloną, Batalionów Chłopskich, Gajową, Ogrodową, Modrzewiową z wykorzystaniem przepompowni „Roksana”.

Obecnie opracowywana jest dokumentacja techniczna na budowę kanalizacji sanitarnej na ulicach: Bieszczadzka, Południowa, Spółdzielcza, Mostowa, Podgórze i część Zielonej.

Pozostała część miasta Strzyżowa i gminy nie jest skanalizowana.

Oczyszczalnia ścieków dla miasta Strzyżowa

Oczyszczalnię ścieków uruchomiono w 1994 r.. Zlokalizowana jest ona na działce Nr 1412A/129NO wg MPO, pomiędzy torem kolejowym Jasło – Rzeszów i rzeką Wisłok. Powierzchnia terenu oczyszczalni wynosi około 0,7 ha. Oczyszczalnia znajduje się na terenie zalewowym, gdzie teren został podwyższony do rzędnej 224,50 m npm, tj. 0,9 m powyżej zwierciadła wody przy przepływie wielkim o prawdopodobieństwie $Q_{1\%}$. Skarpy tego terenu są umocnione. Przepustowość oczyszczalni wynosi $Q_{\text{śrd}} = 2421 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxd}} = 3306 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{śrh}} = 101 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{maxh}} = 416 \text{ m}^3/\text{h}$, ścieki dowożone – $50 \text{ m}^3/\text{d}$, ścieki pierwszej fali deszczu dozowane ze zbiorników retencyjnych na sieci kanalizacyjnej ca $800 \text{ m}^3/\text{d}$. Przyjęto, że do oczyszczalni dopływać będą wszystkie ścieki z okresu bezdeszczowego oraz pierwsza fala deszczu zawierająca największe zanieczyszczenia, która będzie zatrzymywana w zbiornikach retencyjnych i po ustaleniu deszczu podawana na oczyszczalnię łącznie ze ściekami komunalnymi. Oczyszczalnia wykorzystana jest obecnie w około 60 %. Obecnie dopływa w okresie bezdeszczowym $1100 \text{ m}^3/\text{d}$, a w okresie deszczowym $1800 \text{ m}^3/\text{d}$.

Technologia oczyszczalni w ciągu oczyszczania ścieków przewiduje mechaniczne oczyszczanie ścieków na sitach obrotowych i w piaskowniku oraz oczyszczanie biologiczne metodą osadu czynnego w bloku składającym się z dwóch równoległych ciągów oczyszczania o pojemności $V=1000 \text{ m}^3$, w skład których wchodzi komory defosfatacji, denitryfikacji, nityfikacji oraz osadniki wtórne. Biologiczne usuwanie fosforu jest okresowo wspomagane dozowaniem preparatu PIX. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Wisłok. Założona technologia pozwala aktualnie na uzyskanie następujących stężeń zanieczyszczeń w oczyszczanych ściekach: $BZT_5 - 5 \text{ g O}_2/\text{m}^3$, zawiesina 15 g/m^3 , azot ogólny – 20 g N/m^3 , fosfor ogólny $4,0 \text{ g P/m}^3$, $ChZT = 50 \text{ mg O}_2/\text{dm}^3$.

Gospodarka osadowa jest prowadzona w komorach tlenowej stabilizacji osadu, na stanowisku odwadniania osadu wraz ze składowiskiem odwodnionych osadów.

Skratki ściekowe w ilości $139,8 \text{ Mg/rok}$ oraz piasek w ilości $25,5 \text{ Mg/rok}$ są zagospodarowane na miejskim składowisku odpadów.

Osady ściekowe w ilości 132 Mg/rok poddawane są stabilizacji tlenowej i częściowemu odwodnieniu na prasie taśmowej. Po odwodnieniu zagospodarowywane są na składowisku. Wg sprawozdania nr 58/2002 Stacji Chemiczno- Rolniczej Oddział w Rzeszowie z badań osadu ściekowego z oczyszczalni w Strzyżowie nr próbki IX/37/1 osad zawierał następujące składniki: Cd – $8,4 \text{ mg/kg s.m.}$, Pb- $63,3 \text{ mg/kg s.m.}$, Ni - $30,0 \text{ mg/kg s.m.}$, Zn - 2048 mg/kg s.m. , Cu - $126,9 \text{ mg/kg s.m.}$, Cr $71,3 \text{ mg/kg s.m.}$, Hg $1,154 \text{ mg/kg s.m.}$, CaO $5,6 \% \text{ s.m.}$, MgO $0,6 \% \text{ s.m.}$, $P_2O_5 - 3,4 \% \text{ s.m.}$, Norg – $4,3 \% \text{ s.m.}$, substancje organiczne – $47,7 \% \text{ s.m.}$, pH $-7,5$, sucha masa $25,02 \%$.

Oczyszczalnie ścieków zakładowe posiadają: Fabryka Maszyn, Cukiernicza Spółdzielnia „Roksana”, POM Godowa. Z obiektów użyteczności publicznej ścieki wywożone są do oczyszczalni miejskiej w Strzyżowie

Na terenach wiejskich gminy brak jest kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Ścieki gromadzone są w przydomowych zbiornikach w większości tylko teoretycznie bezodpływowych. Okresowo są opróżniane na pola uprawne i łąki. Nieszczelne lub przelewowe szamba oraz nawożenie użytków rolnych ściekami jest główną przyczyną zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz środowiska gruntowo-wodnego.

Gmina nie posiada koncepcji kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Zakłada się, że docelowo wszystkie wiejskie jednostki osadnicze w gminie winny posiadać lokalne bądź grupowe systemy zbiorowej kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do wysokoefektywnych oczyszczalni. Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego gminy Strzyżów rezerwuje się tereny pod oczyszczalnie ścieków w miejscowościach :Wysoka Strzyżowska, Żyznów, Zawadka, Grodzisko, Glinik Zaborowski i Glinik Charzewski. W oparciu o ilość mieszkańców i jednostkową ilość ścieków 110 l/M.d zestawiono w tabeli poniżej dobową ilość ścieków.

Tab. 6. Szacunkowy bilans ścieków dla gminy Strzyżów

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców [1999 r.]	Średnia dobową ilość ścieków Qśrd [m ³ /d]
1	Bonarówka	194	21
2	Brzeżanka	381	42
3	Dobrzechów	1 600	176
4	Glinik Charzewski	927	102
5	Glinik Zaborowski	600	66
6	Godowa	2 172	239
7	Grodzisko	1 095	120
8	Gbiska	324	36
9	Łętownia	176	19
10	Wysoka Strzyżowska	2 251	248
11	Tropie	429	47
12	Zawadka	372	41
13	Żarnowa	950	105
14	Żyznów	1 040	114
Ogółem		12 511	1376

Źródło: SUiKZPG Strzyżów 2000 r.

Uwarunkowania sprzyjające rozwojowi miasta w aspekcie gospodarki ściekowej:

- nowoczesna wysokoefektywna miejska oczyszczalnia ścieków w Strzyżowie
- zasięg systemu kanalizacyjnego obejmujący ca 80 % terenów miejskich.

Problemy do rozwiązania w zakresie gospodarki ściekowej:

- konieczność uporządkowania gospodarki ściekowej w systemie rozdzielczym w części lewobrzeżnej miasta
- budowa kanalizacji sanitarnej w części prawobrzeżnej miasta,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach wiejskich

- opracowanie koncepcji i dokumentacji technicznej dla skanalizowania terenów wiejskich,
- budowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenach wiejskich gminy, dostosowanych do rozproszonej zabudowy w gminie,
- konieczność budowy kanalizacji deszczowej na terenach zainwestowanych z urządzeniami do podczyszczania wód opadowych.

Tab. 7. Zestawienie zbiorcze aktualnego stanu wyposażenia gminy Strzyżów w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków

Lp.	System kanalizacyjny	Oczyszczalnia ścieków	Przepustowość [m ³ /d]	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni
1	System kanalizacyjny m. Strzyżów	Strzyżów	2421	5600
Razem gmina: system kanalizacyjny 1 szt. i oczyszczalnia ścieków 1 szt. - o przepustowości Q _{śrd} = 2421 m ³ /d oraz ca 5600 mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków.				

Polityka rozwoju systemów infrastruktury technicznej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków:

- działania powinny zapewnić gminie wdrożenie proekologicznych przedsięwzięć inwestycyjnych, tj. budowę w jak najkrótszym czasie systemów zbiorowej kanalizacji sanitarnej we wszystkich jednostkach osadniczych z odprowadzeniem ścieków do wysokoefektywnych oczyszczalni ścieków.
- kanalizacją sanitarną w gminie winny być objęte w pierwszej kolejności obszary zabudowy mieszkaniowej zwartej i skupionej, szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia i inne obiekty użyteczności publicznej oraz tereny działalności produkcyjnej i usługowej.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej w mieście Strzyżowie wymagać będzie:

- uporządkowania gospodarki ściekowej w systemie rozdzielczym, zgodnie z opracowaną koncepcją w części lewobrzeżnej miasta, a w części prawobrzeżnej wybudowanie kanalizacji sanitarnej. W ramach I etapu przewiduje się uporządkowanie systemów kanalizacyjnych, poprzez budowę kanalizacji sanitarnej, w części północno-zachodniej lewobrzeżnej części miasta, która obejmuje tereny przy ulicach: Kościuszki, Sobieskiego, Kombatantów, Przekopną i Zajęzkowskiego. W II etapie będą skanalizowane osiedla: 8-go Marca, Ratośniówki I i II, Staszica, Pod Żarnowską Górą oraz ulice: Działy, Tunelowa, Tepera i Mostowa, prawobrzeżna część Strzyżowa.
- budowa kanalizacji sanitarnej w prawobrzeżnej części miasta oraz podłączenie do miejskiego układu kanalizacyjnego ścieków z sąsiednich miejscowości wymagać będzie rozbudowy istniejącej oczyszczalni ścieków w m. Strzyżowie.
- na terenie miasta uporządkowanie gospodarki ściekowej wymagać będzie: odciążenia kolektora nr 1 ogólnospławnego przez wyłączenie skanalizowanych cieków wodnych, rozbudowę systemu kanalizacji rozdzielczej i prowadzenie bieżącej planowej gospodarki remontowo-modernizacyjnej sieci.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie wymagać będzie:

- podłączenia do miejskiego systemu kanalizacyjnego zakończonego oczyszczalnią w Strzyżowie sołectw: Łętownia i Tropie, a po wybudowaniu kanalizacji sanitarnej w prawobrzeżnej części miasta również wsi Gbiska, części m. Żarnowa, Godowa i Brzeżanka. Jako rozwiązanie wariantowe zakłada się możliwość przerzutu ścieków z miejscowości Dobrzechów do miejskiej oczyszczalni ścieków w Strzyżowie,
- wybudowania lokalnych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Godowa, Dobrzechów, Grodzisko, Żyznów, Wysoka Strzyżowska(2 szt.) Glinik Charzewski, Glinik Zaborowski i Zawadka. Jako rozwiązanie wariantowe zakłada się oczyszczalnie grupowe dla miejscowości: pierwszą dla m. Glinik Charzewski, Glinik Zaborowski i Żarnowa, drugą dla m. Godowa i Żyznów, trzecią dla m. Grodzisko i Zawadka oraz budowę jednej oczyszczalni dla Wysokiej Strzyżowskiej. Dla wsi Bonarówka ze względu na rozproszony charakter zabudowy mieszkaniowej przewiduje się małe oczyszczalnie ścieków dla grup budynków.

W celu jednoznacznego wskazania rozwiązań optymalnych wymagane jest opracowanie programu kanalizacji i oczyszczalni ścieków dla gminy Strzyżów z analizą ekonomiczną poszczególnych rozwiązań wariantowych.

W planie zagospodarowania przestrzennego rezerwuje się tereny pod oczyszczalnie ścieków dla miejscowości: Dobrzechów, Glinik Charzewski, Glinik Zaborowski, Godowa, Grodzisko, Wysoka Strzyżowska, Zawadka, Żyznów.

Szacunkowy bilans średnio dobowej ilości ścieków dla gminy podano w analizie stanu istniejącego i wynosi on ca $Q_{\text{śrd}} = 1376 \text{ m}^3/\text{d}$.

Z planu zagospodarowania przestrzennego gminy wynikają następujące ustalenia w zakresie systemów odprowadzenia i oczyszczania ścieków:

- niezależnie od realizacji ww. projektowanych systemów w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków niezbędne jest pilne uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy przez: dopuszczenie do stosowania, do czasu wykonania systemów kanalizacyjnych, szczelnych zbiorników na ścieki i gnojowicę, egzekwowanie umów na wywóz ścieków do punktów zlewnych, okresową kontrolę szczelności zbiorników przeznaczonych do gromadzenia ścieków oraz możliwości dojazdu do nich samochodem asenizacyjnym.
- na terenach zabudowy rozproszonej winny być preferowane przydomowe oczyszczalnie ścieków lub mini oczyszczalnie dla grup budynków.
- jako najkorzystniejsze dla gminy uznaje się systemy zbiorowej kanalizacji sanitarnej spełniającej warunki odprowadzania jak największej ilości ścieków na oczyszczalnię systemem kanalizacyjnym grawitacyjnym lub grawitacyjno – ciśnieniowym uwzględniające etapowanie realizacji z średnicami kanałów na etap docelowy.
- przy projektowaniu nowoczesnych i zunifikowanych oczyszczalni ścieków wyniesionych ponad wody przeciwpowodziowe należy: zapewnić wysoki efekt oczyszczania związków biogenych, zgodnie z obowiązującymi przepisami, wyposażyć oczyszczalnię w punkty zlewnie, dążyć do wspólnej w gminie gospodarki osadami ściekowymi, z przeróbką osadów pod kątem możliwości ich przyszłego zagospodarowania, oraz wyznaczać obszary ograniczonego użytkowania, a także minimalizować oddziaływanie oczyszczalni na jej otoczenie i środowisko.

- oczyszczone ścieki sanitarne oraz odprowadzane wody opadowe do odbiorników ścieków winny mieć stężenia zanieczyszczeń poniżej dopuszczalnych określonych w odpowiednich rozporządzeniach.

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzyżów opracowane przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie w 2000 r.

Tab. 8. Zestawienie zbiorcze docelowego stanu wyposażenia gminy Strzyżów w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków

Lp.	System kanalizacyjny	Oczyszczalnia ścieków	Przepustowość [m ³ /d]	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni
1	System kanalizacyjny m. Strzyżów z m.: Łętownia, Tropie, Gbiska, część m. Żarnowa, Brzeżanka, Dobrzechów, Godowa*, Żyznów	Strzyżów	2421	16000
2	System kanalizacyjny m. Wysoka Strzyżowska	Wysoka Strzyżowska	300	2500
3	System kanalizacyjny m. Glinnik Chorzewski, Zaborowski i część m. Żarnowa	Glinnik Chorzewski	240	2000
4	System kanalizacyjny m. Grodzisko, Zawadka	Grodzisko	180	1500
Razem gmina: 4 szt. systemów kanalizacyjnych i oczyszczalnia ścieków szt. 4 - o przepustowości 3141 m ³ /d oraz 22000 mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków.				

* Oczyszczalnia w Godowej ujęta w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych w 210/3 poz. 122 przewidziana do realizacji do 2010 r. koszt z kanalizacją 5753 tys. zł. Z uwagi na niewykorzystaną przepustowość oczyszczalni w Strzyżowie konieczne jest przeanalizowanie w programie gminnym, czy Godowa z Żyznowem będą stanowić nowy system kanalizacyjny.

4.5. Środowisko przyrodnicze, w tym różnorodność biologiczna i krajobrazowa

Ochrona przyrody:

Istotne znaczenie dla bioróżnorodności mają śródpolne zadrzewienia i starorzecza. W starorzeczach Wisłoka występuje najwięcej stanowisk spośród roślin objętych ochroną całkowitą: bluszcz pospolity, buławnik wielkokwiatowy, gnieźnik leśny. Bardzo rzadkie są tu stanowiska: tojadu dziobatego, wawrzyńka wilczelyko, widłaka goździstego i barwinka pospolitego.

Obszary o największych walorach krajobrazowych objęte są ochroną prawną w Czarnorzecko - Strzyżowskim Parku Krajobrazowym oraz Strzyżowsko - Sędziszowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu.

W granicach Czarnorzecko - Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego i w jego otulinie położone są miejscowości: Bonarówka, Brzeżanka, Godowa, Wysoka Strzyżowska,

Żyznów, Gbiska, Żarnowa. Park na terenie gminy zajmuje powierzchnię 4000 ha. Park na terenie gminy został utworzony rozporządzeniem Wojewody Rzeszowskiego nr 11/93 z roku 1993.

Strzyżowsko – Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie gminy Strzyżów zajmuje powierzchnię 2000 ha i obejmuje miejscowości: Glinik Zaborowski, Łętownia, Tropie i Zawadka.

Na terenie obszaru chronionego krajobrazu:

nakazuje się:

- wprowadzenie wzmoczonego nadzoru w zakresie ład przestrzennego i dyscypliny budowlanej,
- zapewnienie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy, z bezwzględnym zachowaniem wymogów prawnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, składowania i unieszkodliwiania odpadów, urządzania i kształtowania terenów zieleni,
- propagowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego jako kierunku przyszłościowego,
- zmniejszenie emitowanych zanieczyszczeń ze wszystkich obiektów istniejących na obszarach, poprzez instalowanie urządzeń redukujących, ich prawidłową eksploatację oraz eliminowanie paliw nieodpowiedniej jakości,
- ograniczenie wycinania drzew i krzewów zwłaszcza rosnących w kompleksach zadrzewień oraz nad brzegami rzek i potoków.

zakazuje się;

- realizacji działalności gospodarczej i takich form użytkowania terenu, które mogłyby zniszczyć lub zmienić w istotny sposób naturalny krajobraz,
- sztucznego, nieracjonalnego obniżania poziomu wód gruntowych poprzez jednostronnie prowadzone melioracje odwadniające.

Pomniki przyrody:

Wysoka Strzyżowska	dąb szypułkowy
Strzyżów	dąb szypułkowy – 4 szt.
Strzyżów	dąb szypułkowy – 3 szt.
Żyznów	dąb szypułkowy – 2 szt.

Ponadto w miejscowym planie przestrzennego zagospodarowania gminy określone są obszary ekologiczne –obejmują one tereny użytków zielonych wzdłuż rzeki Wisłok o dominującej funkcji ekologicznej i uzupełniającej funkcji rekreacyjno – sportowej.

Zabytki:

Najważniejsze zabytki Strzyżowa:

kościół parafialny (późny gotyk, z 1401 r., wystrój barokowy),
synagoga – II poł. XVIII w .

zespół pałacowy XIX w .
zespół dworski ok. 1786 r.
zespół pałacowy w Żyznowie (I poł. XIX w .)
cerkiew parafii grekokatolickiej w Bonarówce, 1841 r.
poniemiecki tunel schronowy (1940/1941 r.)

Stanowiska archeologiczne:

Na terenie gminy zachowały się liczne stanowiska archeologiczne. Najstarsze pochodzą z epoki kamienia i brązu. Dużą część stanowią wykopaliska z epoki neolitu i wczesnej epoki brązu. Na szczególną uwagę zasługują stanowiska archeologiczne:

nr 15 w Strzyżowie,
nr 93 w Godowej,
nr 84 w Żyznowie,
nr 40 w Wysokiej Strzyżowskiej,
nr 123 i 125 w Zawadce.

4.6. Źródła odnawialne

Dokumentem kierunkowym, który ma stymulować regulującym rozwój energetyki odnawialnej jest STRATEGIA ROZWOJU ENERGETYKI ODNAWIALNEJ z września 2000 roku.

Wzrost zapotrzebowania na energię, spowodowany szybkim rozwojem gospodarczym, ograniczona ilość zasobów kopalnych, a także nadmierne zanieczyszczenie środowiska, spowodowały w ostatnich latach, duże zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii. Udział odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo-energetycznym świata wynosi około 18%, wielkość ta wynika zarówno z rozwoju nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii jak również z faktu, że część ludności świata nie ma dostępu do konwencjonalnych źródeł energii. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii stało się ważnym celem polityki Unii Europejskiej. Wyrazem tego stała się opublikowana w 1997 roku, w Białej Księdze Komisji Europejskiej, strategia rozwoju odnawialnych źródeł energii w krajach Unii Europejskiej, która została uznana za podstawę działań na poziomie unijnym. Obecnie udział energii ze źródeł odnawialnych w zaspokojeniu zapotrzebowania Unii Europejskiej na energię pierwotną wynosi 6%.

Ilościowe oszacowanie wykorzystania energii odnawialnej w Polsce jest obecnie rzeczą bardzo trudną, ponieważ informacje na ten temat są dostępne jedynie za pośrednictwem specjalnych badań ankietowych.

Obecnie podstawowym źródłem energii odnawialnej wykorzystywanym w kraju jest **biomasa** oraz **energia wodna**, natomiast energia **geotermalna**, **wiatru**, **promieniowania słonecznego**, ma mniejsze znaczenie.

Największe nadzieje na wykorzystanie, jako odnawialne źródło energii, są związane z **biomasą**. Jej udział w bilansie paliwowym energetyki odnawialnej w Polsce rośnie

z roku na rok. Biomasa może być używana na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (drewna, słomy), gazowych w postaci biogazu lub przetwarzana na paliwa ciekłe (olej, alkohol). W warunkach polskich, w najbliższej perspektywie można spodziewać się znacznego wzrostu zainteresowania wykorzystaniem biopaliw stałych - drewna i słomy.

Energetyka wiatrowa w naszym kraju zaczęła rozwijać się dopiero na początku lat dziewięćdziesiątych, głównie na wybrzeżu. Rejonami najbardziej uprzywilejowanymi do wykorzystania energii wiatru są Wybrzeże Morza Bałtyckiego, Suwalszczyzna i Równina Mazowiecka. Do końca 1999 r. uruchomiono 14 sieciowych ferm wiatrowych o łącznej mocy zainstalowanej ponad 3,5 MW. Ponadto funkcjonuje około 50 małych autonomicznych siłowni wiatrowych. Obserwuje się duże zainteresowanie inwestorów instalacjami wiatrowymi, szczególnie w północno-zachodniej Polsce, gdzie na różnych etapach przygotowania realizowanych jest około 10 inwestycji o planowanych mocach pow. 600 kW.

W zakresie energetyki wiatrowej na terenie gminy Strzyżów istnieją dobre warunki. Jednak na razie nie ma znaczących instalacji elektrowni wiatrowych na terenie powiatu strzyżowskiego i gminy Strzyżów.

Energetyka słoneczna praktycznie jest najmniej znaną formą energii. Warunki meteorologiczne w Polsce charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym, ok. 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego.

Celem strategicznym jest zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 roku i do 14% w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych. Analizując informacje dotyczące potencjału technicznego odnawialnych źródeł energii, a także prognozy dotyczące możliwości ich wykorzystania nie jest możliwe w chwili obecnej przyjęcie na 2010 rok takiego celu, jaki postawiła Unia Europejska tzn. 12% udziału odnawialnych źródeł energii. Strategia i plan działań w dziedzinie odnawialnych źródeł energii przedstawiony w Białej Księdze Komisji Europejskiej wymusiły na wszystkich krajach członkowskich podejmowanie działań wspierających odnawialne źródła energii, takich jak: inwestowanie w badania, zwolnienia podatkowe, gwarantowane ceny energii, subsydia inwestycyjne itp. Sama Komisja Europejska od ponad dziesięciu lat wspiera badania i rozwój odnawialnych źródeł energii w ramach kolejnych Ramowych Programów Badań i Rozwoju. W porównaniu z Unią Europejską krajowy rozwój odnawialnych źródeł energii jest wspierany w znacznie mniejszym stopniu, a także napotyka bariery utrudniające jego rozwój. Przedkładana strategia stwarza szansę szybszego rozwoju odnawialnych źródeł energii w kraju. W dokumencie postawiony cel jest celem politycznym, wymuszającym dalsze działania, w tak zasadniczej kwestii dla zrównoważonego rozwoju, jaką jest wzrost wykorzystania energii odnawialnej w Polsce. Pierwszy okres realizacji strategii do roku 2010, z uwagi na wieloletnie opóźnienia Polski w stosunku do Unii Europejskiej w zakresie systemowych rozwiązań wspierających rozwój odnawialnych źródeł energii, należy maksymalnie wykorzystać na wdrożenie podobnych rozwiązań jakie istnieją w Unii od wielu lat. W trakcie tego okresu powinno nastąpić sprawdzenie zaproponowanych w dokumencie rozwiązań, łącznie z ich weryfikacją, a także przedstawienie konkretnych programów rozwoju poszczególnych rodzajów energii odnawialnej. Na podstawie przedstawionych w dokumencie danych dotyczących zarówno wykorzystania jak i potencjału technicznego odnawialnych źródeł

energii w Polsce można powiedzieć, że w początkowym okresie wzrastać będzie przede wszystkim energetyczne wykorzystanie biomasy. Jednakże, aby wzrost wykorzystania biomasy, a także innych odnawialnych źródeł energii, mógł nastąpić, państwo będzie musiało ponieść odpowiednie nakłady finansowe.

Niezbędne nakłady finansowe, które należy ponieść aby zrealizować postawiony cel będą przedstawione w programach dla poszczególnych rodzajów energii odnawialnej. W dłuższej perspektywie do roku 2020, z uwagi na porównywalny krajowy potencjał techniczny odnawialnych źródeł energii z potencjałem technicznym krajów Unii Europejskiej, nie ma uzasadnienia do stawiania innych zadań dotyczących krajowego udziału energetyki odnawialnej w bilansie paliwowo-energetycznym niż w krajach członkowskich Unii.

Jak wyżej podano jedynym możliwym do wykorzystania na terenie gminy Strzyżów odnawialnym źródłem energii jest energia wiatru.

4.7. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska, poważne awarie przemysłowe

Nadzwyczajne zagrożenie środowiska (poważne awarie przemysłowe) może wystąpić w następujących przypadkach:

- awaria lub katastrofa podczas przewozu materiałów niebezpiecznych na drogach gminy,
- zatrucie wód lub przedostanie się do rzek niebezpiecznych substancji w wyniku awarii urządzeń przemysłowych bądź uszkodzenia urządzeń oczyszczających ścieki w oczyszczalniach ścieków,
- uszkodzenie instalacji odpylającej i wydostawanie się do powietrza atmosferycznego substancji szkodliwych,
- inny rodzaj awarii lub uszkodzeń urządzeń chroniących środowisko skutkujący zwiększeniem się emisji zanieczyszczeń lub hałasu ponad dopuszczalne normy.

W gminie powinien być opracowany sposób postępowania w przypadku wystąpienia nadzwyczajnych sytuacji (wystąpienia poważnych awarii).

Również zgodnie z odpowiednimi przepisami prawnymi każdy przypadek nadzwyczajnego zagrożenia środowiska należy zgłosić Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, następujące poważne awarie muszą być zgłaszane służbom GIOŚ:

Zgłoszeniu podlegają awarie na terenie kraju, o ile spełniają jedno z następujących kryteriów:

- 1) były następstwem pożaru, eksplozji lub uwolnienia w trakcie procesu przemysłowego co najmniej 5% ilości jednej z substancji niebezpiecznych decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o dużym ryzyku wystąpienia awarii na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do

zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U . Nr 58, poz. 535);

2) były następstwem pożaru, eksplozji lub uwolnienia w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu dowolnej ilości co najmniej jednej z substancji niebezpiecznych wymienionych w przepisach, o których mowa w pkt 1, jeżeli powodują co najmniej jeden ze skutków spośród następujących rodzajów skutków:

- a) skutki wobec osób,
- b) szkody w środowisku,
- c) szkody w mieniu,
- d) negatywne skutki wykraczające poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

3) były następstwem uwolnienia w trakcie magazynowania lub transportu dowolnej substancji, która ze względu na swoje właściwości lub ilość może być niebezpieczna dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, prowadząc przynajmniej do jednego ze skutków spośród rodzajów skutków, o których mowa w pkt. 2 lit. a -d.

Skutkami poważnych awarii w stosunku do osób są:

- 1) śmierć co najmniej jednej osoby;
- 2) zranienie co najmniej 6 osób w zakładzie i hospitalizacja przynajmniej jednej z tych osób przez co najmniej 24 godziny;
- 3) hospitalizacja co najmniej jednej osoby spoza zakładu przez co najmniej 24 godziny;
- 4) ewakuacja przynajmniej 250 osób na czas dłuższy niż 2 godziny, albo innej liczby osób jeżeli iloczyn liczby osób i czasu ewakuacji (określonego w godzinach) wynosi co najmniej 500;
- 5) uwięzienie, rozumiane jako odcięcie od otoczenia zewnętrznego przynajmniej 250 osób na czas dłuższy niż 2 godziny, albo innej liczby osób jeżeli iloczyn liczby osób i czasu uwięzienia (określonego w godzinach) wynosi co najmniej 500;
- 6) pozbawienie przynajmniej 500 osób wody do picia, energii elektrycznej, gazu lub połączeń telefonicznych przez czas dłuższy niż 2 godziny, albo innej liczby osób, jeżeli iloczyn liczby osób i czasu przerwania dostaw wody do picia, energii elektrycznej, gazu lub połączeń telefonicznych (określony w godzinach) wynosi co najmniej 1000.

Skutkami poważnych awarii w środowisku są:

- 1) trwałe uszkodzenie lub zniszczenie środowiska, o powierzchni co najmniej 1 ha, z zastrzeżeniem pkt 2-4;
- 2) trwałe uszkodzenie lub zniszczenie obiektu poddanego pod ochronę na podstawie przepisów o ochronie przyrody, w drodze uznania za:
 - a) pomnik przyrody,
 - b) stanowisko dokumentacyjne;
- 3) trwałe uszkodzenie lub zniszczenie jednego lub kilku elementów przyrodniczych środowiska, bez względu na wielkość uszkodzonej lub zniszczonej powierzchni, na obszarze poddanym pod ochronę na podstawie przepisów o ochronie przyrody, stanowiącym:
 - a) park narodowy,
 - b) rezerwat przyrody,
 - c) park krajobrazowy,
 - d) obszar chronionego krajobrazu,

- e) użytek ekologiczny,
- f) zespół przyrodniczo-krajobrazowy;
- 4) zanieczyszczenie śródlądowych wód powierzchniowych lub wód morskich:
 - a) ciek naturalnego lub kanału, na długości co najmniej 5 km,
 - b) jeziora lub innego naturalnego zbiornika wodnego albo sztucznego zbiornika usytuowanego na wodach płynących, o powierzchni co najmniej 1 ha,
 - c) delty, o powierzchni co najmniej 2 ha,
 - d) morskich wód wewnętrznych lub wód morza terytorialnego albo strefy wybrzeża morskiego, o powierzchni co najmniej 2 ha;
- 5) zanieczyszczenie poziomów wodonośnych wód podziemnych na obszarze ich zalegania, o powierzchni co najmniej 1 ha.

Skutkami poważnych awarii w mieniu są:

- 1) uszkodzenie lub zniszczenie mienia w zakładzie, w którym wystąpiła awaria, o wartości strat w wysokości przynajmniej 8 mln zł,
- 2) uszkodzenie lub zniszczenie mienia poza terenem zakładu, w którym wystąpiła awaria:
 - a) o wartości strat w wysokości przynajmniej 2 mln zł, lub
 - b) uszkodzenie zabudowań mieszkalnych w stopniu uniemożliwiającym dalsze ich użytkowanie.

Poniżej podano telefony alarmowe z terenu województwa podkarpackiego:

Województwo podkarpackie – wykaz telefonów alarmowych

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie

1	Nr fax – jako fax czynny całą dobę	(0-17)-85-053-77
2	Nr telefonu dyżurnego od poniedziałku do piątku w godzinach pracy	(0-17)-85-438-41 (0-17)-85-436-83
3	Nr telefonu dyżurnego (czynny poza godzinami pracy oraz w dni wolne)	0-606328-796

E-mail: nzs@wios.rzeszow.pl

Obiektami, które mogą powodować poważne awarie na terenie gminy Strzyżów są stacje paliw istniejące w Strzyżowie przy ul. Sobieskiego oraz w Godowej i Żyznowie. Obecnie budowana jest stacja paliw w Dobrzechowie.

4.8. Plan gospodarki odpadami

Poniżej zamieszczono streszczenie Związkowego Planu Gospodarki Odpadami Związku Komunalnego „Wisłok” obejmującego gminy (opracowanie 2004 rok): Miasto i Gmina Błażowa, Chmielnik, Czarna, Czudec, Dynów Gm, Frysztak, Miasto i Gmina Głogów Małopolski, Hyżne, Iwierzycy, Krasne, Lubenia, Łańcut Gm, Niebylec, Rakszawa, **Miasto i Gmina Strzyżów**, Trzebownisko, Miasto i Gmina Tyczyn, Wiśniowa:

Jednym z priorytetów Związku Komunalnego „WISŁOK” jest stworzenie wspólnego systemu gospodarki odpadami dla gmin członkowskich. Związkowy Plan Gospodarki Odpadami opracowany został dla 18 gmin Związku, tj.: Miasto i Gmina Błażowa, Chmielnik, Czarna, Czudec, Dynów Gm, Frysztak, Miasto i Gmina Głogów Małopolski,

Hyżne, Iwierzycy, Krasne, Lubenia, Łańcut Gm, Niebylec, Rakszawa, Miasto i Gmina Strzyżów, Trzebownisko, Miasto i Gmina Tyczyn, Wiśniowa, z uwzględnieniem realizacji opisywanych systemów w gminach Boguchwała, Miasto Rzeszów, Miasto i Gmina Sokołów Małopolski, Świlcza, Żołynia. W /w gminy 25 czerwca 2003 r w trakcie sesji Walnego Zgromadzenia Przedstawicieli Związku Komunalnego „WISŁOK” podjęły uchwałę nr III/III/19/03 w sprawie opracowania przez Związek wspólnego „Planu Gospodarki Odpadami”. Opracowanie wspólnego planu jest zgodne z zapisami ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 roku, a jego treść z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami.

ZPGO uwzględnia obowiązujące przepisy prawa, przyjęte przez Polskę zobowiązania wynikające z uzyskania minimalnych poziomów odzysków i recyklingu odpadów opakowaniowych i bioodpadów, hierarchię postępowania z odpadami: unikanie i minimalizacja powstawania odpadów, ponowne ich użycie oraz końcowe unieszkodliwienie. ZPGO przedstawia kierunki działań, jakie powinny podjąć gminy Związku Komunalnego „WISŁOK” z sugestią stworzenia struktury organizacyjnej wspólnego podmiotu prawa handlowego, którego zadaniem będzie prowadzenie kompleksowej związkowej gospodarki odpadami, z założeniem jak najszybszego dojścia do samodzielności finansowej.

Aktualnie - na terenie 23 gmin ZK „WISŁOK” - populacja 433 439 mieszkańców wytwarza rocznie (dane za 2003 rok) **80 618 Mg odpadów zmieszanych**. Dane te są niepełne i zaniżone. Nie wszystkie gminy posiadają pełną ewidencję odpadów, a zakłady obsługujące ludność (20 różnych podmiotów gospodarczych, „komunalnych” i prywatnych) nie zawsze udzielają rzetelnych informacji nt. gospodarki odpadowej zasłaniając się tajemnicą handlową. Średnio tylko ok. 60 % mieszkańców ma podpisane umowy na wywóz odpadów (% podpisanych umów zadowolający jest w Rzeszowie i środowiskach o charakterze miejskim, natomiast wg informacji z gmin najniższy % podpisanych umów występuje w małych gminach wiejskich – szczegółowych informacji nie udało się uzyskać do dnia druku materiału).

Odpady zmieszane w **100 % wywożone są na składowiska odpadów** na terenie gmin ZK „WISŁOK”: Składowisko Odpadów Komunalnych w Strzyżowie, Międzygminne składowisko odpadów komunalnych w Dynowie, Składowisko odpadów komunalnych w Przedmieściu Czudeckim, Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Jaworniku Niebyleckim, Składowisko Odpadów Komunalnych w Sokołowie Małopolskim oraz składowiska w Kozodrzy, Dukli, Młynach i Sigiełkach. Ze względu na pojemność istniejących składowisk odpadów, do roku 2015 na terenie Związku nie planuje się budowy nowych.

20 gminnych oczyszczalni ścieków produkuje rocznie ok. **44 000 Mg surowych osadów ściekowych** i innych odpadów po procesie oczyszczania ścieków. Większość z nich jest zagospodarowywana do rekultywacji kopalni siarki w Jeziórku oraz składowana na wysypiskach.

W większości gmin prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Stopień tej zbiórki jest bardzo zróżnicowany. Zarówno zbiórka w systemie workowym (w gminach wiejskich i rozproszonej zabudowie osiedli domków jednorodzinnych), jak i systemie pojemnikowym (w którym funkcjonuje 2143 szt. pojemników do segregacji odpadów - na szkło kolorowe i białe 1088, plastik 322, makulaturę 192 i metale 47 oraz 46 na alumi-

nium) nie działa wydajnie. W roku 2003 udało się pozyskać tą drogą **1 995 Mg** posegregowanych odpadów (ok. **2.4 %** z całego zaewidencjonowanego strumienia), w tym 1073 Mg szkła, 266 Mg makulatury, 180 Mg tworzyw sztucznych, 469 Mg złomu, oraz zebrano **6.9 Mg baterii** (Związkowy Systemu Zbiórki Zużytych Baterii), złomowano 1490 samochodów. Na terenie ZK „WISŁOK” w ramach Związkowego Systemu Zbiórki Olejów Przepracowanych funkcjonuje od 2003 roku 20 pojemników na zużyte oleje. Powierzchnia dachów pokrytych eternitem wynosi ok. 1 659 966 m² – nie prowadzone są działania systemowe zmierzające do rozwiązania tego problemu.

Kampanie segregacji odpadów od 1999 roku wspiera bardzo aktywny program edukacji ekologicznej finansowany m.in. przez WFOŚiGW oraz NFOŚiGW (wartość programu w latach 1999-2003 ok. 1 mln zł).

Mimo akcji informacyjnej i istniejącego obowiązku prawnego znaczne ilości odpadów komunalnych deponowane są na ciągle powstających i „odtworzających się” (pomimo działań gmin!) nielegalnych składowiskach odpadów w lasach, na brzegach rzek i „bezpiecznych nieużytkach”. Ilości tych odpadów mogą wynosić nawet ok. 16 000 Mg bowiem szacuje się, wg wskaźników KPGO, że w 2003 roku na terenie gmin Związku powstało ok. **97 000 Mg** odpadów komunalnych, **1 093 Mg** komunalnych odpadów niebezpiecznych oraz wyprodukowano ok. 300 Mg odpadów medycznych i weterynaryjnych tylko w części zagospodarowanych zgodnie z przepisami.

Wg danych szacunkowych ilość odpadów będzie ciągle wzrastać wraz z rozwojem gospodarczym gmin i bogaceniem się obywateli (wyrównywanie poziomu życia z krajami UE). Przewidywany wzrost do roku 2015 wyniesie optymistycznie **145 544,4 Mg** (wzrost o 44%), z czego ze względu na zmiany polskiego prawa znaczny % trzeba będzie odzyskać i recyklingować.

Prawo dopuszcza do składowania: w roku 2010 roku - **75%** wag. całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do wytworzonej w 1995 roku, w 2013 roku - **50%**, a w 2020 roku - **35%** wag. całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do wytworzonej w 1995 roku – ta bazowa wielkość wynosiła ok. **16 026,7 Mg**.

W zakładanym horyzoncie czasowym do 2007 roku należy osiągnąć następujące poziomy odzysku i recyklingu: opakowania z papieru i tektury – 47%, opakowania ze szkła – 43%, opakowania z tworzyw sztucznych – 24%, opakowania metalowe – 39%, opakowania wielomateriałowe – 24%, odpady wielkogabarytowe – 60%, odpady budowlane – 50%.

W systemie 23 GPZON-ów (Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych) w roku 2015 trzeba będzie zebrać ok. 1 164 Mg komunalnych odpadów niebezpiecznych – farb, lakierów, lepiszczy, baterii, świetlówek, toksycznych środków chemicznych i lekarstw. Zakładana w planie sieć GPZON-ów ma powstać etapowo: 1 etap -2005 rok – Rzeszów, Białowa, Strzyżów, 2006 rok - Łańcut, Sokół Młp., Świlcza, 2007 rok - Tyczyn, Boguchwała, Frysztak, 2 etap – lata 2008 – 2015: Iwierzycy, Niebylec, Dynów, Rakszawa, Chmielnik, Głogów Młp., Czarna Łańcucka., Czudec, Hyżne, Krasne, Lubenia, gm. Łańcut, Trzebownisko, Tyczyn, Wiśniowa, Żółnia.

Przewidywana masa odpadów zawierających azbest wymagająca zbiórki i składowania z terenu Związku wyniesie w latach 2004 – 2012: **39 464 Mg**, a w latach 2013 – 2032: ponad **75 000 Mg** odpadów azbestowych.

Strategiczne cele i zadania jakie określa Związkowy Plan Gospodarki Odpadami na lata 2004-2007:

1. Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów (zmieszanych i surowców wtórnych) wszystkich mieszkańców obszarów miejskich i 85% mieszkańców obszarów wiejskich wg jednego wspólnego i zgodnego z prawem standardu usług.
2. Intensyfikacja selektywnej zbiórki odpadów i segregacji odpadów niebezpiecznych.
3. Zwiększenie ilości bioodpadów kompostowanych przez mieszkańców indywidualnie.
4. Osiągnięcie zakładanych limitów odzysku i recyklingu poszczególnych odpadów.
5. Rozpoczęcie wspólnej inwestycji ZZO Rzeszów i zakładów filialnych.

Planowane główne zadania w tym horyzoncie czasowym to:

1. Przygotowanie formalne, zdobycie środków dotacyjnych i rozpoczęcie inwestycji ZZO Rzeszów i zakładów filialnych.
2. Opracowanie i wprowadzenie we wszystkich gminach systemu jednolitego regulaminu utrzymania czystości i porządku.
3. Zakup dodatkowych pojemników do segregacji odpadów „u źródła” (osiągnięcie wskaźnika ok. 500 osób na 1 gniazdo w zabudowie zwartej) i modelowych kompostowników dla szkół.
4. Wdrożenie systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych na terenie wszystkich sołectw gmin ZK „WISŁOK”.
5. Wprowadzenie systemu zbiórki zużytych baterii w pozostałych placówkach oświatowych i na terenie większych jednostek handlowych.
6. Budowa GPZON-ów w 9 gminach i organizacja mobilnej zbiórki odpadów niebezpiecznych (zakup specjalistycznego pojazdu lub przy współpracy z EKO-TOP Rzeszów).
7. Konsekwentna realizacja programu edukacyjnego „WISŁOK dla Europy”.
8. Zamknięcie wypełnionych składowisk i poddanie ich rekultywacji.

W ZPGO zaproponowano - przy zachowaniu dotychczasowego systemu odbioru odpadów zmieszanych opartego o podmioty komunalne i prywatne - trzy warianty regulacji selektywnej zbiórki odpadów, której opłacalność wzrasta wraz z wielkością systemu (optymalne systemy od 250 tyś - 400 tyś. mieszkańców).

Wszystkie warianty uwzględniają wykorzystanie istniejącego w gminach potencjału, w tym organizacyjnego i ludzkiego oraz lokalnej bazy składowisk odpadów. Naczelną rolę w organizacji gospodarki odpadami powinien odegrać Związek komunalny „WISŁOK” oraz wspólnie powołany przez gminy podmiot prawa handlowego (Spółka „WISŁOK”), który zgodnie z wymogami UE zarządzałby wspólnie powstałym i w znacznej części finansowanym z dotacji UE majątkiem. W skład tego majątku mogłyby wejść aporty gmin, majątek istniejących Zakładów Komunalnych, składowisk odpadów, udziały kapitału prywatnego (PPP) i firm zagranicznych.

W ogólnej koncepcji zaproponowano podział terenu Związku na cztery rejony obsługi:

I rejon – Rzeszów, gminy przynależne: Świlcza, Boguchwała, Rzeszów, Krasne, Gm. Łańcut, Tyczyn (ew. Markowa i miasto Łańcut);

II rejon – Sokołów Małopolski, gminy przynależne: Głogów Małopolski, Sokołów Małopolski, Trzebownisko, Czarna Łądczka, Żołynia, Rakszawa;

III rejon – Błażowa, gminy przynależne: Hyżne, Błażowa, Chmielnik, Dynów, (ew. Dynów miasto);

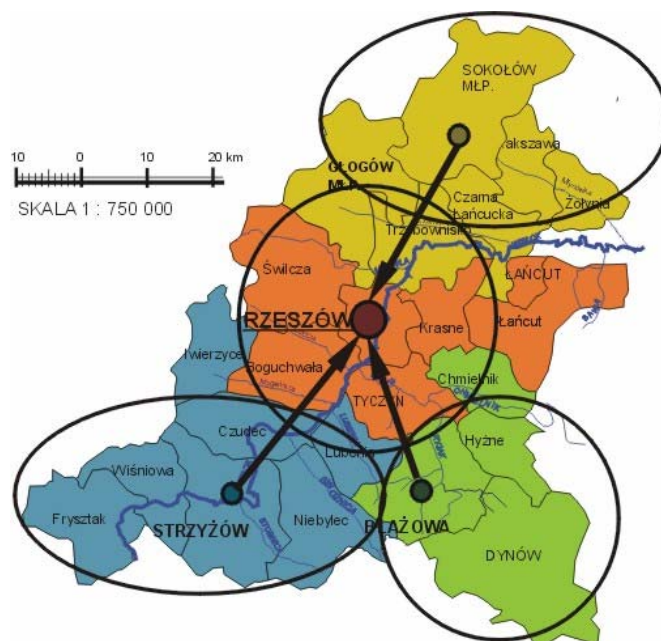
IV rejon – Strzyżów, gminy przynależne Iwierzycy, Czudec, Lubenia, Niebylec, Strzyżów, Wiśniowa, Frysztak.

W każdym rejonie działałyby, powstały w oparciu o już istniejące zaplecze techniczne, **wyspecjalizowany w odzysku konkretnych grup odpadów** zakład filialny. Rzeszowski zakład jako ZZO Rzeszów (lub np. ZZO „WISŁOK”) będzie stanowił centrum zarządzania systemem.

W wariantcie I poszczególne filie będą **specjalizować się** w zagospodarowywaniu jednego z asortymentów gromadzonych i selektywnie zbieranych w gminach odpadów, Rzeszów – tworzywa sztuczne, Strzyżów, - makulatura, Sokołów lub Błażowa – szkło. Odpady nie przeznaczone do konfekcjonowania w danym zakładzie na zasadzie transportu „wahadłowego” byłyby przewożone pomiędzy poszczególnymi wyspecjalizowanymi zakładami.

Wariant II jest modyfikacją wariantu I z wiodącą rolą ZZO Rzeszów, lecz bez określenia specjalizacji trzech zakładów filialnych co zmuszałoby do zbudowania trzech podobnie nie wyspecjalizowanych linii sortowniczych.

Wariant III (najbardziej zgodny z opiniami konsultantów z UE (Austrian Water) i polskimi wzorami), zakłada zlokalizowanie w Rzeszowie dużego samodzielnego ZZO Rzeszów, na terenie którego przeprowadzane byłyby wszystkie procesy technologiczne związane z odzyskiem i zagospodarowaniem oraz utylizacją (w możliwym stopniu) odpadów z terenu gmin ZK „WISŁOK” (z pominięciem biomasy wytwarzanej w gminach zbyt oddalonych od Rzeszowa).

We wszystkich wariantach zakłada się intensywne wykorzystanie istniejących na terenie ZK „WISŁOK” gminnych składowisk odpadów oraz składowiska w Kozodrzy (Młynach, Sigiełkach).

Problem osadów pościekowych powinien być rozwiązany wspólnie w oparciu o Międzygminny System Gospodarki Osadami realizowany przez MPWiK Rzeszów dzięki dotacji ISPA złożonej przez Związek Komunalny „WISŁOK”.

Wszystkie warianty ZPGO zakładają umieszczenie na terenie ZZO Rzeszów, obiektu SPON (Stacja Przeładunkowa Odpadów Niebezpiecznych) oraz powiązanie go z lokalną Stacją Demontażu Pojazdów. W ramach ZZO Rzeszów ma funkcjonować kompostownia odpadów zielonych z terenu parków, skwerów i cmentarzy (możliwie powiązana z instalacją Międzygminnego Systemu Gospodarki Osadami). Dodatkowo ZZO Rzeszów będzie wyposażony w oddział demontażu odpadów wielkogabarytowych i AGD oraz Zakład Odnowy Komputerów działający jak oddział demontażu urządzeń elektrycznych i elektronicznych. Z ZZO Rzeszów powinien współpracować zakład recyklingu odpadów budowlanych (zlokalizowany w pobliżu miasta Rzeszowa).

W ZPGO zakłada się kontynuację intensywnej edukacji ekologicznej społeczeństwa przez Referat Edukacji Ekologicznej ZK „WISŁOK” lub Centrum EE powstałe z jego przekształcenia (przy współpracy z Urzędem Marszałkowskim, Funduszami i Fundacjami ekologicznymi oraz organizacjami pozarządowymi).

Koszt budowy systemu (najdroższy wg szacunków - wariant III wraz z nakładami na edukację ekologiczną) na lata 2005-2015 wynosi **ok. 170 mln PLN**, z czego zasadniczą część powinny dostarczyć ekologiczne, krajowe i europejskie fundusze pomocowe.

Jako mocne strony ZPGO uznano polityczną wolę większości gmin do wspólnego działania w zakresie gospodarki odpadami, w tym uchwały Rad Gmin wyrażające wolę przystąpienia 13 gmin (Błażowa, Frysztak, Głogów Młp., Hyżne, Krasne, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Strzyżów, Świlcza, Trzebownisko, Tyczyn, Wiśniowa) do wspólnej realizacji Zakładu Zagospodarowania Odpadów „Rzeszów” oraz posiadanie przez Miasto Rzeszów na Załężu dogodnych terenów pod inwestycje odpadowe opisane w miejscowym PGO z przeznaczeniem dla wspólnej - w ramach ZK „WISŁOK” - inwestycji.

Szansą dla realizacji ZPGO jest priorytetowe potraktowanie przez NFOSiGW i inne fundusze ekologiczne problemów finansowania zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi, duże szanse na uzyskanie dofinansowania dla realizacji ZZO ze strony Funduszu Spójności, istnienie i skuteczne funkcjonowanie podobnych wspólnych odpadowych rozwiązań np. dla 13 gmin w CZG-12 w Długoszynie,

Realizacja ZPGO w aktualnych uwarunkowaniach prawnych będzie trudna. Gmina nie jest „właścicielem” produkowanych przez mieszkańców odpadów, a decyzje o tym jak zagospodarowywane są odpady podejmują firmy wywozowe. Prawo to zostanie zmienione. Wspólna polityka odpadowa realizowana w ramach Związku Komunalnego jest modelem który wypracowany został w UE ponad 20 lat temu i funkcjonuje (np.

w Austrii) skutecznie dając mieszkańcom komfort relatywnie tanich i ekologicznie odpowiedzialnych zachowań „śmieciowych”, a lokalnym samorządom gwarancje wywiązania się z obowiązków nakładanych przez prawo i zgodnych z oczekiwaniami wyborców.

CZĘŚĆ II – USTALENIA PROGRAMU

5. Ustalenia programu

5.1. Założenia wyjściowe Programu

Założenia wyjściowe do opracowania gminnego programu ochrony środowiska opierają się na uwarunkowaniach zewnętrznych (dokumentach strategicznych: „Polityka Ekologiczna Polski na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy do 2010 roku” oraz „Programu ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2003 – 2015” i „Programu ochrony środowiska dla powiatu strzyżowskiego na lata 2004 – 2015”) oraz na uwarunkowaniach wewnętrznych, wynikających z zamierzeń rozwojowych gminy.

5.2. Uwarunkowania wynikające z realizacji polityki ekologicznej Państwa

Naczelną zasadą realizacji polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju.

Realizacja tej zasady konkretyzuje się poprzez realizację zasad ustalonych w wojewódzkim programie ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego:

1. zasada „likwidacji aktualnych problemów”,
2. zasada „zanieczyszczający płaci”,
3. zasada prewencji (zapobiegania przyszłym problemom) i oszczędnego korzystania z zasobów naturalnych,
4. zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi,
5. zasada odpowiedzialności grup zadaniowych i zasada uspołecznienia,
6. zasada regionalizmu,
7. zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

5.3. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej województwa podkarpackiego

Opracowanie Programu Ochrony Środowiska Gminy stanowi dokument sporządzany na szczeblu gminy, w związku z tym głównym punktem odniesienia jest **PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA dla powiatu strzyżowskiego**, który przenosi główne założenia Programu dla Województwa Podkarpackiego.

Dla realizacji polityki ekologicznej w gminie szczególnie ważne będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, określające przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć ochrony środowiska. Ponadto decydujące będą ustalenia Programu wojewódzkiego i powiatowego.

W programie ochrony środowiska wymieniono priorytety realizacji określonych celów w obrębie określonych pól strategicznych, określonych pod względem ważności dla realizacji programu według następującej kolejności:

1. ochrona i poprawa jakości środowiska,
2. racjonalne użytkowanie zasobów środowiska,
3. edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.

5.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju powiatu

Polityka ekologiczna powiatu.

Polityka ekologiczna powiatu jest pochodną polityki ekologicznej przyjętej na szczeblu województwa oraz dokumentów strategicznych przyjętych na szczeblu powiatu. Dokumentem podstawowym określającym cele strategiczne rozwoju powiatu jest „Strategia Rozwoju Powiatu Strzyżowskiego na lata 2002 – 2010”. Strategia wyróżnia pięć pól strategicznych, wokół których skupiał się będzie rozwój powiatu. Polami tymi są:

- Rolnictwo, turystyka i agroturystyka,
- Gospodarka i przedsiębiorczość,
- Edukacja ogólna, zawodowa i menedżerska,
- Infrastruktura komunikacyjna i ochrona środowiska,
- Inicjatywy lokalne i współpraca regionalna,

W polach tych wyróżniono cele strategiczne oraz kierunki działań wskazujące metody osiągania wskazanych celów.

Wszystkie priorytety, cele i kierunki działań w ramach zrównoważonego rozwoju są powiązane, co najmniej pośrednio z problematyką ochrony środowiska, jednak bezpośrednie odniesienia do Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Strzyżowskiego mają następujące priorytety i związane z nimi cele i kierunki działań:

*Priorytety, cele i kierunki działań w dziedzinie (polu strategicznym) - **ROLNICTWO, TURYSTYKA I AGROTURYSTYKA.***

- A. **Priorytet nr 1** – wykorzystanie warunków glebowo-klimatycznych i walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszaru powiatu w celu rozwoju opłacalnych gałęzi produkcji rolniczej oraz różnych form rekreacji i turystyki.
1. **Cel strategiczny nr 1** – Stworzenie i wypromowanie spójnego produktu turystyczno-rekreacyjnego powiatu.
 - a. **Kierunek działania nr 1** – przygotowanie obiektów i miejsc atrakcyjnych do ich turystyczno- rekreacyjnej eksploatacji. Są nimi zespół poniemieckich schronów z II wojny światowej w Strzyżowie, odkrycia archeologiczne w Strzyżowie,
 2. **Cel strategiczny nr 2** - wzrost konkurencyjności i towarowości gospodarstw rolnych oraz rozwój rolnictwa
 - a. **Kierunek działania nr 1** – rozwój produkcji ogrodniczej, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu produkcji owoców miękkich oraz rolnictwa ekologicznego.
 - b. **Kierunek działania nr 2** – wspieranie właściwej organizacji i unowocześniania rolnictwa.

Priorytety, cele i kierunki działań w dziedzinie (polu strategicznym) - GOSPODARKA
**I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM SEKTORA
MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW**

- A. **Priorytet nr 2** – Tworzenie warunków oraz wspieranie rozwoju gospodarki i przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem sektora małych i średnich przedsiębiorstw jako podstawowe działanie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu na terenie powiatu strzyżowskiego
1. **Cel strategiczny nr 3** – Zaangażowanie środków publicznych i pomocowych w celu tworzenia nowych miejsc pracy na obszarze powiatu.
 - a. **Kierunek działania nr 3** Rozbudowa infrastruktury przyczyniająca się do tworzenia pośrednich i bezpośrednich miejsc pracy
 2. **Cel strategiczny nr 4** – Aktywne poszukiwanie inwestorów i tworzenie sprzyjających warunków dla napływu inwestycji zewnętrznych na terenie powiatu.
 - a. **Kierunek działania nr 1** – tworzenie sprzyjających warunków dla napływu inwestycji zewnętrznych na teren powiatu, w tym przygotowanie infrastruktury na odpowiednim poziomie oraz objęcie zewnętrznych inwestorów systemem ulg i preferencji.

*Priorytety, cele i kierunki działań w dziedzinie (polu strategicznym) – INFRASTRUKTURA
KOMUNIKACYJNA I OCHRONA ŚRODOWISKA*

- A. **Priorytet nr 4** – Rozwój infrastruktury poprzez rozbudowę i modernizację układu komunikacyjnego oraz działania służące ochronie środowiska naturalnego. Na obszarze powiatu stosunkowo wysoko rozwinięta jest infrastruktura gazowa. W zakresie sieci elektroenergetycznej również potrzeby zaspokojone są praktycznie w całości, jedynie w kilkunastu miejscowościach wskazana byłaby jej modernizacja pod kątem potrzeb gospodarczych i zwiększonego zapotrzebowania na energię elektryczną. Także w zakresie zaopatrzenia w wodę na obszarze powiatu tylko sporadycznie, w niektórych miejscowościach występują problemy związane z okresowymi niedoborami wody. Niemal wszystkie gospodarstwa domowe oraz budynki użyteczności publicznej w powiecie są, bowiem wyposażone w przyłącza wody bieżącej z ujęć zbiorczych bądź gospodarczych. W roku 1999 w związku z przeprowadzonymi inwestycjami na terenie powiatu przez firmę Telekomunikacja Polska S.A. oraz niezależnych operatorów telekomunikacyjnych radykalnej poprawie uległo wyposażenie obszaru powiatu w sieć i urządzenia telefoniczne. Obecnie we wszystkich gminach istnieją nowoczesne, automatyczne centrale telefoniczne. Rozbudowywana jest również sieć telefonii komórkowej, obejmując w roku 2001 swoim zasięgiem 70-80% powierzchni powiatu. Dla rozwoju gospodarczego, likwidacji luki infrastrukturalnej niezbędne działania w zakresie infrastruktury na obszarze powiatu strzyżowskiego dotyczyć muszą obecnie dwóch podstawowych obszarów: układu komunikacyjnego ze szczególnym naciskiem na połączenia drogowe oraz infrastruktury technicznej służącej ochronie środowiska i właściwej gospodarce wodnej. **W zakresie ochrony środowiska niezbędne jest podjęcie szeregu działań, które sprawią, że rozwój gospodarczy i cywilizacyjny nie wpłynie negatywnie na środowisko naturalne.** Jest to szczególnie istotne na terenie powiatu strzyżowskiego, który w 79,68% objęty jest różnymi formami ochrony przyrody, a rozwój turystyki i rekreacji stanowi dla tego obszaru jedną z zasadniczych funkcji progresywnych.
1. **Cel strategiczny nr 2** – wsparcie budowy nowych połączeń drogowych na obszarze powiatu strzyżowskiego a także modernizacji linii kolejowej Rzeszów – Jasło.

- a. Kierunek działania nr 2 – modernizacja ciągu drogowego nr 988, w tym budowa obwodnicy drogowej wokół Strzyżowa. Droga wojewódzka nr 988, której nawierzchnia bitumiczna została położona w latach 1960-1964 wymaga obecnie modernizacji na wielu odcinkach. W ciągu ostatniego dziesięciolecia zbudowano w jej ciągu nowy most w Żarnowej oraz nowy wiadukt w Zaborowie, co znacznie ułatwiło płynność ruchu. Wzrastająca ilość pojazdów korzystających z tego szlaku drogowego powoduje pilną konieczność kontynuowania i zintensyfikowania działań inwestycyjnych polegających na modernizacji i poszerzeniu jezdni, budowie chodników dla pieszych, lepszym oznakowaniu miejsc niebezpiecznych. **W związku z przebiegiem tego ważnego szlaku drogowego przez centrum Strzyżowa ważne jest podjęcie działań mających na celu przede wszystkim wyprowadzenie ruchu ciężarowego i tranzytowego poza obręb miasta.** Zadanie to będzie można zrealizować poprzez budowę obwodnicy omijającej miasto. Dla realizacji tego celu konieczne jest zaangażowanie nie tylko zarządcy drogi, jakim jest samorząd województwa i działający w jego imieniu Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich, ale także samorządu gminy i miasta Strzyżów oraz samorządu powiatowego w Strzyżowie. Działania samorządów powinny skupić się przede wszystkim na przygotowaniu przestrzennym inwestycji oraz lobbingu na rzecz jej przyśpieszenia. Budowa obwodnicy wokół Strzyżowa wpłynęłaby na podniesienie atrakcyjności tego szlaku komunikacyjnego, zwiększenie jego gospodarczego znaczenia a także znacznie poprawiłaby stan bezpieczeństwa.
 - b. Kierunek działania nr 3 – działania na rzecz zagospodarowania mienia Polskich Kolei Państwowych oraz pełniejszego wykorzystania linii kolejowej Rzeszów -Jasło, w tym dążenie do elektryfikacji tego połączenia kolejowego
2. Cel strategiczny nr 3 – działania na rzecz właściwej gospodarki odpadami oraz rozbudowy infrastruktury technicznej gospodarki wodnej i ściekowej. W zakresie infrastruktury, z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju powiatu poza inwestycjami drogowymi najważniejszym kierunkiem inwestycji powinny być działania dotyczące ochrony środowiska. Środowisko naturalne stanowi jeden z najistotniejszych potencjałów rozwojowych powiatu, stąd też jego ochrona wiąże się nie tylko z efektem ekologicznym, ale także z tworzeniem szerszych możliwości uprawiania działalności turystycznej, rekreacyjnej, a nawet z tworzeniem sprzyjających warunków dla rozwoju gospodarki. Zadania w tym zakresie obejmują ochronę czystości powietrza, wód, stworzenie pełnego systemu gospodarki odpadami i gospodarki wodno - ściekowej. Należy też zwrócić uwagę na właściwą gospodarkę zasobami wodnymi i tworzenie rozwiązań przeciwdziałających zagrożeniom powodowanym przez osuwiska i powodzie.
 - a. Kierunek działania nr 1 – stworzenie jednolitego systemu gospodarki odpadami na obszarze powiatu strzyżowskiego. Wg danych szacunkowych na terenie powiatu strzyżowskiego wytwarzanych jest rocznie ok. 18 tyś. ton odpadów, z czego wywożonych jest ok. 4 tyś. ton. Ilość ta w kolejnych latach będzie wzrastać, w związku z tym koniecznym się staje przygotowanie rozwiązań, które pozwolą prowadzić racjonalną i skuteczną gospodarkę odpadami. Obecny stan w tym zakresie to trzy czynne składowiska odpadów w gminach Czudec, Niebylec i Strzyżów,

na których składowane są odpady pochodzące z tych gmin, przy czym w Strzyżowie także z gminy Frysztak (dzięki wspólnemu inwestowaniu z gminą i miastem Strzyżów w budowę składowiska). W gospodarce odpadami podstawowym problemem są odpady bytowe. Ilość odpadów przemysłowych i niebezpiecznych jest bowiem obecnie niewielka, co nie oznacza, że nie należy im poświęcać szczególnej uwagi poprzez działania administracyjne a także koncepcje obejmujące ich utylizację. Pierwszoplanowym działaniem w każdej koncepcji gospodarki odpadami powinna być ich wstępna segregacja w celu maksymalnego zmniejszenia masy trafiającej na składowisko oraz poddania jak największej ilości procesowi powtórnego przetworzenia. Proces recyklingu i odzysku surowców wtórnych powinien objąć w pierwszej kolejności odpady takie jak: złom, makulatura, szkło, opakowania PET, guma i wyroby ropopochodne, tekstylia i in. Z kolei odpady organiczne powinny być w jak największym stopniu kompostowane, a następnie przetwarzane na nawóz organiczny.

Aby osiągnąć te cele, konieczne jest prowadzenie zbiórki odpadów obejmującej wszystkie gospodarstwa domowe w powiecie, z możliwością ich segregacji już u źródła ich powstawania.

Pożądanym kierunkiem działania w zakresie gospodarki odpadami na obszarze powiatu byłoby stworzenie systemu wykorzystującego istniejące składowiska, na które wywożone byłyby odpady z całego terenu powiatu, a jednocześnie jak największa ich część poddana byłaby procesowi segregacji, utylizacji i odzysku surowców wtórnych. Dopiero wyczerpanie możliwości składowania na istniejących składowiskach stanowiłoby merytoryczne uzasadnienie dla budowy nowych składowisk, wcześniej jednak należałoby realizować szereg działań, w tym inwestycyjnych, których efektem będzie maksymalne wydłużenie żywotności istniejących składowisk.

W dziedzinie gospodarki odpadami konieczna jest ścisła współpraca międzygminna, z możliwością jej rozszerzenia o gminy spoza powiatu, aby inwestycje w systemy i urządzenia utylizacyjne były opłacalne, do czego konieczna jest odpowiednia ilość odpadów. Samorząd powiatowy spełniać powinien rolę inicjatora i koordynatora tych działań, angażując dla ich realizacji środki Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Mając na uwadze ochronę szczególnych walorów środowiska naturalnego w powiecie, należy w zakresie gospodarki i utylizacji odpadów korzystać z rozwiązań chroniących środowisko, dających najwyższe efekty ekologiczne.

- b. Kierunek działania nr 2 – rozbudowa kanalizacji sanitarnej we wszystkich gminach na terenie powiatu. Z kolei najlepiej rozwiniętą siecią kanalizacyjną, obejmującą ok. 80% gospodarstw domowych posiada miasto Strzyżów, obszary wiejskie powiatu dopiero zaczynają być wyposażane w systemy kanalizacyjne. Budowa oczyszczalni ścieków była podstawowym warunkiem realizacji inwestycji, jakimi są systemy kanalizacyjne - obecnie działania te mogą ulec przyśpieszeniu.
- c. Kierunek działania nr 3: Prowadzenie prac melioracyjnych pod kątem ochrony gruntów rolnych, zabudowań i infrastruktury technicznej przed degradacją wskutek niewłaściwych stosunków wodnych, w tym przed

skutkami powodzi i osuwisk. W ostatnich latach obszar powiatu corocznie nawiedzany jest przez klęski żywiołowe powodujące zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi oraz zniszczenia w infrastrukturze. Zmienność wielkości przepływów rzecznych uzależniona od warunków atmosferycznych powoduje zagrożenie powodziowe występujące na obszarze powiatu głównie w miesiącach wiosennych oraz lipcu. Budowa geologiczna terenu powiatu powoduje zaś powtarzające się zagrożenie osuwiskami, które w roku 2000 objęły na tym terenie kilkadziesiąt odcinków dróg, ok. 70 obiektów budowlanych i inne obiekty infrastrukturalne. Jednocześnie na obszarze powiatu występują deficyty wody, ujawniające się szczególnie w suchych miesiącach letnich. Stąd też konieczne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki wodnej, w tym działania na rzecz ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z niewłaściwych stosunków wodnych. **Szczególną uwagę należałoby zwrócić na realizację melioracji szczegółowych. Udrożnione rowy melioracyjne, prawidłowo wykonane systemy drenaży mogą w znacznym stopniu przyczynić się do ochrony gruntów i obiektów infrastruktury przed zagrożeniami osuwiskowymi i powodziowymi, wpływając na zachowanie przydatności gruntów do wykorzystania rolniczego i inwestycyjnego.** Należy jednak pamiętać, by tam, gdzie jest to możliwe niezwłocznie, a w innych wypadkach stopniowo wyłączać z działalności inwestycyjnej tereny szczególnie narażone na wystąpienie osuwisk i powodzi. Równie ważnym zadaniem jest ochrona gruntów i infrastruktury przed degradacją spowodowaną niekorzystnym oddziaływaniem rzek i potoków. Działania w tym kierunku powinny obejmować zabezpieczanie brzegów, udrożnienia, regulacje biegu cieków wodnych w pierwszej kolejności tam, gdzie zagrażają budynkom mieszkalnym i infrastrukturze. W związku z podziałem kompetencji w tym zakresie wymagana jest ścisła współpraca samorządów z terenu powiatu z samorządem województwa i administracją rządową, zarządzającymi większością cieków wodnych na obszarze powiatu.

- d. Kierunek działania nr 4 – wsparcie budowy zbiorników retencyjnych w Strzyżowie na „Starym Wisłoczyku”. W *Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2000-2006* oraz w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa* przewiduje się jako jedno z istotnych zadań służących właściwej gospodarce wodnej w skali regionu budowę zbiorników małej i dużej retencji.
- e. Kierunek działania nr 5 – działania na rzecz racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych. W stosunku do potrzeb ludności i gospodarki na terenie całego kraju, w tym w regionie podkarpackim i powiecie strzyżowskim występuje deficyt wody, ujawniający się szczególnie w okresach suchych. W związku z tym zjawiskiem konieczne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-wodociągowej polegającej m.in. na wykorzystywaniu różnych źródeł ujęć wodnych do zasilania sieci wodociągowych, uszczelnianiu sieci wodociągowych i in. Niezwykle istotna jest ochrona ujęć wodnych przed zanieczyszczeniami, na co wpływ pośredni ma także zanieczyszczenia wód powierzchniowych przez nieoczyszczone ścieki z gospodarstw domowych i zakładów produkcyjnych. W działaniach na rzecz racjonalizacji gospodarki wodno-wodociągowej należy zadbać o poprawę jakości wo-

dy pitnej, co można osiągnąć m.in. poprzez stały nadzór sanitarny, usuwanie zanieczyszczeń i inne podobne działania.

5.5. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy

Cele strategiczne gminy

Głównymi funkcjami gospodarczymi gminy Strzyżów są:

- dla miasta Strzyżowa:

- obsługa mieszkańców i podmiotów gospodarczych miasta, gminy i powiatu na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym w zakresie administracji, usług publicznych oraz usług bytowych i komunalnych,
- przemysł, drobna wytwórczość (rzemiosło produkcyjne i usługowe),
- mieszkalnictwo,
- funkcje uzupełniające, takie jak rolnictwo i jego obsługa, rekreacja i turystyka,

- dla obszaru wiejskiego gminy:

- rolnictwo i jego obsługa oraz elementy gospodarki leśnej,
- obsługa ludności i podmiotów gospodarczych na poziomie podstawowym,
- turystyka i rekreacja,
- mieszkalnictwo.

Czynniki warunkujące rozwój gminy:

Do czynników sprzyjających rozwojowi zaliczono:

- rolę Strzyżowa jako ośrodka powiatowego skupiającego na terenie miasta instytucje publiczne, administrację realizującą zadania publiczne o charakterze ponadlokalnym,
- położenie w niewielkiej odległości od stolicy województwa,
- lokalizację na terenie Strzyżowa obiektów szkolnictwa średniego,
- położenie przy istotnych drogach wojewódzkich nr 988 i 989,
- rezerwy terenów przemysłowych do wykorzystania dla nowych tzw. czystych inwestycji,
- rezerwy terenów budowlanych,
- poziom wykształcenia społeczeństwa,
- rezerwę parametrów sieci 110 kV i mocy transformatorów 110/15 kV,
- dobrze rozwiniętą sieć wodociągową i gazową,
- zasoby źródeł wody i możliwość realizacji systemów grawitacyjnych,
- centralne względem potencjalnych terenów inwestycyjnych położenie stacji GPA,
- dobrze rozwiniętą sieć telekomunikacji,
- istnienie nowoczesnej i wysokoefektywnej oczyszczalni ścieków,
- przewidywany wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym,
- istniejącą w planie miejscowym rezerwę terenu pod obwodnicę Strzyżowa,
- położenie na terenie gminy obszarów o wysokich walorach krajobrazowych wchodzących w skład Czarnorzecko – Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego.

Do czynników ograniczających rozwój zaliczono:

- niski potencjał gospodarczy – zarówno ilościowy jak i jakościowy,
- migrację młodych, wykształconych ludzi,
- niekorzystne ukształtowanie terenu,
- duże rozproszenie zabudowy rolniczej,
- zaklasyfikowanie w planie miejscowym dużych skupisk zabudowy rolniczej do terenów rolnych, ograniczające w terenach wiejskich możliwość lokalizacji obiektów nie związanych z obsługą rolnictwa,
- występowanie zagrożenia powodziowego na znacznych obszarach miasta i na terenach poszczególnych wsi,
- występowanie licznych osuwisk,
- bakteriologiczne skażenie wód będące wynikiem braku kanalizacji,
- wysoki poziom bezrobocia,
- wysoki poziom bezrobocia ukrytego (agrarnego),
- brak szkolnictwa pomaturalnego,
- brak kanalizacji w terenach wiejskich,
- nienajlepszy stan techniczny dróg powiatowych,
- konieczność doinwestowania sieci niskiego i średniego napięcia,
- warunki środowiskowe ograniczające możliwości rozwoju rolnictwa,
- starzenie się społeczeństwa.

5.6. Cele, priorytety oraz działania niezbędne dla realizacji celów

Pola strategiczne, w zależności od dziedziny, obejmują określoną ilość celów strategicznych (długoterminowych), w ramach których wyznaczone zostały cele długookresowe i krótkookresowe oraz określone działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, zapewniające osiągnięcie przyjętych celów.

Cele strategiczne oraz, zawarte w ich ramach, cele długookresowe i krótkookresowe wymienione są w Programie w kolejności określonej priorytetami wynikającymi ze stopnia ważności i pilności tych celów dla realizacji zadań, w obrębie danego pola strategicznego. Taka sama zasada kolejności, ważności i priorytetów odnosi się do działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych sformułowanych dla realizacji poszczególnych celów długo i krótkookresowych.

Dla miasta i gminy Strzyżów zostały wyznaczone następujące **cele strategiczne**:

- kształtowanie rozwoju przestrzennego i gospodarczego w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju,
- zapewnienie warunków zarówno dla rozwoju funkcji mieszkaniowej, jak i dla rozwoju gospodarczego gminy,
- minimalizacja kolizji poszczególnych funkcji (np. mieszkaniowej i rekreacyjnej, ochrony środowiska przyrodniczego i rozwoju gospodarczego),
- aktywizacja rozwoju poprzez intensyfikację wykorzystania terenu i ograniczanie rozproszenia zabudowy,
- zwiększenie atrakcyjności gminy dla inwestorów oraz dla turystów,
- podniesienie standardów życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności usług publicznych oraz rozbudowę systemów infrastruktury technicznej,
- stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju różnorodnych form działalności gospodarczej, a tym samym rynku pracy.

Formułując listę działań wzięto pod uwagę:

- a) ponadlokalny wymiar planowanych przedsięwzięć,
- b) spodziewany efekt ekologiczny,
- c) możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego.

CELE/ PRIORITY	WYSZCZEGÓLNIENIE / DZIAŁANIA DLA REALIZACJI CELÓW	do 2010 roku	do 2015 roku
POLE STRATEGICZNE 1 – OCHRONA I POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA			
Cel 1	Gospodarka odpadami		
1	Wprowadzanie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w układzie ponadlokalnym	X	X
2	Opracowanie systemowej zbiórki odpadów komunalnych w gminie dla surowców wtórnych	X	X
3	Opracowanie systemowej zbiórki odpadów komunalnych dla redukcji w strumieniu odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	X	X
4	Opracowanie systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami wielkogabarytowymi	X	X
5	Opracowanie systemowych rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami budowlanymi	X	X
6	Opracowanie systemowych rozwiązań w gospodarce odpadami niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych	X	X
7	Likwidacja dzikich składowisk odpadów	X	X
8	Edukacja ekologiczna	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Wspieranie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	X	X
2	Doposażenie gminnych służb komunalnych w odpowiedni sprzęt	X	X

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

3	Edukacja ekologiczna	X	X
4	Budowa GPZON	X	X
5	Opracowanie gminnych planów gospodarki odpadami	X	X
6	Opracowanie sprawozdań z realizacji GPGO	X	X
7	Aktualizacja GPGO	X	X
8	Uporządkowanie stanu formalnoprawnego wszystkich wytwórców i posiadaczy odpadów	X	X
9	Prowadzenie ewidencji odpadów wytwarzanych w gminie	X	X
10	Współdziałanie w wojewódzkim programie usuwania azbestu, PCB, elektronicznych i elektrycznych urządzeń	X	X
11	Opiniowanie, uzgadnianie przedsięwzięć znacząco oddziałujących na środowisko, wydawanie zezwoleń i pozwoleń	X	X
12	Kontrola i monitoring	X	X
Cel 2	Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią		
Priorytet 1	Ochrona przed powodzią	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych	X	X
2	Budowa oraz bieżąca kontrola systemu obiektów urządzeń zabezpieczających przed powodzią	X	X
3	Budowa i konserwacja urządzeń do kształtowania stosunków wodnych	X	X
Priorytet 2	Uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Budowa sieci kanalizacyjnej we wszystkich miejscowościach gminy	X	X
2	Budowa nowych mechaniczno-biologicznych oczyszczalni ścieków na terenie gminy oraz modernizacja oczyszczalni istniejących	X	X

3	Zaopatrzenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną w perspektywie do 2015 roku w zależności od uwarunkowań finansowych w oczyszczalnie przydomowe lub bezodpływowe zbiorniki na ścieki	-	X
Priorytet 3	Zapewnienie skutecznej ochrony wód podziemnych	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Bieżąca kontrola sprawności systemu odprowadzania ścieków oraz stanu technicznego szamb	X	X
2	Ograniczenie powierzchniowego dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych z terenów rolniczych, źródeł obszarowych i liniowych poprzez budowę pasów zieleni śródpolnej i przepotokowej	-	X
3	Budowa kanalizacji deszczowej przy drogach i systemów oczyszczających spływy opadowe z dróg	-	X
4	Wprowadzanie odpowiednich zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego chroniących obszary szczególnie wrażliwe przed ingerencją mogącą spowodować pogorszenie jakości wód	X	X
Cel 3	Ochrona przyrody, krajobrazu i różnorodności biologicznej		
Priorytet 1	Ochrona krajobrazu rolniczego i terenów turystycznych	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Rozwój rolnictwa ekologicznego, agroturystyki zgodnie z Krajowym Programem Aktywizacji Wsi	X	X
2	Rozwój systemów zieleni terenów zurbanizowanych łączących zadania ochrony i rekonstrukcji zieleni urządzonej z ochroną obszarów i rekonstrukcją obszarów i obiektów zabytkowych	X	X
3	Budowa i rozbudowa szlaków pieszych (chodników) i ścieżek rowerowych w sąsiedztwie obiektów zabytkowych	X	X
4	Opracowanie programu zadrzewień śródpolnych	X	X
Priorytet 2	Rozwój obszarów chronionych	-	X
Działania do realizacji celów			

1	Przeprowadzenie inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gminy	-	X
2	Pielęgnacja zieleni miejskiej i wiejskiej	X	X
Cel 4	Ograniczenie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu		
Działania do realizacji celów			
1	Termorenowacja obiektów	X	X
2	Rozwój systemu wykorzystania energii odnawialnej	-	X
3	Stała kontrola zakładów w zakresie przestrzegania zapisów wydanych w pozwoleniach	X	X
4	Utwardzenie lub wymiana nawierzchni dróg powiatowych i gminnych	X	X
5	Rozwój sieci tras rowerowych	X	X
Cel 5	Ochrona przed hałasem		
Działania do realizacji celów			
1	Opracowanie map akustycznych i programu ochrony przed hałasem dla obszarów położonych wzdłuż głównych dróg o największym natężeniu ruchu tj. dla wskazanych w przepisach dróg krajowych	X	-
2	Opracowanie map akustycznych i programu ochrony przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami	X	-
3	Usprawnienie sieci drogowej	X	X
4	Budowa obwodnic miejskich	X	X
5	Rozbudowa sieci dróg lokalnych	X	X
6	Poprawa nawierzchni dróg istniejących	X	X
7	Przebudowa skrzyżowań w miejscach kolizyjnych	X	X
8	Budowa chodników	X	X
9	Budowa ścieżek rowerowych	X	X
Cel 6	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi		
Działania do realizacji celów			

1	Wprowadzanie zapisów do planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń imitujących promieniowanie elektromagnetyczne	X	X
----------	---	----------	----------

POLE STRATEGICZNE 2 - RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA			
Cel 1	Zapewnienie sprawnego systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę		
Działania do realizacji celów			
1	Budowa odcinków wodociągów	X	X
2	Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	X	X
3	Racjonalizacja zużycia wody poprzez kontrolę stanu szczelności wodociągów przesyłowych i modernizację wodociągów, wymianę liczników wody	X	X
Cel 2	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych		
Priorytet 1	Ochrona zasobów surowców mineralnych i rolniczej przestrzeni produkcyjnej	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Ochrona surowców i gleb w planach zagospodarowania przestrzennego	X	X
2	Wydawanie koncesji dla obszarów o powierzchni do 20 ha	X	X
3	Prowadzenie rejestrów	X	X
Priorytet 2	Ochrona terenów leśnych	X	X
Działania do realizacji celów			
1	Wykonanie planów urządzeniowych lasów nie będących własnością Skarbu Państwa	X	X
2	Sukcesywne zalesianie gruntów rolnych niskich klas	X	X
3	Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	X	X
Cel 2	Zachowanie naturalnej rzeźby terenu i likwidacja powstałych szkód		
Działania do realizacji celów			
1	Inwentaryzacja terenów zdegradowanych	X	X

2	Budowa, odtworzenie lokalnych sieci hydrograficznych	X	X
Cel 3	Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego		
Działania do realizacji celów			
1	Doposażenie służb współodpowiadających za bezpieczeństwo ekologiczne	-	X
2	Wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych	X	X
EDUKACJA EKOLOGICZNA I PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZYCH GMINY			
Działania do realizacji celów			
1	Rozszerzenie zakresu i wzbogacenie form edukacji ekologicznej dla wszystkich grup wiekowych i różnych grup zawodowych	X	X
2	Promowanie inicjatyw edukacji dzieci i młodzieży z zakresu metodyki i edukacji ekologicznej poprzez włączanie szkół do realizacji różnych aspektów polityki ekologicznej	X	X
3	Edukacja dorosłych - podniesienie świadomości ekologicznej.	X	X
4	Promowanie niekonwencjonalnych źródeł energii	X	X
5	Edukacja ekologiczna w zakresie rolnictwa ekologicznego	X	X

5.7. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji celów krótko- i średnioterminowych wraz z harmonogramem realizacji

W myśl sformułowanych przez Ministerstwo Środowiska „Wytucznych sporządzenia programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (2002r.) przyjęte zadania podzielono na :

- a) **zadania własne gminy (W)** (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy);
- b) **zadania koordynowane (K)** (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu i gmin, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim, bądź centralnym).
- c) **zadania inne (I)** nie finansowane z GFOŚiGW, realizowane przez podmioty gospodarcze lub administrację publiczną (realizacja zadania leży poza obowiązkami gminy), ale realizują cele środowiskowe gminy.

Pozostałe oznaczenia w tabeli: IN – zadanie inwestycyjne

NIN – zadanie nieinwestycyjne

Tabela 9. Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji celów krótko- i średnioterminowych wraz z harmonogramem realizacji

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

Lp	Opis zadania	Rodzaj zadania (W, K, I, IN, NIN)	Okres realizacji		Podmioty realizujące	Szacunkowa wielkość nakładów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia w latach 2004 – 2007 (tys. zł)	Szacunkowa wielkość nakładów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia w latach 2008 – 2015 (tys. zł)	Źródła finansowania
			2004 – 2007	2008 – 2015				
OCHRONA I POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA								
CEL 1 – GOSPODARKA ODPADAMI								
1	Organizacja selektywnej zbiórki i selekcji odpadów komunalnych w gminie	K, IN	X	X	Gmina	15	15	GFOŚiGW, WFOŚiGW, budżet gminy, fundusze pomocowe UE
2	Organizacja i budowa Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON)	K, IN	X		Gmina	70	-	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
3	Organizacja i budowa Gminnego Punktu Selektywnego Gromadzenia Odpadów Komunalnych	K, IN	X	X	Gmina	10	10	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
4	Opracowanie gminnego planu gospodarki odpadami	W, NIN	X		Gmina	10	-	budżet gminy
5	Organizacja i zbiórka odpadów wielkogabarytowych i tekstylnych	K, IN	X	X	Gmina	10	10	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

6	Opracowanie sprawozdań z realizacji GPGO	W, NIN	X	X	Gmina	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżet gminy
7	Aktualizacja GPGO	W, NIN		X	Gmina	-	10	GFOŚiGW
8	Kontrola realizacji gospodarki odpadami podmiotów gospodarczych	K, NIN			Gmina, powiat	-	-	Budżet gminy, budżety organów kontroli
9	Inwentaryzacja „dzikich” składowisk	K, NIN	X		Gmina	3	-	Budżet gminy
10	Likwidacja i rekultywacja „dzikich” składowisk	K, NIN	X		Gmina	3	-	Budżet gminy
11	Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	K, NIN	X	X	Gmina, właściciele nieruchomości	150	150	GFOŚiGW, właściciele nieruchomości, fundusze pomocowe UE
CEL 2 – KSZTAŁTOWANIE STOSUNKÓW WODNYCH I OCHRONA PRZED POWODZIĄ								
PRIORYTET 1 – OCHRONA PRZED POWODZIĄ								
12	Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych	I, IN	X	X	Administrator cieków	50	30	Podkarpacki ZMIUW, RZGW
13	Zakup środków transportowo-sprzętowych do obsługi sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w gminie	I, IN	X	X	Administrator sieci	20	20	Budżet admin. sieci
14	Udrożnienie rowów odwadniających	I, IN	X	X	Gmina, administratorzy cieków	100	50	Środki własne administratorów cieków, fundusze pomocowe UE, budżet gminy, WFOŚiGW
15	Budowa wałów przeciwpowodziowych	K, IN	X	X	Administratorzy cieków	400	200	administratorzy cieków, WFOŚiGW
16	Budowa zbiorników retencyjnych	K, IN	X	X	Gmina, ad-	-	3000	budżet gminy,

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

					ministrzto- rzy cieków			WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
PRIORYTET 2 – UPORZĄDKOWANIE GOSPODARKI ŚCIEKOWEJ W GMINIE								
17	Budowa sieci kanalizacyjnej w gminie	K, IN	X	X	Gmina	4500	3390	budżet gminy, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
18	Budowa nowych mechaniczno- biologicznych oczyszczalni ścieków na terenie gminy oraz modernizacja oczyszczalni istniejących	K, IN	X	X	Gmina	5000	6753	budżet gminy, WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
19	Zaopatrzenie gospodarstw nie objętych siecią kanalizacyjną w perspektywie do 2015 roku w zależności od uwarunko- wań finansowych w oczyszczalni przy- domowe lub bezodpływowe zbiorniki na ścieki	I, IN	X	X	Właściciele posesji	Bez udziału gminy w kosztach		WFOŚiGW, fundusze po- mocowe UE
PRIORYTET 3 – ZAPEWNIENIE SKUTECZNEJ OCHRONY WÓD PODZIEMNYCH								
20	Bieżąca kontrola sprawności systemu odprowadzania ścieków oraz stanu technicznego zbiorników bezodpływo- wych (szamb)	I, NIN	X	X	Gmina	Bez udziału gminy w kosztach		fundusze po- mocowe UE
CEL 3 – OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ								
PRIORYTET 1 – OCHRONA KRAJOBRAZU ROLNICZEGO I TERENÓW TURYSTYCZNYCH								
21	Rozwój rolnictwa ekologicznego, agro- turystyki dla gmin zakwalifikowanych do programu rolnośrodowiskowego	I, NIN	X	X	Rolnicy in- dywidualni	Bez udziału gminy w kosztach		Rolnicy indy- widualni, fundusze pomocowe UE
22	Rozwój rolnictwa ekologicznego, agro- turystyki zgodnie z Krajowym Pro- gramem Aktywizacji Wsi	I, NIN	X	X	Rolnicy in- dywidualni	Bez udziału gminy w kosztach		Rolnicy indy- widualni, fundusze po- mocowe UE

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

23	Pielęgnacja zieleni zabytkowej, budowa parku miejskiego w dolinie Wisłoka, budowa lokalnego parku etnograficznego w Godowej	I, IN, NIN	X	X	Gmina, Wojewoda	600	100	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe UE
24	Budowa i rozbudowa szlaków pieszych (chodników) i ścieżek rowerowych oraz konnych w sąsiedztwie obiektów zabytkowych	I, IN	X	X	Gmina, Wojewoda	10	150	Budżet gminy, środki pomocowe UE
PRIORYTET 2 – ROZWÓJ OBSZARÓW CHRONIONYCH								
25	Ustanowienie użytków ekologicznych w gminie	K, NIN	X	X	Gmina	20	20	Budżety gmin, WFOŚiGW
26	Pielęgnacja zieleni miejskiej i wiejskiej	K, NIN	X	X	Gmina	20	20	Budżety gmin
CEL 4 – OGRANICZENIE ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA I PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANOM KLIMATU								
27	Zmiana nośników energii i termorenowacja obiektów podległych gminom (szkoły, przedszkola, itp.)	I, IN	X	X	Gmina	500	1000	budżet gminy, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
28	Zmiana nośników energii i termorenowacja obiektów pozostałych	I, IN	X	X	Właściciele obiektów	Bez udziału gminy w kosztach		Środki właścicieli, WFSiGW
CEL 5 – OCHRONA PRZED HAŁASEM								
29	Rozbudowa i przebudowa sieci dróg	I, IN	X	X	Powiat, Gmina	5440	4000	Budżet powiatu, budżety gmin, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
30	Poprawa nawierzchni dróg gminnych	K, IN	X	X	Gmina	1000	1000	Budżet gmin, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
31	Budowa chodników przy drogach	K, IN	X	X	Gmina	120	150	Budżet gmin,

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

								fundusze pomocowe UE
32	Budowa ścieżek rowerowych i parkingów w gminach	K, IN, NIN	X	X	Gmina	50	150	Budżet gmin, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
33	Budowa urządzeń ograniczających emisję hałasu do środowiska	I, IN		X	Podmioty gospodarcze, zarządcy dróg	-	bd	Budżety podmiotów gospodarczych i zarządców dróg
RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA								
CEL 1 – ZAPEWNIENIE SPRAWNEGO SYSTEMU ZAOPATRZENIA MIESZKAŃCÓW W WODĘ								
34	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowych	I, IN	X	X	Gmina, zarządca sieci wodociągowej	220	300	Fundusz gminy, środki zarządcy sieci wodoc., WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
35	Montaż i wymiana liczników wody, przyłączy, hydrantów i zasuw	I, IN	X	X	Zakład wodociągów i kanalizacji	200	200	Fundusze pomocowe UE, środki zarządcy sieci wodoc.
CEL 2 – RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW GLEBOWYCH I SUROWCÓW MINERALNYCH								
PRIORYTET 1 – OCHRONA ZASOBÓW SUROWCÓW MINERALNYCH I ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ								
36	Wapnowanie gleb w gminie	K, IN	X	X	Właściciele	20	25	Budżet wła-

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

					indywidualni			ścicieli, budżet gminy
PRIORYTET 2 – OCHRONA TERENÓW LEŚNYCH								
37	Wykonanie opracowań ekofizjograficznych gmin	I, NIN	X	X	Gmina, powiat	Bez udziału gminy w kosztach		PFOŚiGW, WFOŚiGW
CEL 2 – ZACHOWANIE NATURALNEJ RZEZBY TERENU I LIKWIDACJA POWSTAŁYCH SZKÓD								
38	Usuwanie skutków degradacji powierzchni ziemi	I, NIN	X	X	Właściciele indywidualni, Powiat	Bez udziału gminy w kosztach		Budżet właścicieli, budżet powiatu
CEL 3 – ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO								
39	Wymiana oświetlenia ulicznego	I, NIN	X	X	Gmina, zakład energetyczny	300	400	budżet gminy, fundusze pomocowe UE
EDUKACJA EKOLOGICZNA I PROMOCJA WALORÓW PRZYRODNICZYCH GMINY								
40	Materiały informacyjne dla dzieci i młodzieży	K, NIN	X	X	Gmina, Wojewoda, organizacje ekologiczne, ZK „WISŁOK”	5	5	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
41	Urządzanie akcji „Sprzątanie Świata”	W, K, NIN	X	X	Powiat, Gmina, Wojewoda, organizacje ekologiczne, ZK „WISŁOK”	50	50	PFOŚiGW, GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
42	Edukacja rolników w dziedzinie rolnictwa ekologicznego	I, NIN	X	X	Gmina, WODR	Bez udziału gminy w kosztach		WFOŚiGW, budżet powiatu, fundusze pomocowe UE
43	Organizacja konkursów o tematyce	W, K, NIN	X	X	Powiat,	50	50	PFOŚiGW,

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

	ekologicznej				Gmina, ZK „WISŁOK”			GFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
44	Udział w akcjach informacyjnych na temat odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym	K, NIN	X	X	Gmina, Związek Komunalny „Wisłok”	30	30	PFOŚiGW, GFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
45	Budowa dydaktycznych ścieżek rowerowych	K, NIN	X	X	Gmina, Nadleśnictwa	20	50	GFOŚiGW, podmioty gospodarcze, fundusze pomocowe UE
46	Rozprowadzanie materiałów dydaktycznych w dziedzinie właściwej gospodarki odpadami komunalnymi	K, NIN	X	X	Gmina, służby komunalne, organizacje ekologiczne	8	6	GFOŚiGW, podmioty gospodarcze, fundusze pomocowe UE
47	Prowadzenie systemu informacji o komunalnych osadach ściekowych	I, NIN	X	X	Gmina, zarządca oczyszczalni	3	3	Budżet gminy, budżet PGKiM, fundusze pomocowe UE
48	Propagowanie kompostowania odpadów organicznych we własnym zakresie	I, NIN	X	X	Gmina	3	2	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE
DZIAŁANIA SYSTEMOWE								
49	Opracowanie gminnego programu ochrony środowiska	W, NIN	X		Gmina	10	-	Budżet gminy
50	Opracowanie sprawozdań z realizacji GPOŚ	W, NIN	X	X	Gmina	Zadanie realizowane w ramach bieżących kosztów		Budżet gminy
51	Aktualizacja GPOŚ	W, NIN	X		Gmina	10	-	Budżet gminy
52	Opracowanie przeglądów ekologicz-	K, NIN	X	X	Podmiot re-	Zadanie realizowane w ramach		Środki własne

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

	nnych i analiz powykonawczych dla instalacji				alizujący zadania	bieżących kosztów	podmiotów uczestniczących w postępowaniu
53	Prowadzenie sieci monitoringu środowiska	I, NIN	X	X	WIOŚ, PSSE, Podmioty gospodarcze, gmina	Bez udziału gminy w kosztach	Środki własne podmiotów uczestniczących w postępowaniu
54	Opiniowanie, uzgadnianie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wydawanie zezwoleń zezwoleń pozwoleń, koncesji	I, NIN	X	X	Powiat, Podmioty gospodarcze, gmina	Środki własne podmiotów uczestniczących w postępowaniu	Środki własne podmiotów uczestniczących w postępowaniu
60	Ustalanie prawa lokalnego w zakresie ochrony hałasu (standardy akustyczne dla terenów mieszkaniowych), ochrony kopalni, ochrony przyrodniczych terenów chronionych, terenów ochrony wód, ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym, zakaz wprowadzania terenów mieszkaniowych na tereny zalewowe, ochrona gleb wysokiej jakości, ochrona dolin rzecznych	I, NIN	X	X	Gmina	W miarę zgłaszania wniosków	Budżet gminy, budżet zgłaszających wnioski

5.8. Zarządzanie programem ochrony środowiska

Proces zarządzania środowiskiem spoczywa na władzach lokalnych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych a także współpracę z pozostałymi podmiotami uczestniczącymi w zarządzaniu środowiskiem na terenie powiatu, zarządzanie środowiskiem gminy Strzyżów przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Partnerzy - podmioty realizujące Program nie stanowią grupy jednorodnej. Należą do nich m.in. struktury administracyjne władz samorządowych obszaru. Do nich należy bezpośrednio zarządzanie Programem. Władze Gminy pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest **funkcja regulacyjna**, na którą składają się akty prawa lokalnego - uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również **funkcje wykonawcze** (zadania wynikające z ustaw) i kontrolne. Pożądane jest, aby władze gminy pełniły również **funkcje wspierające** dla podmiotów zaangażowanych w rozwój gminy oraz **funkcje kreujące** działania ukierunkowane na poprawę środowiska.

Inną grupą są partnerzy wykonujący zadania Programu, a jeszcze inną społeczność lokalna będąca zarazem beneficjentem jego rezultatów.

Zarządzanie środowiskiem realizowane zgodnie z zasadami Zrównoważonego Rozwoju posługuje się określonymi instrumentami o charakterze prawnym, finansowym i społecznym. Instrumenty te mają charakter uniwersalny a ich zastosowanie ma miejsce na poszczególnych szczeblach administracyjnych.

Instrumenty polityki ochrony środowiska

Instrumenty prawne

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska należą: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna.

Samorząd gminny posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczne jest przygotowanie struktur administracyjnych do ścisłej współpracy z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji. Nie mniej ważnym jest wewnętrzny system usprawnień związanych z przepływem informacji i kompletnością decyzji administracyjnych wydawanych na szczeblu gminnym. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżniamy dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

Instrumenty społeczne

Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżniamy dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na instytucje rządowe i samorządowe obowiązek wzajemnego informowania się i uzgadniania. Obowiązek ten dotyczy w pierwszej kolejności wymiany informacji między przedstawicielami różnych szczebli samorządu i rządowych organizacji ochrony środowiska.

Ustawa - Prawo ochrony środowiska nie przewiduje żadnych ograniczeń w korzystaniu z prawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a dostęp do informacji nie jest uzależniony od uczestnictwa w żadnym konkretnym postępowaniu i posiadania jakiegokolwiek interesu w sprawie.

Instrumenty strukturalne

Instrumenty strukturalne rozumiane są jako narzędzia dla formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Są to przede wszystkim strategie i programy wdrożeniowe oraz systemy zarządzania środowiskowego.

Organizacja zarządzania środowiskiem

Zarządzanie środowiskiem odbywa się na kilku szczeblach. W gminie zarządzanie dotyczy działań własnych (podejmowanych przez gminę), a także jednostek organizacyjnych, obejmujących działania podejmowane przez podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska. Ponadto administracja publiczna województwa również w ramach swoich obowiązków i kompetencji realizuje zadania związane z zarządzaniem środowiskiem w powiecie i gminie.

Podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska kierują się głównie efektami ekonomicznymi i zasadami konkurencji rynkowej, a od niedawna liczą się także z głosami opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez:

- dotrzymanie wymagań stawianych przez przepisy prawa,
- porządkowanie technologii i reżimów obsługi urządzeń,
- modernizację technologii,
- eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska,
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska,
- stałą kontrolę emisji zanieczyszczeń.

Instytucje działające w ramach administracji odpowiedzialnych za wykonywanie i egzekwowanie prawa mają głównie na celu zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska przez:

- racjonalne planowanie przestrzenne,
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska,
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska.

Przepisy przewidują tworzenie na wszystkich szczeblach administracji rozbudowanego systemu dokumentów planistycznych wytyczających generalne kierunki polityki rozwoju w kontekście ochrony środowiska i zagospodarowania przestrzennego.

Zarządy województw, powiatów i wójtowie gmin (burmistrzowie, prezydenci miast) sporządzają programy ochrony środowiska w celu realizacji polityki ekologicznej państwa. Dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego sporządza się na wszystkich szczeblach, ale nie wszystkie mają jednakową moc prawną i rolę w całym systemie. Z punktu widzenia prawnego najmocniejszą pozycję w omawianej strukturze ma gmina, gdyż tylko miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, uchwalane przez gminy, mają rangę obowiązującego powszechnie przepisu prawa. Wszelkie programy, plany i strategie formułowane na różnych szczeblach mają tylko wtedy szansę realizacji, jeśli znajdują odzwierciedlenie w konkretnym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Zarządzanie i kontrola Programu na poziomie gminy prowadzone będą przez administrację samorządową oraz przez inne instytucje w zakresie i poprzez instrumenty określone ustawami.

Wyróżnia się następujące grupy podmiotów uczestniczących w Programie:

- Podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem;
- Podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące;
- Podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu;
- Społeczność gminy jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu;

5.9. Monitoring wdrażania Programu

Zakres monitoringu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- Określenia stopnia wykonania przedsięwzięć / działań;
- Określenia stopnia realizacji przyjętych celów;
- Oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- Analizy przyczyn rozbieżności.

Burmistrz Miasta i Gminy Strzyżów będzie oceniał co dwa lata stopień wdrożenia Programu, natomiast na bieżąco będzie kontrolowany postęp w zakresie wykonania przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Pod koniec 2005 roku nastąpi ocena realizacji przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2004 - 2007. Wyniki oceny będą stanowiły wkład dla nowej listy przedsięwzięć, obejmujących okres 2006 - 2009. Ten cykl będzie się powtarzał co dwa lata, co zapewni ciągły nadzór nad wykonaniem Programu.

W cyklach czteroletnich będzie oceniany stopień realizacji celów ekologicznych (określonych w tym dokumencie dla okresu do 2015 roku). Ocena ta będzie bazą do ewentualnej korekty celów i strategii ich realizacji. Taka procedura pozwoli na spełnienie wymagań zapisanych w ustawie "Prawo ochrony środowiska", a dotyczących okresu na jaki jest

przyjmowany program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu ochrony środowiska.

Zatem głównymi elementami monitoringu wdrażania Programu będą:

- Ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska, w tym przygotowanie raportu (co dwa lata)
- Aktualizacja listy przedsięwzięć (co dwa lata)
- Aktualizacja polityki ochrony środowiska, tj. celów ekologicznych i kierunków działań (co cztery lata)

Wskaźniki monitorowania efektywności Programu

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w gminie. Oznacza to konieczność monitorowania zmian zachodzących w gminie poprzez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem.

Ostatnim elementem tej analizy jest ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności.

Cykliczność oceny zakłada okres dwóch lat. Niezależnie od tego, monitorowanie Programu odbywać się będzie poprzez roczną ocenę wykonania założonego na wskazane działania budżetu. Należy przyjąć, że aktualizacja polityki długookresowej odbywać się będzie co cztery lata.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy przyjąć uporządkowany system mierników jego efektywności. Mierniki te dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

- mierniki ekonomiczne,
- ekologiczne,
- społeczne (świadomości społecznej).

Mierniki ekonomiczne związane są z procesem finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne.

Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie.

W grupie mierników ekologicznych znajdują się mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji.

Miernikami będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- ilość odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok,
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,

- powierzchnia terenów zdegradowanych,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska.

Mierniki społeczne to:

- udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska,
- stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (ilość i rodzaje interwencji społecznej),
- ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej (akcje, kampanie, udział mediów lokalnych, zaangażowanie różnych grup/społeczności),
- ilość działań prawnych (procesów) odszkodowawczych związanych ze zniszczeniami środowiska.

Decyzja o przyjęciu liczby i rodzajach wskaźników jest decyzją ustalającą określony system oceny przyjętej polityki ochrony środowiska w gminie. Oprócz ich doboru konieczne jest ustalenie sposobu ich agregacji, a następnie interpretacji.

W Tabeli 10 zaproponowano istotne wskaźniki, przyjmując że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie modyfikowana.

Tab. 10. Wskaźniki monitorowania programu

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy
A . Wskaźniki stanu środowiska i zmiany presji na środowisko		
1	Jakość wód powierzchniowych; udział wód pozaklasowych (wg oceny ogólnej)	non
2	Jakość wód podziemnych; udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib)	b.d.
3	Ilości wody zużywanej na cele przemysłowe z wód podziemnych	b.d.
4	Udział ścieków komunalnych nieoczyszczonych	ok. 45 %
5	Ilość zebranych odpadów komunalnych w roku	ok. 1200 Mg
6	Wskaźnik lesistości (%).	23 %
7	Ilość zużytej wody/l mieszkańca/rok [m ³]	6,8 m ³ /M/rok
B. Wskaźniki świadomości społecznej		
8	Ilość i jakość interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców	b.d.

5.10. Aspekty finansowe wdrażania programu

Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale omówiono potencjalne źródła finansowania i ich szacunkowy udział w kosztach realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w "Programie...". Koszty wdrażania "Programu ..." zostały określone dla okresu 2004 – 2007 i 2008 - 2015.

Ramy finansowe wdrażania „Programu ochrony środowiska”

Niezbędnym elementem "Programu ochrony środowiska" jest wskazanie ram finansowych wdrażania "Programu ..." poprzez szacunek wielkości środków, które mogą być zaangażowane w realizację przedsięwzięć zdefiniowanych w programie. Są to środki własne gmin, środki podmiotów gospodarczych, środki budżetu Państwa i budżetu województwa podkarpackiego, a także środki pochodzące z funduszy celowych i środki pomocowe.

Potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć programu

Dla gminy dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- a) środki własne,
- b) kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- c) kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- d) dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych.

Osiągnięte coraz lepsze wyniki w ochronie środowiska są w dużej mierze efektem funkcjonującego systemu finansowania przedsięwzięć proekologicznych. Podstawę tego systemu stanowią przede wszystkim instytucjonalne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Finansowanie programu.

Informacje ogólne

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie krajowym. Cele założone w Programie będą zrealizowane przy stopniowym wzroście (do 2010 r.) udziału wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną w podziale dochodu narodowego (1,2 % PKB w latach 2000 - 2002 do 1,7% - 1,8% w latach 2007 - 2008 i później). Według szacunkowych kosztów dostosowawczych Polski do Unii Europejskiej, w najbliższych 10-13 latach trzeba przeznaczyć na ochronę środowiska 2-3 razy więcej niż dotychczas. Realizacja programu finansowana będzie ze środków:

- 1) **publicznych**, w tym:
 - a) krajowych, pochodzących z : budżetu państwa, budżetu powiatu, budżetów gmin, pozabudżetowych instytucji publicznych,

- b) zagranicznych, pochodzących, między innymi, z programów pomocowych, funduszy spójności, funduszy strukturalnych, fundacji itp.;
- 2) **niepublicznych**, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:
- a) zobowiązania finansowe (np. kredyty, pożyczki, obligacje, leasing),
 - b) udziały kapitałowe (akcje i udziały w spółkach),
 - c) fundusze własne inwestorów,
 - d) dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
 - e) zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe.

Podział tych środków na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z :

- 1) Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego dla Funduszy Strukturalnych na lata 2004-2006";
- 2) Strategią Wykorzystania Funduszu Spójności na lata 2004-2006
- 3) programami PHARE, ISPA, oraz SAPARD (do czasu ich zakończenia),
- 4) innymi, branżowymi programami, opracowanymi na poziomie krajowym i wojewódzkim oraz regulaminami funduszy krajowych.

Przestrzenny podział środków finansowych, szczególnie unijnych, zależeć będzie od ilości i jakości projektów przygotowanych i realizowanych zgodnie z wymogami Unii Europejskiej (według, których część kosztów inwestycji pokryte musi być ze środków własnych) oraz wymaganiami określonymi w programach branżowych.

Krajowe źródła finansowania Programu.

- Program, w znacznej części realizowany będzie przez fundusze ekologiczne:
- na poziomie krajowym: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW);
 - na poziomie regionalnym: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (WFOŚiGW w Rzeszowie);
 - na poziomie lokalnym: powiatowe (PFOŚiGW) i gminne (GFOŚiGW) fundusze ochrony środowiska.

Fundusze te redystrybuują środki pochodzące z opłat uiszczanych przez podmioty za gospodarze korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych nakładanych za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska, głównie w formie dotacji i preferencyjnych pożyczek, proekologicznych przedsięwzięć podejmowanych przez samorządy lokalne, ale również przez podmioty gospodarcze.

Zgodnie z „Polityką ekologiczną państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010” środki powierzone Narodowemu Funduszowi i Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie pochodzące z pomocy zagranicznej, wykorzystywane będą na dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zgodnie z umowami, na podstawie których środki te przekazano, oraz zgodnie z procedurami obowiązującymi w tych funduszach.

Oprócz wyżej wymienionych źródeł finansowania udział w finansowaniu Programu będą miały m in.:

1. banki komercyjne udzielające kredytów preferencyjnych;
2. inne pojawiające się na rynku formy i źródła finansowania ochrony środowiska, m.in. leasing udziałów kapitałowych.

Znaczny ciężar finansowania inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej ponosić będą gminy.

W sytuacjach uznanych przez władze gminy za uzasadnione inwestycje będą finansowane z bieżących dochodów władz samorządowych lub, gdy będzie to możliwe, z dotacji celowych budżetu państwa. Remonty, modernizacje i rozwój infrastruktury ochrony środowiska będą finansowane przez kapitał sektora prywatnego. Gminy i przedsiębiorstwa komunalne tworzyć będą korzystne warunki, m in. poprzez udzielanie koncesji firmom prywatnym na budowę i eksploatacje gminnej infrastruktury w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego.

Finansowanie Programu odbywać się będzie również przez nowe, wprowadzane sukcesywnie, instrumenty ekonomiczno-finansowe, m.in.: opłaty produktowe, kredyty krótkoterminowe służące zapewnieniu płynności inwestorom realizującym zadania; ubezpieczenia i zastawy ekologiczne; zbywalne uprawnienia do emisji zanieczyszczeń oraz dobrowolne porozumienia.

Zagraniczne źródła finansowania Programu.

Istnieje możliwość finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska ze środków zagranicznych przez wymienione niżej **programy pomocowe** :

1. Program PHARE (Poland and Hungary Assistance in Restructuring Economies)

W ramach tego programu przedakcesyjnego, na projekty wspierające rozwój instytucjonalny, przeznaczono 30 % rocznej alokacji, a na projekty typu inwestycyjnego - 70 %.

2. Program ISPA (Instrument for Structural Poolicies for Preaccession Assistance)

W ramach programu ISPA dofinansowywane są następujące sektory środowiska:

1. gospodarka wodno-ściekowa - popierane są zwłaszcza projekty zgłaszane przez miasta o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) co najmniej 100000, w drugiej kolejności miasta o RLM 50-100 000 i mniejsze oraz przez związki gmin,
2. gospodarka odpadami,
3. ochrona powietrza.

3. Program SAPARD (Specjalny Program Akcesyjny Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich)

Fundusz ten służy wspieraniu rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Ze środków funduszu SAPARD wspomagane są rozwój i modernizacja infrastruktury wiejskiej, w tym także w zakresie ochrony środowiska. Ponadto w ramach wymienionych funduszy realizowane są zadania w zakresie edukacji ekologicznej i wprowadzania w przedsiębiorstwach najlepszych dostępnych technik. Wnioski o dofinansowanie przedsięwzięć w ramach funduszy przedakcesyjnych nie są już przyjmowane.

Pomoc strukturalna Unii Europejskiej

1. Fundusz Spójności

Kategoriami interwencji w obszarze infrastruktury środowiskowej i wodnej wspomaganey przez Fundusz Spójności mogą być:

- 1) urzędnia w zakresie ochrony powietrza (kategoria interwencji 341);
- 2) infrastruktura służąca zapobieganiu hałasowi (kategoria interwencji 342);
- 3) urzędnia do odzysku odpadów komunalnych i przemysłowych (kategoria interwencji 343);
- 4) infrastruktura służąca do zapewnienia wody pitnej, jak zbiorniki, stacje uzdatniania, sieci dystrybucji (kategoria interwencji 344),
- 5) kanalizacja i oczyszczanie ścieków (kategoria interwencji 345);
- 6) urzędnia przeciwpowodziowe,
- 7) infrastruktura energetyczna, w tym produkcja, dostawa energii (kategoria interwencji 33);
- 8) odnawialne źródła energii, w tym energia słoneczna, wiatrowa, wodna, z biomasy (kategoria interwencji 332).

Najważniejsze uwarunkowania finansowe i ekonomiczne wyboru projektów ekologicznych dla Funduszu Spójności:

1. w projektach, które generują dochód, wskaźnik pomocy z Funduszu będzie niższy niż 80-85% wartości (kosztów kwalifikowanych) i ustalany indywidualnie dla każdego projektu przez Komisję Europejską, z uwzględnieniem szacowanego dochodu netto;
2. udział środków pochodzących z Funduszu Spójności w finansowaniu projektów może osiągnąć do 85% udziału funduszy publicznych;
3. dodatkowe finansowanie ze źródeł publicznych będzie dostępne w formie dotacji i subwencionowanych pożyczek z NFOŚiGW i WFOŚiGW. Część wydatków inwestycyjnych będzie musiała być zapewniona z zysków albo funduszy amortyzacyjnych przedsiębiorstw komunalnych;
4. domknięcie inwestycji może odbywać się dzięki środkom samorządowym (np. budżet gminy), środkom międzynarodowych instytucji finansowych np. (EBI, EBOR).

2. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF)

Zadania planowane w ramach tego funduszu określa opracowywany projekt Regionalnego Programu Operacyjnego dla funduszy strukturalnych na lata 2004-2006.

Cele określone w Programie realizowane będą zarówno przez dofinansowanie bezpośrednie inwestycji ochrony środowiska w zakresie: gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki odpadami i odnawialnych źródeł energii, jak i pośrednie, związane z edukacją ekologiczną i stosowaniem najlepszych dostępnych technologii.

Fundacje.

Ważną fundacją, wspomagającą realizację Programu jest EkoFundusz, zwłaszcza w dziedzinie: ochrony przyrody, dofinansowania i transferu najlepszych dostępnych techno-

logii, stymulowania rozwoju polskiego przemysłu. Będą z niego dofinansowywane przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony środowiska, które mają istotne znaczenie dla regionu oraz jednocześnie wpływają na osiągnięcie celów ekologicznych uznanych za priorytetowe przez społeczność międzynarodową w skali europejskiej, a nawet światowej.

Wsparcie finansowe w formie bezzwrotnych dotacji udzielane będą jedynie na projekty bezpośrednio związane z ochroną środowiska (w fazie implementacyjnej), a w dziedzinie ochrony przyrody również projekty nieinwestycyjne.

Dotacje EkoFunduszu nie mogą być przyznawane na przedsięwzięcia, które kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach programów pomocowych Unii Europejskiej. Dotacje na projekty innowacyjne (pierwsze zastosowanie nowej technologii lub projekty stwarzające warunki do jej wprowadzenia na polski rynek) wynoszą dla:

- przedsiębiorców 50%,
- samorządów w zależności od dochodu ogółem na mieszkańca od 40%-70%,
- instytucji charytatywnych, wyznaniowych, społecznych organizacji ekologicznych, dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych itp. do 70%.

Dotacja do projektów technicznych dla:

- przedsiębiorców: projekty niekomercyjne do 40%, komercyjne do 20%,
- samorządów, w zależności od dochodu ogółem na mieszkańca: dla projektów niekomercyjnych od 30%-60%, dla projektów komercyjnych 10%-40%,
- instytucji charytatywnych, wyznaniowych, społecznych organizacji ekologicznych, dyrekcji parków narodowych i krajobrazowych itp.: dla projektów niekomercyjnych do 50%, dla projektów komercyjnych do 30%.

Dotacje dla projektów przyrodniczych nie mogą przekraczać 80% wartości projektu.

EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak też w fazie realizacji, jeżeli ich zaawansowanie nie przekracza 60% w dniu złożenia wniosku do EkoFunduszu.

Inne źródła finansowania

Wśród możliwych do zastosowania innych źródeł finansowania można zasygnalizować:

- a) opłaty produktowe - opłaty nakładane na produkty obciążające środowisko np. opakowania, baterie, świetlówki. Wpływy z tego tytułu, trafiające do budżetu państwa, będą przeznaczane na wspomaganie i dofinansowanie systemu recyklingu (Ustawa o opakowaniach i odpadach opakowaniowych z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U. Nr 63/01, poz. 638) - weszła z dniem 1 stycznia 2002 r.)
- b) depozyty ekologiczne - obciążenia nakładane na produkty, podlegające zwrotowi w momencie przekazania tego produktu do recyklingu lub unieszkodliwienia (Ustawa o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej z dnia 11 maja 2001 r. (Dz.U. Nr 63/01, poz. 639) - weszła z dniem 1 stycznia 2002 r.).

Oszacowanie wielkości środków możliwych do zaangażowania

W oparciu o analizę źródeł finansowania działań w zakresie ochrony środowiska w ostatnich latach w Polsce, województwie i gminach powiatu strzyżowskiego oraz prognoz co do perspektywicznych źródeł, przewidziano następujące ramy finansowe dla wdrażania Programu w najbliższych latach.

Tab. 11. Źródła finansowania GPOŚ dla Gminy Strzyżów

Źródło finansowania	w latach 2004 - 2015 w tys. zł	%
Środki własne gmin, w tym GFOŚiGW	4037	10
Fundusze ekologiczne, w tym WFOŚiGW i NFOŚiGW	10496	26
Środki pomocowe UE	22607	56
Inne środki w tym udział podmiotów gospodarczych, kredyty, pożyczki	3229	8
RAZEM	40369	100,0

5.11. Koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2004 - 2015

W Tabeli 12 i 13 przedstawiono szczegółowy harmonogram zadań przewidzianych do realizacji w latach 2004-2015 w rozbiciu na 2 okresy: 2004 – 2007 i 2008 - 2015.

Tab. 12. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2004 - 2007 (w tys. PLN)

Lp.	Zagadnienie	Koszty w latach 2004-2007 w tys. PLN		
		Pozainwestycyjne	Inwestycyjne	Razem
1.	Zarządzanie Programem	20	-	20
2.	Edukacja ekologiczna	169	-	169
3.	Jakość wód	-	990	990
4.	Ochrona powietrza, hałas	-	7110	7110
5.	Gospodarka odpadami	156	115	271

GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015

6.	Ochrona gleb	-	20	20
7	Kształtowanie stosunków wodnych	-	9500	9500
8	Przyroda i krajobraz	440	510	950
9	Ochrona lasów	-	-	-
Razem w latach 2004 - 2007		785	18245	19030

Tab. 13. Szacunkowe koszty wdrażania Programu w latach 2008 - 2015 (w tys. PLN)

Lp.	Zagadnienie	Koszty w latach 2008-2015 w tys. PLN		
		Pozainwestycyjne	Inwestycyjne	Razem
1.	Zarządzanie Programem	-	-	-
2.	Edukacja ekologiczna	196	-	196
3.	Jakość wód	-	3800	3800
4	Ochrona powietrza, hałas	-	6300	6300
5.	Gospodarka odpadami	160	25	185
6.	Ochrona gleb	-	25	25
7	Kształtowanie stosunków wodnych	-	10143	10143
8	Przyroda i krajobraz	490	200	690
9	Ochrona lasów	-	-	-
Razem w latach 2008 - 2015		846	20493	21339

Poniżej podano tabelarycznie przewidywane przedsięwzięcia i przewidywane nakłady na inwestycje w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz kanalizacje:

Tab. 14. Harmonogram realizacji systemów zaopatrzenia w wodę w gminie Strzyżów w latach 2004-2007, 2008-2011 i 2012-2015; koszt w tys. zł.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lata 2004-2007	Lata 2008-2011	Lata 2012-2015	Lata 2004-2015
1	Rozbudowa lokalnej sieci wodociągowej w m. Strzyżów	220	-	-	220
2	Rozbudowa ujęcia wody dla miasta Strzyżowa	-	300	-	300
Razem		220	300	-	520

Tab. 15. Harmonogram realizacji kanalizacji i oczyszczalni ścieków w gminie Strzyżów w latach 2004-2007, 2008-2011 i 2012-2015; koszt w tys. zł.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lata 2004-2007	Lata 2008-2011	Lata 2012-2015	Lata 2004-2015
1	Budowa kanalizacji sanitarnej prawobrzeżnej części m. Strzyżowa z wykorzystaniem istniejącej przepompowni „Roksana”	1600	-	-	1600
2	Budowa kanalizacji sanitarnej i burzowej w ul. Tepera w Strzyżowie	170	-	-	170
3	Budowa kanalizacji sanitarnej i burzowej na drodze Ratośniówki II w Strzyżowie	120	-	-	120
4	Rozbudowa systemu kanalizacji m. Strzyżowa o m. Łętownia, Tropie, Gbiska, Dobrzechów, Brzeżanka,	500	3000	2500	6000
5	Budowa systemu kanalizacji Wysoka Strzyżowska*	-	-	2000	2000
6	Oczyszczalnia Wysoka Strzyżowska *	-	-	4000	4000
7	Oczyszczalnia w Godowej	673	1000	-	1673
8	Budowa kanalizacji w Godowej	-	4080	-	4080
Razem		3063	8080	8500	19643

* Oczyszczalnia w Wysokiej Strzyżowskiej ujęta w Krajowym Planie Oczyszczania 2015 w poz. 356 razem z kanalizacją.

Tab. 16. Harmonogram realizacji budownictwa wodnego w gminie Strzyżów w latach 2004-2007, 2008-2011 i 2012-2015; koszt w tys. zł.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lata 2004-2007	Lata 2008-2011	Lata 2012-2015	Lata 2004-2015
1	Budowa zbiornika małej retencji w Strzyżowie na „starym wiśloczysku”	-	3000	-	3000
Razem		-	3000	3000	3000

6. Spis opracowań źródłowych i literatury

1. Kondracki Jerzy: „Geografia fizyczna Polski” – PWN Warszawa, 1988
2. Folder „Strzyżów” – Burmistrz Miasta i Gminy Strzyżów, 2003,
3. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie: „Stan środowiska w województwie podkarpackim w 2002 roku”, Rzeszów, 2003.
4. Stan Środowiska w Województwie Podkarpackim w 2001 r., Biblioteka Monitoringu, Rzeszów, 2002 r
5. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla województwa podkarpackiego – Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie, 2003.
6. Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002.
7. Dyrektywa 92/271/(EWG)/EEC z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych, Sekretariat Pełnomocnika Rządu do Spraw Negocjacji o Członkostwo RP w Unii Europejskiej, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2000,
8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych /Dz. U . Nr 129, poz. 1108/,
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, /Dz. U . Nr 168, poz. 1763/.
10. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Strzyżów opracowane przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej Oddział w Krakowie w 2000 r.

* * *

**DANE DOTYCZĄCE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ ZAKŁADÓW
I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ W GMINIE STRZYŻÓW**

Lp.	Nazwa zakładu	Wielkość produkcji	Liczba pracowników	Zużycie wody m ³ /d			Rodzaj ujęcia	Rodzaj wody	Decyzja
				ogółem	do produkcji	do spożycia			
1	„AUTO-SERVICE” PUSP Z -d 38-100 Strzyżów, ul. 1 Maja 3, sieć wod. L=0,3 km.	1,802 mln zł.	118	20,48	7,83	12,65	St. gł. -1 Q=19,8 m ³ /d Strefa 12x 12m	Podziemna, SUW, Zbiornik V= 2 m ³	OS-6223/17/02 Sta- rosty Zakup wody 11,6 m ³ /d
2	Cukiernicza Spółdzielnia „ROK- SANA”, 38-100 Strzyżów, ul. Mo- stowa 35 sieć wod. L=1,2km	2.097 Mg	266	32,98	18,23	6,97	S5-110 m ³ /d S6-100 m ³ /d S7-144 m ³ /d	Podziemna, SUW, Zbiornik 1,5 m ³	OS-6223/13/01 Sta- rosty - na pobór, OS- III-1/6210/46 /95 UW oraz OS-III-5-6210/9/97 UW na pobór i strefy ochronne
3	Fabryka Maszyn w Strzyżowie PP, 38-100 Strzyżów, ul. 1 Maja 38 A (prod. sprzęzarek) sieć wod. L=0,4km	brak danych	120	10,0	0,8	9,2	St. gł. 1 9,6 m ³ /d	Podziemna	OS-II-8530/2/36/86 OS-6223/1/04 Zakup wody 10 m ³ /d
4	Gminna Spółdzielnia „SCH” 38-100 Strzyżów, ul. Rynek 3 (produkcja pieczywa)	brak danych	160	768/r. 2003 r.	768/rok 2003 r.	768/rok 2003 r.	Źródło Z1,2 Q= 120 m ³ /d Strefa 6,8x 5m	Podziemna	Decyzja z 12.12.2001 na pobór wody
5	Ośrodek Maszynowy, 38-100 Strzyżów, ul. Modrzejowa 1 (pro- dukcja części zamiennych) sieć wod. L=0,2 km	2,3 mln zł.	73	8,19	0,575	7,619	St. kopana Q=31,2 m ³ /d Strefa 5x6 m	Podziemna	OS-6223/17/01 na pobór wody Uchwała Rady Pow. XXXVII/230/01 na strefę ochronną
6	Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marek Leśniak, 38-100 Strzyżów, ul. Bieszczadzka 5a	849 Mg	51	10,0	6,6	3,4	St. 1	podziemna	OS-6223/11/62

*GMINNY PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2004 - 2015*